

**ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ОТПАДЪЦИТЕ НА
ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ**

**ЗА ПЕРИОДА
2021 – 2028 ГОДИНА**

СПИСЪК СЪС СЪКРАЩЕНИЯ

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите от общините в България
БВП	Брутен вътрешен продукт
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фонда
ЕФРР	Европейски фон
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НСРЗ	Националната служба по растителна защита
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори

ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПРЗ	План за регулация и застрояване
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПО	Предотвратяване на отпадъците
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
РСРЗ	Регионална служба за растителна защита
СМР	Строително монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
СТО	Световна търговска организация
ТБО	Такса битови отпадъци
УП	Устройствен правилник

Съдържание

I. Въведение

II. Анализ на състоянието на управлението на отпадъците, образувани на територията на община Сунгурларе. Основни изводи от анализите на състоянието на управление на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата

1.1. Анализ на състоянието относно отпадъците

1.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

1.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

1.4. Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

1.5. Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

1.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

1.7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”

1.8. Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

1.9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

1.10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

1.11. Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

2. Прогнози

2.1. Прогноза за населението на община Сунгурларе

2.2. Прогноза относно количествените данни за отпадъците

2.3. Изводи и препоръки

III. SWOT анализ

IV. Цели и приоритети

V. Подпрограми за постигане на целите с Планове за действие към всяка подпрограма.

1. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

2. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

3. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

5. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

6. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

7. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците

VIII. Приложения

I. Въведение

Програмата за управление на отпадъците (ПУО) на община Сунгурларе за периода 2021-2028г. играе много важна роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците на територията на общината. Тя се разработва на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и е неразделна част от общинската програма за опазване на околната среда.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе е съобразена с периода на действие на приетия с Решение № 459 от 17.06.2021г. на Министерския съвет „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028“ (НПУО) и следва да се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Съобразно чл. 52, ал. 4 от ЗУО програмата е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на НПУО и „Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците“, издадени със заповед № РД-883/23.09.2021г. на министъра на околната среда и водата, като включва и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината съгласно ЗУО.

С програмата се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигането на ефективно използване на ресурсите и създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Община Сунгурларе участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас. В сдружението участват още община Бургас, община Айтос, община Камено, община Карнобат, община Несебър, община Поморие, община Руен, община Средец. Сдружението е създадено на 01.02.2006г.

Изпълнението на ПУО ще допринесе до това управлението на отпадъците в община Сунгурларе да се осъществява съгласно европейското законодателство и да доведе до по-ефективното използване на ресурсите и намаляване на вредните въздействия на отпадъците върху околната среда,

както и до изпълнение на конкретните цели за устойчиво управление на отпадъците. В ПУО се планирани и необходимите ресурси, мерки и дейности за управление на отпадъците, които да го постигнат.

Изготвени са анализи на съществуващото състояние на дейностите с отпадъците в общината, като въз основа на него са идентифицирани проблемите и са формулирани целите на програмата. Разработени са пет програми и две подпрограми и планове за действие към тях, в които са описани необходимите мерки, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности.

Общинската ПУО след приемането ѝ ще бъде достъпна за обществеността чрез публикуването ѝ на интернет страницата на общината.

Кратка информация и резултати от процедурата за екологична оценка на програмата и от обществените консултации при разработване на програмата.....

Органи на разработване и одобрение на програмата и дата на одобрение.....

1. Кратка информация относно географски, демографски и социално икономически характеристики на община Сунгурларе, в т.ч. територия на общината - кв. км.; население на общината и средна гъстота на населението; население в градовете и селата (% от общото население на общината); кратка географска и социално-икономическа характеристика на общината – напр. релеф, води, основни отрасли, заетост, БВП на 1 жител.

Община Сунгурларе е една от най-големите по територия в Бургаска област. Сунгурларе е разположен в много плодородната едноименна Сунгурларска долина, която се простира от с. Мокрен до с. Лозарево, на 80 км западно-северозападно от Бургас, на 25 км западно от Карнобат и на 11 км източно от с. Аврамов, на 189 м надморска височина. Тук се събират пътища от Карнобат, Върбица, Котел и Аврамов (Мокрен). Община Сунгурларе е разположена на площ 824,4 кв. км. На север граничи с област Шумен, на изток - с община Руен, на юг - с община Карнобат, а на запад - с област Сливен и област Ямбол.

Общата площ на община Сунгурларе е 795.5 кв. км., което представлява 10.6% от територията на областта. Тя е втора по големина в областта и заема 26-то място по територия в страната. Характеризира се със слабо населена територия.

Общината обхваща следните населени места: Село Балабанчево, Село Берово, Село Босилково, Село Черница, Село Чубра, Село Дъбовица, Село Есен, Село Горово, Село Грозден, Село Камчия, Село Каменско, Село Климаш, Село Костен, Село Лозарево, Село Лозица, Село Манолич, Село Пчелин, Село Подвис, Село Прилеп, Село Садово, Село Съединение, Село Скала, Село Славянци, Град Сунгурларе, Село Терзийско, Село Ведрово, Село Велислав, Село Везенково, Село Вълчин, Село Завет.

Броят на населението за периода от 2016 г. до 2020 година е представен в таблицата:

Населени места	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сунгурларе	11 759	11 620	11 519	11 409	11 343
Гр. Сунгурларе	2 998	2 974	2 978	2 953	2 928
С. Берово	95	102	103	109	113
С. Босилково	62	64	67	63	62
С. Черница	337	325	318	304	312
С. Чубра	574	581	573	572	575
С. Дъбовица	46	43	40	34	50
С. Есен	66	59	66	68	64
С. Горово	30	29	25	24	24
С. Грозден	747	756	736	724	713
С. Камчия	69	70	71	68	64
С. Климаш	315	305	311	315	318
С. Костен	346	341	337	331	323
С. Лозарево	808	789	771	767	760
С. Лозица	10	10	10	10	9
С. Манолитч	1085	1090	1059	1040	1009
С. Пчелин	54	52	52	54	53
С. Подвис	463	448	443	451	474
С. Прилеп	571	562	554	536	529
С. Садово	181	180	177	170	157
С. Съединение	963	941	936	942	931
С. Скала	16	15	14	14	17
С. Славянци	724	706	687	685	673
С. Терзийско	74	72	70	62	76
С. Ведрово	93	87	89	87	86
С. Велислав	150	145	143	140	152
С. Везенково	374	369	368	369	357
С. Вълчин	398	402	407	405	400
С. Завет	110	103	114	112	114

Източник: НСИ

На заседание на Министерски съвет от 13 февруари 2013 г. е взето решение за закриване на село Балабанчево, поради липсата на постоянно живеещо население. Землището му е присъединено към град Сунгурларе.

Същата е съдбата и на село Каменско, като отново с решение на Министерския съвет от 13 февруари 2013 г., землището на селото е закрито и присъединено към землището на с. Манолитч.

Общата площ на територията на община Сунгурларе е 795.5 кв. км., което представлява 10.6% от територията на област Бургас. Установеното намаляване на броя на населението в общината, според данните на НСИ, води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението. Средната гъстота на населението на общината е 15.8 души/кв.км. и е по-малка в сравнение с тази в страната и в Югоизточния район на планиране. Тенденциите в развитието на населението са: намаляване на общия му брой, както в градовете, така и в селата, застаряване на населението, намаляване на темповете на раждаемост и смъртност, увеличаване на отрицателното миграционно салдо, намаляване на сключените бракове и увеличаване на съвместното съжителство без сключване на брак.

Според данни на НСИ за периода от 2015 г. до 2020 г., демографските проблеми на община Сунгурларе са свързани с цялостното ѝ социално-икономическо развитие. Те се отнасят до протичащите процеси и формираните структури на населението – отрицателно естествено възпроизводство, трайно отрицателен механичен прираст и влошена полово-възрастова структура на населението.

Община Сунгурларе	Живородени (брой)	Умрели (брой)	Естествен прираст (брой)
2015	112	259	-147
2016	89	242	-153
2017	99	264	-165
2018	116	230	-114
2019	117	243	-126
2020	95	263	-168

Източник: НСИ

Механичният прираст по отношение на зеселеното население на територията на община Сунгурларе е 382 души, това е с около 73.3 % по-високо спрямо изселеното население – 280 души. В таблицата по-долу е отразен механичния прираст за периода от 2015 г. до 2020 г:

Община Сунгурларе	Заселени (общо)	Изселени (общо)	Механичен прираст (общо)
2015	278	227	51
2016	222	235	-13
2017	348	322	26
2018	330	317	13
2019	382	366	16
2020	382	280	102

Източник: НСИ

Жителите на града са предимно християни, мирно съжителстващи с населението от ромски произход, определящи се като евангелисти.

Основната част от населението към 2020г., според данни на НСИ е в трудоспособна възраст – 58 % от общото население на Община Сунгурларе, като разпределено по пол 31.34 % от мъжете са в трудоспособна възраст, а 26.64 % са жените в трудоспособна възраст.

Община Сунгурларе	2015 (общо)	2016 (общо)	2017 (общо)	2018 (общо)	2019 (общо)	2020 (общо)
Под трудоспособна възраст	1 990	1 952	1 897	1 854	1 859	1 799
В трудоспособна възраст	6 755	6 670	6 628	6 570	6 538	6 577
Над трудоспособна възраст	3 180	3 137	3 095	3 095	3 012	2 967

Източник: НСИ

Коефициентът на икономическа активност в общината е по-нисък от средния за страната. Най-голям брой безработни сред населението са лицата над 55

годишна възраст и сред лицата от ромската етническа група. Все повече се увеличава броят на заетите лица в сектор – услуги.

По отношение на стопанското развитие на община Сунгурларе, важно значение имат съществуващите находища на **полезни изкопаеми** от глини, варовик, облицовъчен камък, чакъл и пясък.

Релефът на община Сунгурларе е разнообразен. Богатото съчетание от планински, полупланински и равнинен релеф, благоприятстват развитието на земеделие, животновъдство, горско стопанство и не на последно място туризъм. Релефът на територията в комбинация с други природни дадености и ресурси, като почви, води, гори и др., предоставят изключителна възможност за икономическо развитие на общината. Почвите са предимно канелени горски и ливадни. Те благоприятстват отглеждането на лозя, зеленчуци, тютюн и почти всички видове зърнени култури. Лозята, разположени по хълмовете на региона, се използват основно за винопроизводство в района. Обработват се 23 000 дка лозя, предимно винени сортове – „Червен мискет“. От зърнените култури се произвеждат пшеница и ечемик. Тютюнопроизводството е източник на доход за някои селища от района. Отглеждат се около 2200 дка годишно ориенталски тютюн. Овощните насаждения са – ябълки, праскови, череши, ягоди и малини.

Растениевъдната структура е община Сунгурларе е по-интензивна в сравнение със съседните общини. Средните добиви от лозята и другите отглеждани култури са добри и устойчиви. На територията на общината съществуват земеделски кооперации, земеделски сдружения и многобройни частни земеделски производители.

Горските масиви заемат площ 393 000 дка, около 240 000 от тях са собственост на община Сунгурларе. Те се стопанисват от държавните лесничейства в с. Садово и гр. Карнобат. Иглолистните гори са представени от бор и ела, а широколистните от дъб, бук и клен. Ежегодно се залесяват близо 200 дка нови гори.

Животновъдство – условията благоприятстват развитието на говедовъдство и овцевъдство. Отглеждат се крави, овце, кози, свине, птици и други. На територията на общината съществуват земеделски кооперации, земеделски сдружения и многобройни частни земеделски производители.

Общината разполага с добри в количествено и качествено отношение водоизточници. През нея протичат река Мочурица и река Луда Камчия, на която е построен язовир Камчия. Той снабдява с питейна вода гр. Сунгурларе и селата Славянци, Чубра, Лозарево, Черница, Подвис и Прилеп, както и още части от Бургаска и Варненска област. На територията на общината има 46 микроязовира.

Климатът е умереноконтинентален. Характеризира се с мека зима, ранна пролет, умерено лято и топла есен. Разпределението на валежите е неравномерно и са недостатъчни. Големи количества на валежите се наблюдава в по-високите части на територията и в долината на р. Луда Камчия, а по-малки в долината на р. Мочурица. Не падат големи снегове, а и рядко снежната покривка се задържа, но поради силните северозападни и североизточни ветрове се образува преспи. Скоростта на вятъра се променя често и е значително различна през цялата година. Най-висока е през зимата и пролетта – 5м/сек., а през лятото е около 2 м/сек. Добрата влажност, характерна за района през пролетта и лятото, е подложена на продължителни и интензивни засушавания.

От към **Екология**, анализите показват, че като цяло община Сунгурларе се характеризира с добри екологични условия, което е едно от специфичните и предимства сред общините от областта. Използвайки това предимство, трябва да се обърне специално внимание на проектите, финансирани по линията на Националния доверителен екофонд към МОСВ и тяхната реализация за дейности по опазване на околната среда и осъществяване на екологични мероприятия. В общината няма населени места с обособени големи индустриални зони, които да са източници за замърсяване на въздуха и околната среда. На територията ѝ не са установени замърсени почви. Водосборният басейн на язовир Камчия преминава в близост до селата Берово, Везенково, Велислав и Манолич.

Забележителност е местността Ич`Мята, за която има легенда, че именно там християнска девойка е намерила смъртта си, за да не приеме мюсюлманска вяра и да не бъде сексуално поругана. На територията на община Сунгурларе

съществуват интересни природни забележителности и защитени територии, а именно:

- Пробитият камък – естествени гъбообразни скални образувания от варовик с площ 0.5 ha в района на с. Бероново. Скалните образувания в Чифликвата нива в землището на с. Пчелин.
- „Корията“ в с. Везенково с останки от вековна дъбова гора, която е задължително и много важно да бъде запазена;
- „Орлиците“ в село Камчия е защитена територия за опазване на естествените местообитания на защитени и редки растителни и животински видове и техните съобщества и характерния ландшафт и скални образувания;
- Природна забележителност за запазване на находището от черни боровинки в село Садово;
- Природна забележителност за запазване на находищата на Урумово лале в село Терзийско.

Още исторически забележителности са 59 антични могили, Крепостта Голое (I век, пр.н.е.) край с. Лозарево, Църквата „Св. Архангел Михаил“ в с. Костен, в която е служил Софроний Врачански. На територията на община Сунгурларе се намира - Музей по „Лозарство и винарство“, който се помещава в реставрирана през 1984 г. от Националния Институт за Паметници на Културата – двукатна къща в котленско-жеравенски стил. Тя е принадлежала някога на богатите винари Иван и Милко Христови, прочули Сунгурларе още през 1989 г. на изложението в Анверс – Белгия, с хубавото сунгурларско вино, спечелило там първия си златен медал.

II. Анализ на състоянието на управлението на отпадъците, образувани на територията на община Сунгурларе. Основни изводи от анализите на състоянието на управление на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата

1.1. Анализ на състоянието относно отпадъците

Анализирането на количествата и състава на отпадъците в общината е от съществено значение при вземане на решения за промени в системите за управление на отпадъците, оптимизации на процесите и необходими инвестиции в сферата на управлението на отпадъците.

Процесите, свързани с генериране, събиране, транспортиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия.

Законът за управление на отпадъците разделя отпадъците на четири основни категории:

- битови;
- производствени;
- строителни;
- опасни отпадъци,

и поставя еднакви изисквания за управлението на отпадъците, както към малките, така и към големите общини. Община Сунгурларе е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците.

Големите количества отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората от съвременното общество, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци в общината за анализирания период;
- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване;
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината;
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци;
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното законодателство и разпределението на ангажиментите между общините в дадена РСУО, ако те са одобрили споразумение за такова разпределение.

1.1.1. Битови отпадъци

Съгласно *Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците* битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- мястото на образуване;
- стандартът на живот на населението и неговата култура;
- степен на благоустроеност на населените места;
- начин на отопление;
- други фактори.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица е различно в зависимост от броя на жителите и потребителските навици и възможности. Като се изхожда от административно - териториалната и социално -икономическа характеристика на община Сунгурларе, основните източници на ТБО се явяват:

- домакинствата;
- промишлените предприятия;
- търговски и обслужващи обекти.

1.1.2. Количествени данни за битовите отпадъци

- **Количества образувани битови отпадъци на територията на страната**

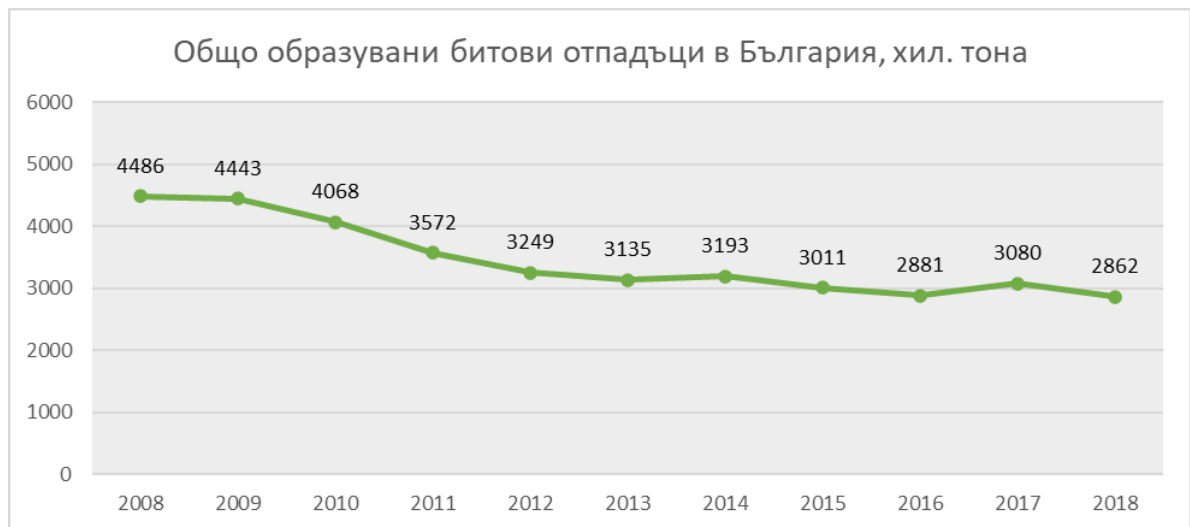
За периода 2008–2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци в страната намалява с около 36 %.

Данните за количествата на общо образуваните битови отпадъци за разглеждания период на територията на Република България са представени в следващите таблица и графика:

Общо образувани битови отпадъци в България (2008-2018 г.), хил. тона

Година	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Общо образувани битови отпадъци, хил. тона	4486	4443	4068	3572	3249	3135	3193	3011	2881	3080	2862

Източник: НПУО 2021-2028, НСИ

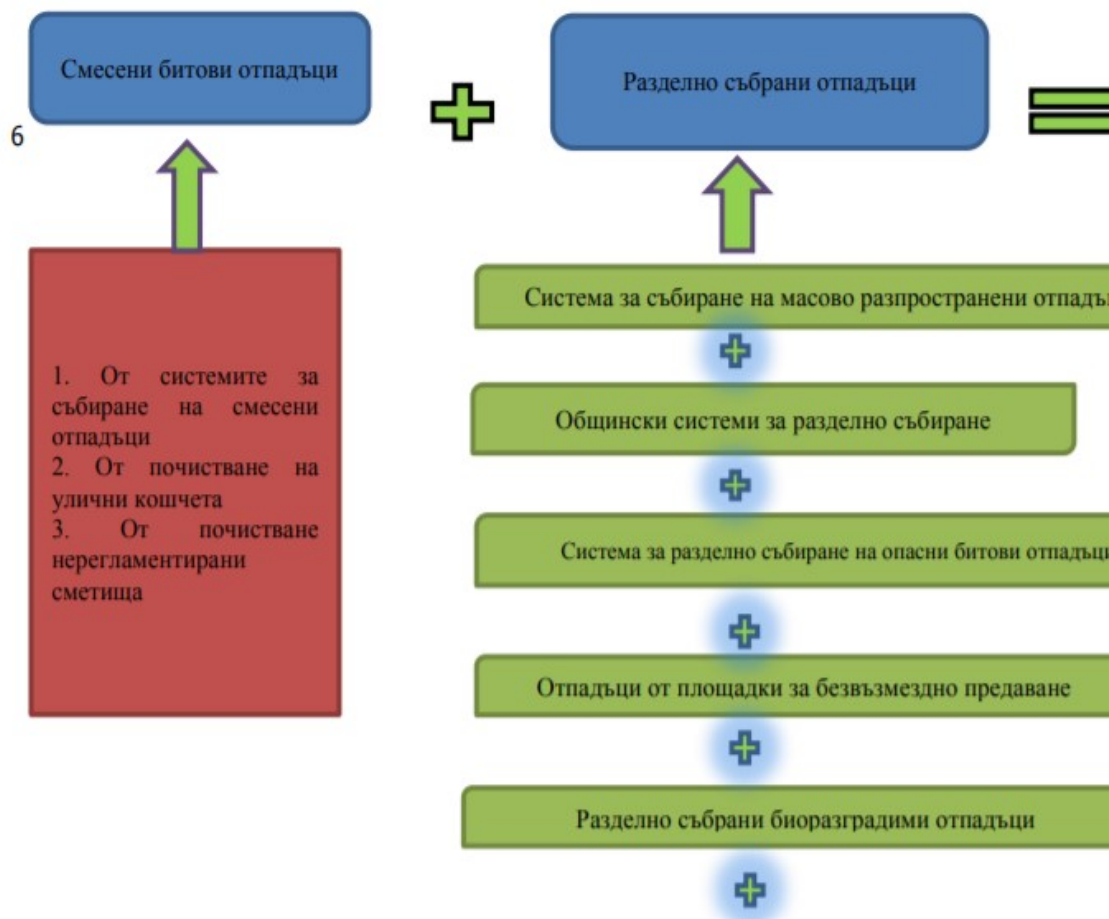
Данните за 11 годишен период следват обща тенденция на понижаване на количества битови отпадъци, която е прекъсната през 2014 и 2017 г.

- **Образувани битови отпадъци на територията на община Сунгурларе**

Утвърдената през 2019 г. от министъра на околната среда и водите „Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци“ дава рамката за определяне на количествата образувани битови отпадъци.

Схема на потоците, формиращи общото количество битов отпадък.

Фигура 1 СХЕМА на потоците, формиращи общото количество Битов Отпадък –

Битовите отпадъци включват различните отпадъчни потоци от домакинствата и подобни отпадъци, описани в схемата – смесени битови отпадъци, разделно събрани масово разпространени отпадъци, разделно събрани биоразградими и биоотпадъци от поддържане на обществени площи, паркове и градини и др. Смесените битови отпадъци се събират и транспортират от звено „БКД“ към община Сунгурларе, посредством 3 броя сметосъбиращи автомобили. Всички населени места в община Сунгурларе са обхванати от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

На графиката са показани количествата образувани битови отпадъци на територията на община Сунгурларе за периода от 2015 до 2019 година.

Източник: НСИ

Данните показват сравнително постоянна тенденция в образуваните количества битови отпадъци, като само 2016 г. е отчетено значително намаляване.

Данните за образуваните смесени битови отпадъци на територията на община Сунгурларе са представени в следващата таблица:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Количество образувани в община Сунгурларе смесени битови отпадъци, т.	1402	1769	499	395	1071	1341

Източник: Община Сунгурларе

Видно е, че смесените битови отпадъци са основния поток битови отпадъци.

- **Предадени за предварително третиране смесени битови отпадъци, образувани от територията на община Сунгурларе**

Източник: НСИ

Графиката показва, че не всички битови отпадъци, генерирани на територията на община Сунгурларе са подложени на операция по предварително третиране. Отпадъците се подлагат на предварително третиране на сепариращата инсталация, част от Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Регион Бургас.

В последните години е постигната добра организация от страна на община Сунгурларе по отношение на събирането на смесени битови отпадъци и осигуряване на тяхното предварително третиране с оглед сепариране на рециклируеми материали.

- **Количество образувани рециклируеми и оползотворими отпадъци след предварително третираните на смесени битови отпадъци, генерирани на територията на община Сунгурларе**

Количеството на предадените за рециклиране разделно събирани рециклируеми отпадъци и образувани в следствие на предварително третиране на смесените битови отпадъци от община Сунгурларе са представени в следната таблица:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Количество отпадъци предадени за рециклиране от образуваните в община Сунгурларе, /тона/	0	15,623	70,68	525,474	368,961	263,454

Източник: НСИ

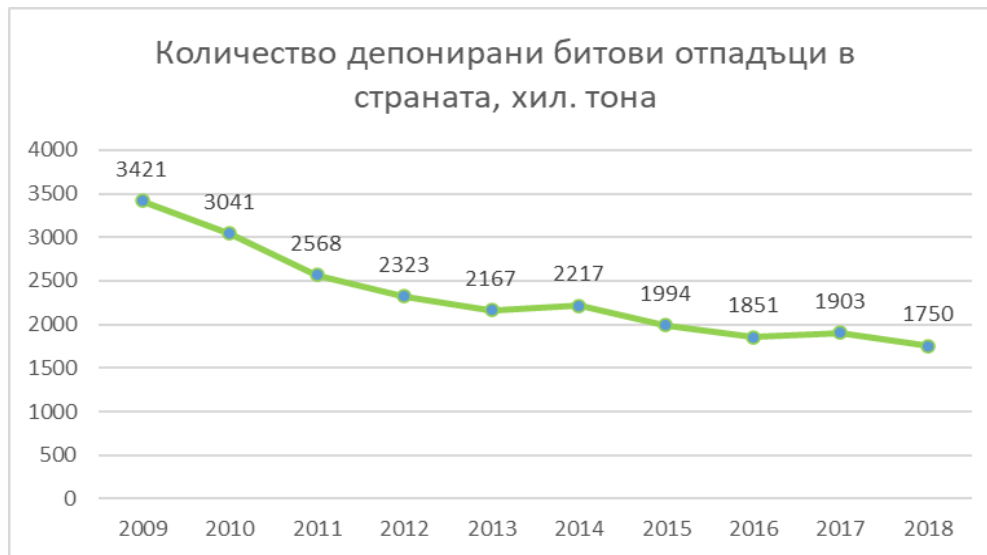
Данните не показват постоянна тенденция за намаляване или увеличаване дела на предадените отпадъци за рециклиране.

На национално ниво се наблюдава тенденция на постепенно нарастване на дела на предадените за рециклиране битови отпадъци. В абсолютни стойности за страната това нарастване е от 350 тона (2006 г.) до 214,62 хил. тона (2018 г.), което за същия период представлява нарастване от 0,01% до 7,5% от дела на общо образуваните битови отпадъци. Най-съществените причини са въвеждането на таксата за депониране на битови отпадъци и прецизирането на измерването на количествата депонирани отпадъци след въвеждането на новите регионални депа с електронно измерване на входящите отпадъци.

- **Депониране на отпадъци**

В страната, количеството на депонираните отпадъци за 10 годишен период от 2009 до 2018г. са намалели с близо 50 %, показват данните от Евростат, публикувани в НПУО 2021 – 2028 г.

Графиката показва данните за депонираните отпадъци в страната за периода от 2009 до 2018 г.

Източник: Евростат, НПУО 2021 – 2028 г.

Намаляването на количествата на депонираните отпадъци може да се обясни най-вече с въвеждането в експлоатация на нови инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и сепариращи инсталации за смесени битови отпадъци.

В таблицата са представени данните за директно депонираните битови отпадъци, образувани от територията на община Сунгурларе.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Количество битови отпадъци от община Сунгурларе, предадени за директно депониране, т.	1402	1801	534	0	0	8

Източник: НСИ

Тенденцията в данните показва, че образуваните битови отпадъци на територията на община Сунгурларе в последните години се подлагат на предварително третиране или за тях има организирана система за разделно събиране, с цел отделяне на рециклируемите и оползотворими отпадъци.

Оптимизирането на количествата депонирани отпадъци има следните ползи:

- Подобряване резултата в изпълнението на заложените общински цели;
- Намаляване на разходите за отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО.

- Удължаване срока на експлоатация на регионалното депо, което от своя страна води допълнително до спестяване на разходи за изграждане на нови клетки/депо.
- Неоспорими ползи за околната среда.

- **Норма на натрупване и сравнителен анализ**

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на жител.

Нормата на натрупване на образуваните битови отпадъци на жител в България:

Година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Образувани битови отпадъци на жител в България, кг/жител/год.	488	446	434	442	419	406	435	407

Източник: НСИ

Нормата на натрупване в страната показва тенденция за намаляване на количеството на образувани битови отпадъци на жител годишно.

В таблицата са представени данни за количество образувани битови отпадъци на жител в община Сунгурларе, кг/жител/год.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Норма на натрупване в община Сунгурларе, кг/жител/год.	117	152	51	130	127	154

Източник: Изчислено на база на информация от НСИ за броя на населението и образуваните битови отпадъци

Нормата на натрупване за община Сунгурларе е изчислена като са използвани данните за населението и за количеството на образуваните битови отпадъци от НСИ.

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Образувани битови отпадъци на човек от населението в България, кг/жител/год.	419	419	406	435	407
Образувани битови отпадъци на човек от населението в област Бургас, кг/жител/год.	583	518	386	392	432
Образувани битови отпадъци на човек от населението в община Сунгурларе, кг/жител/год.	117	152	51	130	127

Източник: НСИ, НПУО 2021 - 2028 г.

Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 407 кг/жител/г., за община Сунгурларе - 127 кг/жител/г., което е по-ниско от средната норма за страната. За същата година в област Бургас нормата на натрупване е 432 кг/жител/г., което е близо три и половина пъти по-високо от нормата за община Сунгурларе.

На графиката се наблюдава непостоянна тенденция за норма на натрупване за четиригодишния период.

- **Разпределение на задълженията на участниците в РСУО**

Община Сунгурларе е част от регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас, което е учредено с Протокол от 01.02.2006г., регистрирано в Бургаски окръжен съд № 892/2006г. от Общините Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец, Сунгурларе и Руен и има предмет на дейност управление на регионалната система за управление на отпадъците в региона.

Участниците в Регионалното сдружение разпределят задълженията помежду си и носят отговорност за изпълнение на целите за разделно събиране на отпадъците, заложи в ЗУО.

Процентът за всяка община се определя на общо събрание на членовете на РСУО. Дяловото разпределение за изпълнение на заложените в чл. 31, ал.1 от ЗУО цели на задълженията на всяка община участваща в РСУО регион Бургас е следното:

Община	%
Камено	2,68
Средец	2,74
Несебър	30,39
Поморие	11,56
Карнобат	4,23
Айтос	5,88
Руен	4,00
Сунгурларе	0,49
Бургас	38,03

Източник: Община Сунгурларе

- **Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци**

През 2019 г. МОСВ утвърди нова „Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци“. В методиката е направен

задълбочен анализ на тенденциите в развитието на образуване на отпадъците, както и на тенденциите в развитието на материалите и връзката им с образуване на различните фракции. Определени са и основните параметри, влияещи върху нормата на натрупване и морфологичния състав на отпадъците. Основните източници на битови отпадъци в община Сунгурларе е от населението, а останалото количество от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

По проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“ е изготвен доклад е от проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България по Българо-Швейцарска програма за сътрудничество. Основната цел на доклада е да представи поглед към морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България. Докладът включва задължителните количествени и качествени данни на общинско, регионално и национално ниво, също така описание на хода на изпълнение на работата през всички етапи на пробовземане, информация за осъществени срещи, протоколи и т.н. В него е изготвен „Морфологичен анализ на битовите отпадъци образувани в община Сунгурларе“. Обобщени данни за морфологията на образуваните битови отпадъци в община Сунгурларе съгласно доклада са представени в следващата таблица.

Вид Отпадък	Пролет	Лято	Есен	Зима	Средногодишен
Хранителни	5%	7%	3%	4%	5%
Хартия	3%	1%	4%	2%	3%
Картон	2%	5%	14%	0%	5%
Пластмаса	14%	13%	13%	17%	14%
Текстил	6%	14%	6%	6%	8%
Гума	3%	2%	2%	2%	2%
Кожа	4%	1%	0%	5%	3%
Градински	18%	9%	26%	16%	17%
Дървесни	0%	1%	0%	0%	0%
Стъкло	4%	3%	3%	3%	3%
Метали	1%	1%	1%	0%	1%

Инертни>4 см	16%	1%	7%	19%	11%
Опасни	0%	2%	3%	0%	1%
Други	5%	2%	3%	4%	3%
Ситна Фракция<4см	20%	39%	12%	21%	23%

Информацията за средногодишния % на съдържание на различните фракции в битовите отпадъци са представени графично:

На графиката са представени обобщените резултати в % от проведените изследвания през четирите сезона на битовите отпадъци, образувани на територията на община Сунгурларе през 2019 г. по компоненти на отпадъчните потоци. Данните показват, че с най-висок % е ситната фракция под 4 см. Градинските отпадъци, пластмасата и инертната фракция под 4 см. също са с висок процент. С най-нисък % са дървесните отпадъци, както и металите, опасните компоненти и гумата. Основните видове опасни отпадъци, които се

образуват са бои, лакове и опаковки от препарати, съдържащи опасни вещества, продукти, свързани с грижи по домашни любимци и др.

- **Изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО**

В чл. 31 на ЗУО са поставени следните цели на кметовете на общините:

Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
2. най-късно до 31 декември 2020г. ограничаване на количеството, депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

- **Изпълнение на целите, заложи в чл. 31 от ЗУО**

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, се прилагат, както следва:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

С приетите изменения в ЗУО през 2021г. за следващите години целите са увеличени, както следва:

- най-късно до 31 декември 2025г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци.
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Постигането на целите е поетапно, като след 31 декември 2020 г. те нарастват всяка година с по 1 на сто.

Съгласно издадени заповеди на Изпълнителния директор на ИАОС, изпълнението на целите по чл. 31, ал.1, т. 1 на ЗУО от община Сунгурларе са представени в следващата таблица.

- Постигнати резултати за изпълнение на заложените цели в чл. 31., ал.1, т.1 от ЗУО от община Сунгурларе:

Година	2015	2016	2017	2018	2019
Предадени за оползотворяване (в т.ч. рециклиране) от общо образувани битови отпадъци, %	2	20	32	31	24
Заложени цели, %	25	25	40	40	50

Източник: ИАОС

Видно от графиката, изпълнението на целите от 2015 до 2018 г. за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО на община Сунгурларе не е постигнато.

- **Изпълнение на целите, заложен в чл. 31. ал. 1, т. 2. от ЗУО**

С чл. 31, ал.1, т. 2 на ЗУО е въведено изискването най-късно до 31 декември, 2020г. да се ограничи количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995г. Съгласно издадена Заповед №189/24.07.2020г. от Изпълнителния директор на ИАОС, изпълнението на целта по чл. 31, ал. 1, т. 2 на ЗУО за община Сунгурларе 89 %. Поставената цел за година е 65 %.

По отношение на целите за ограничаване на депонираните количества биоразградими отпадъци, изпълнението за 2018 година е постигнато.

- **Изводи и препоръки:**

- ✓ Община Сунгурларе е постигнала напредък в управлението на отпадъците след 2015 година, когато в експлоатация е въведена Регионалната система за управление на отпадъците за област Бургас.
- ✓ Община Сунгурларе не успява да постигне заложените цели в чл. 31, ал.1. т.1 от ЗУО.

За подобряване управлението на отпадъците на територията на общината и за постигането на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 3-6 от ЗУО е целесъобразно да бъдат увеличени количествата на разделно събрани рециклируеми отпадъци, вкл. от опаковки от организираната система на територията на общината. Това може да бъде постигнато, чрез подобряване системата за сепариране на битовите отпадъци и отделяне на рециклируемите компоненти, увеличаване на обхвата на системите за разделно събиране на различните отпадъчни потоци и/или провеждане на допълнителни кампании.

- ✓ Оптимизирането на количествата депонирани отпадъци има следните ползи:
 - Подобряване резултата в изпълнението на заложените общински цели;
 - Намаляване на разходите за отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО.

- Удължаване срока на експлоатация на регионалното депо, което от своя страна води допълнително до спестяване на разходи за изграждане на нови клетки/депо.
- Неоспорими ползи за околната среда.

1.1.3. Производствени отпадъци

"Производствени отпадъци" са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Генераторите на производствени отпадъци на територията на община Сунгурларе са действащите промишлени предприятия. Промислеността в общината главно е представена от предприятия за производство на вина, селско и горско стопанство.

Община Сунгурларе не събира данни за производствените отпадъци образувани на територията ѝ. Данните се докладват от производствените предприятия в годишните отчети, подавани към ИАОС по реда на *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.*

Образуваните производствени отпадъци в община Сунгурларе са представени в следващата таблица:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Образувани производствени отпадъци в община Сунгурларе, т.	1360,858	666,057	1645,129	787,553	2185,297	2654,711

Информация: ИАОС

Графиката показва непостоянна тенденция в количествата на образуваните производствени отпадъци. След 2017 г. производствените отпадъци, образувани от промишлеността в общината значително се увеличават.

В таблицата са показани данните за количествата образувани производствени отпадъци на територията на страната за периода от 2014-2019 г.

Отпадък	2014	2015	2016	2017	2018
Образувани производствени отпадъци в страната, т.	15 233 880	16 576 632	16 611 643	17 056 246	16 736 860

Източник: ИАОС

Данните показват по-скоро нарастване на количествата образувани производствени отпадъци в страната, като най-голям дял имат отпадъците, образувани от производството на електроенергия.

1.1.4. Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО "строителни отпадъци" са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Националното законодателство поставя конкретни цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци, както и вменява задължения на местното самоуправление за управление на строителните отпадъци.

В следващата таблица са показани задължения, на общините за влягане на рециклирани строителни материали в строежите, които следваше да бъдат

поетапно постигнати до 2020г. Поставените цели за 2020г. важат за всяка следваща.

Вид строителна дейност	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Строителство на сгради, финансирани с публични средства	1,00%	1,00%	1,00%	1,50%	1,50%	1,50%	2,00%
Строителство на пътища с публични средства	5,00%	5,00%	8,00%	8,00%	8,00%	10,00%	10,00%
Рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища, финансирани с публични средства	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура, финансирани с публични средства	3,00%	3,00%	5,00%	5,00%	6,00%	7,00%	8,00%
Оползотворяване на СО в обратни насипи	8,00%	9,00%	10,00%	11,00%	11,00%	11,00%	12,00%

Кметът на съответната община отговоря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране (чл. 10, ал. 4 от ЗУО).

Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците, кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кметът на община е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана са определят в *Наредба за*

управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

При възлагане на обществени поръчки от кмета на община за проектиране и изпълнение на строежи, с изключение на премахване на строежи, в условията за избор на изпълнител и в договорите за възлагане трябва да се включват задължения към изпълнителите за влагане на рециклирани строителни материали. За обекти, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект, плановете за управление на строителни отпадъци се одобряват от кмета на община или оправомощено от него длъжностно лице, на чиято територия се реализира проектът.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци и състоянието на строежите, за които не се упражнява строителен надзор се установяват с отчет до кмета на общината, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при реализацията на проекта, като се прилагат и копия на първични счетоводни документи, доказващи предаването на отпадъците на лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ за извършване на дейности с отпадъци.

Кметът на общината отговаря за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община (чл. 19, ал. 3, т. 5 от ЗУО).

В Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г. се регламентира:

- създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци;
- изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
- изискванията за управление на строителните отпадъци в процеса на строителство и премахване на строежи.

В нея са описани изискванията за управление на строителните отпадъци в процеса на строителство и разрушаване на строежи, като на кметовете на общините е вменено задължение да изпращат информацията до директора на

РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж.

1.1.4.1. Количествени данни за строителните отпадъци на национално ниво за периода на действие на предходния НПУО 2014 – 2020 година.

В таблицата са представени количествата строителни отпадъци, образувани в страната, оползотворени и депонирани за периода от 2014 г. до 2018 г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Образувани общо, т.	983 537	1 661 067	2 088 923	559 309	192 964
Предадени за оползотворяване, т	285 662	436 345	1 507 418	148 673	142 622
Предадени за обезвреждане, т	355 219	549 958	85 254	257 494	23 222

Източник: Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г., НСИ

*Забележка: Посочените количества се отнасят само за сектор „Строителство“

Графиката, изготвена на база на количествените данни за строителните отпадъци предоставени от НСИ и публикувани в НПУО, показва увеличаване на количествата на образувани строителни отпадъци до 2016 година и рязък спад следващите две години.

Графиката е изготвена на база на информацията за предадените за оползотворяване и обезвреждане количества строителни отпадъци,

публикувана в НПУО 2021-2028 г. по данни на НСИ. През 2016г. и 2018г. е постигнат значително висок процент на оползотворяване на строителните отпадъци в страната (над 70%). В периода от 2014 г. до 2018 г. не се наблюдава трайна тенденция за повишаване или понижаване на % оползотворени и депонирани отпадъци. Данните показват също значително нисък процент на депонираните строителни отпадъци през 2016 г. и 2018 г.

1.1.4.2. Количествени данни за строителните отпадъци за община Сунгурларе

Община Сунгурларе не събира информация за количествата на строителните отпадъци, образувани на територията ѝ. Не е организирана система за разделното им събиране.

Информация за образуваните количества строителни отпадъци на територията на община Сунгурларе се събира в ИАОС, по реда на *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри*, като за 2016 г. са докладвани 26,671 тона образувани строителни отпадъци.

1.1.5. Опасни отпадъци

"Опасни отпадъци" са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 на ЗУО.

1.1.5.1. Опасни отпадъци, образувани в страната

На национално ниво за периода 2008-2018 г. в Република България общото количество на образуваните опасни отпадъци по данни на НСИ е 3965 хил. тона или средногодишно около 360 хил. тона., като за този период количеството на образуваните опасни отпадъци бележи значителен спад.

Източник: НСИ

1.1.5.2. Опасни отпадъци, образувани на територията на община Сунгурларе

Опасните отпадъци, образувани на територията на община Сунгурларе са част от потока на битовите, производствените, строителните, отпадъците от лечебните и здравните заведения и масово разпространените отпадъци.

В следващите таблица и графика са представени количествата събрани от ИАОС, по реда на *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри*, за образваните опасни отпадъци от всички потоци отпадъци в община Сунгурларе за периода от 2014 г. до 2019 г.

Източник: ИАОС

Данните показват плавен ръст на количествата образувани опасни отпадъци до 2018 г., когато е изразен пик от 6,5 тона опасни отпадъци. Следващата 2019 г. се наблюдава намаляване на количествата образувани опасни отпадъци.

Община Сунгурларе не е организираща отделни кампании за разделно събиране на опасни отпадъци от бита, но при организираното събиране на НУБА, посредством поставяне на съдове и кампанийното им събиране през 2014 г. са събрани 0,300 кг., а през 2018 г. са събрани 101 кг. луминесцентни лампи, съдържащи живак.

1.1.5.3. Пестициди

Всички забранени, негодни и с изтекъл срок на годност пестициди в България са под контрола на институциите, отговарящи за тях: Министерство на земеделието и храните (МЗХ) - Националната служба по растителна защита (НСРЗ) с регионалните си структури; МОСВ – ИАОС, РИОСВ; Главна дирекция Гражданска защита към МВР и нейните поделения по области и общинската администрация по населени места.

НСРЗ към МЗХ, МОСВ и ИАОС чрез своите регионални структури следят ежегодно състоянието на складовете и залежалите и негодни за употреба пестициди, съхранявани в тях.

Екологосъобразното управление на наличните в страната количества залежали негодни за употреба пестициди е задължение на Общините, а мониторингът и контролът се осъществява от МОСВ (ИАОС и РИОСВ) и МЗХ (НСРЗ и РСРЗ).

Контролът върху съхранението на неразрешени и с изтекъл срок на годност ПРЗ в складове на производители, преопаковчици, търговци и дистрибутори на ПРЗ се осъществява от НСРЗ.

Към момента в страната липсват подходящи съоръжения за обезвреждане на негодните за употреба пестициди. Няколко проекта за събиране и съхранение и за изнасяне на пестициди извън територията на страната са реализирани с финансиране по ПУДООС и други източници.

Големите количества пестициди и препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност в страната предполагат последващо реализиране на проекти от страна на държавата, тъй като средствата, необходими за изнасянето им извън страната са непосилни за бюджетите на малките общини.

В регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди, поддържан от ИАОС е налична информация за съхраняването на територията на община Сунгурларе на 2 т. течни пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност с неизвестен състав. Пестицидите са разположени на територията на общински склад, опаковани в добро състояние в ЗКПУ "Чубра - 93" с. Чубра.

Освен тях, в землището на село Черница са разположени 11 броя контейнери тип „Б-Б кубове“, в които се съхраняват 44 тона пестициди с изтекъл срок на годност. Община Сунгурларе е осигурила по програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“ финансиране на проект с предмет „Обезвреждане на негодни за употреба пестициди, намиращи се в Б-Б кубове с нарушена цялост, както и устойчивите органични замърсители, които се съхраняват в Б-Б кубове“, в резултат на изпълнението, на който пестицидите са поставени в специални Б-Б кубове, които са в добро състояние и редовно се инспектират.

1.1.6. Специфични отпадъчни потоци

1.1.6.1. Масово разпространени отпадъци

"Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

За всички потоци масово разпространени отпадъци е прието специфично законодателство и са поставени отделни национални цели за тяхното управление, които България е задължена да постигне.

1.1.6.2. Отпадъци от опаковки

"Отпадъци от опаковки" са всякакъв вид опаковки или опаковъчни материали, които попадат в обхвата на определението за "отпадък" по смисъла на § 1, т. 17 от ДР на ЗУО, с изключение на остатъците, получени от производствени процеси.

В Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г. се определят изискванията за пусканите на пазара опаковки и опаковъчни материали, както и за разделното събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от опаковки, включително постигането на цели за рециклиране и/или оползотворяване. За всички пуснати на пазара опаковани стоки задължително се прилага схемата на разширена отговорност на производителя по § 1, т. 35 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

С наредбата се регламентират:

- изискванията за предотвратяване вредното въздействие на отпадъците от опаковки върху околната среда;
- прилагането на мерки от лицата, които пускат на пазара опаковани стоки, за събирането, оползотворяването и/или обезвреждането на образуваните в резултат на тяхната употреба отпадъци от опаковки без риск за човешкото здраве и околната среда и за постигане на целите за оползотворяване;
- изискванията към пусканите на пазара опаковки;

- изискванията за маркиране на опаковките;
- мерките, насочени приоритетно към предотвратяване на образуването на отпадъци от опаковки и като допълнителни основни принципи, към повторна употреба на опаковките, към рециклиране и други форми на оползотворяване на отпадъците от опаковки и към намаляване на окончателното обезвреждане на такива отпадъци, с цел да се спомогне за прехода към кръгова икономика;
- условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на отпадъци от опаковки по цялата верига от тяхното събиране до третирането им, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране, в съответствие с чл. 7, ал. 3 от ЗУО;
- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, с цел насърчаване на повторната употреба, предотвратяването, рециклирането и друго оползотворяване на отпадъците от опаковки в съответствие с чл. 13, ал. 2 и 3 ЗУО;
- създаването на системи за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки;
- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отпадъци от опаковки, значението на маркировките върху съществуващите опаковки на пазара и наличните системи за събиране, оползотворяване и обезвреждане;
- изискванията и задълженията към схемата за разширена отговорност на производителя за опаковани стоки за отпадъци от опаковки по § 1, т. 35 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

По информация от НПУО 2021 г.- 2028 г. потреблението на опаковки в страната нараства през периода 2008-2018 г. Страната изпълнява общите национални цели по рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, както и целите за рециклиране на отпадъците от опаковки, по материали.

- **Системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки**

На национално ниво 40 общини са обхванати 100% от системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, а 82 общини нямат изобщо такова събиране.

Община Сунгурларе е сключила договор от 01.04.2015 г. с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екопак България" АД за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на ѝ. В 9 (девет) точки в гр. Сунгурларе са поставени цветни контейнери за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.

Системата за разделно събиране е трицветна:

- Жълтите контейнери са предназначени за отпадъци от пластмасови опаковки;
- Сините контейнери са предназначени за отпадъци от опаковки от хартия и картон;
- Зелените контейнери са предназначени за отпадъци от стъклени опаковки;

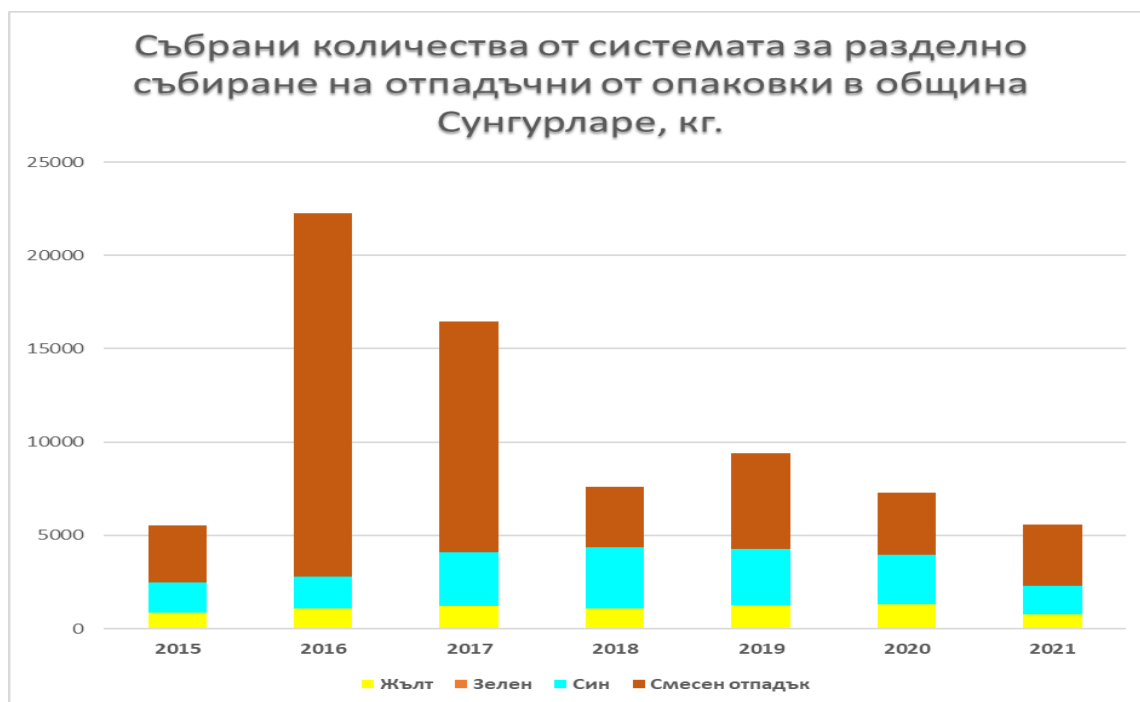
Отпадъците, постъпващи в трицветните контейнери в голяма степен представляват смесен отпадък. Поради тази причина събраните количества отпадъци от трицветната система се подлага на предварително третиране с цел разделяне на рециклируемите отпадъци от опаковки от останалите смесени отпадъци. Количествата разделно събрани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране, както и количеството на сепарираните от тях рециклируеми отпадъци са представени в таблицата:

Година	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.	Събрано, кг.	Отсорт ирано, кг.
Цвят контейнер														
Жълт	2870	861	9800	1105	6050	1219	2680	1071	2980	1248	2880	1302	1420	776
Зелен					1960	0			1620	0			2320	0
Син	2670	1602	12440	1699	8470	2875	4940	3296	4800	3049	4400	2651	1860	1514
Обща сума	5540	2463	22240	2804	16480	4094	7620	4367	9400	4297	7280	3953	5600	2290

*Посочените за 2021 година количества не включват данните за м. декември 2021 г.

Източник: Община Сунгурларе

На графиката са представени данните по фракции отпадъците, постъпили в трицветните контейнери.

Най-голям процент събрани рециклируеми отпадъци от опаковки са от хартия и картон, но напълно липсват отсортирани отпадъци от стъклени опаковки. С изключение на 2018 г. и 2020 г., количеството на остатъчната негодна за рециклиране фракция, постъпила в цветните контейнери е по-голяма от рециклируемите отпадъци.

1.1.6.3. Отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

„Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване“ е електрическо и електронно оборудване, което е отпадък по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО, включително всички компоненти, монтажни възли и резервни части, които са част от ЕЕО по време на освобождаване на отпадъка.

„Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване извън бита“ е ИУЕЕО, образувано в резултат от търговската или професионалната дейност на физическите или юридическите лица.

„Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване от бита“ е излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, което произлиза от домакинства, както и от търговски, промишлени, институционални и други източници, което поради своите качества и количество е подобно на това от домакинствата. Излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване от бита, което е вероятно да бъде използвано както от домакинства, така и от различни от домакинствата потребители, при всички случаи се счита за ИУЕЕО от домакинства.

Приета е Наредба, с която са определени специфични изисквания за управление излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване - *Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, в сила от 01.01.2014 г.* С наредбата се определят изискванията за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, повторната употреба, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на ИУЕЕО.

Изискванията се определят с цел:

- предотвратяване и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и здравето на човека от образуването и управлението на ИУЕЕО;
- увеличаване количеството на повторно употребено, рециклирано и оползотворено чрез други операции ИУЕЕО за ограничаване на обезвреждането му и намаляване на отрицателните въздействия от използването на ресурсите и повишаването на ефикасността от такова използване;
- предприемане на мерки от лицата, участващи в проектирането, производството,
- разпространението и потреблението на електрическо и електронно оборудване (ЕЕО), както и от лицата, които извършват дейности с ИУЕЕО, за ограничаване вредното въздействие на ЕЕО през целия му жизнен цикъл и на образуваните от него отпадъци върху човешкото здраве и околната среда.

С наредбата се регламентират:

- въвеждането на изисквания за проектиране и маркиране на ЕЕО;

- извършването на дейностите по разделно събиране, транспортиране, съхраняване, предварително третиране, подготовка за повторна употреба, оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО без риск за човешкото здраве и околната среда;
- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на ИУЕЕО и за наличните системи за разделно събиране;
- случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на ИУЕЕО по цялата верига от неговото събиране до третирането му, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране на ИУЕЕО;
- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите т.ч. лицата, които пускат на пазара ЕЕО.

Все по-голямата употреба на електронни устройства в ежедневието ни води до образуване на все по-големи количества от този вид отпадък. В НПУО 2021-2028 г. е направена сравнителна характеристика на събраните отпадъци от ИУЕЕО за 11 годишен период от 2007 до 2017г. Данните са представени в таблицата:

Година	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Количество събрано ИУЕЕО в страната, тона	22166	40374	33423	45056	38228	38431	35162	42310	61987	61481	54493

Източник: Евростат

Република България е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО, образувано от бита и извън бита, както и целите си по оползотворяване и рециклиране на ИУЕЕО. За разглеждания период количеството на събраното ИУЕЕО е нараснало значително, като пик ясно е изразен през отчетените години - 2015 - 2017 г.

Община Сунгурларе има сключен договор с „Електрооползотворяване“ ЕАД, гр. Бургас по отношение организиране на дейностите по разделно събиране на

ИУЕЕО. Община Сунгурларе не е организи­рала кампании за събиране на ИУЕЕО и няма данни за образуваните количества. По данни на ИАОС, събирани по реда на *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри* на територията на община Сунгурларе са образувани от бита, административни сгради и търговски обекти и производствени предприятия, следните количества ИУЕЕО:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Количество събрано ИУЕЕО в община Сунгурларе, т.	0,178	0,380	0,058	0,15	1,272	0,554

Източник: ИАОС

Видно от представената информация за събраните количества ИУЕЕО, в Сунгурларе няма изразен тренд за увеличаване, каквато е и тенденцията в страната. В бъдеще се препоръчва предприемане на действия за популяризиране ползите от разделното събиране на ИУЕЕО и организиране на регулярни кампании с оглед увеличение на разделно събраното ИУЕЕО.

1.1.6.3.1 Отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства

„Излязло от употреба моторно превозно средство“ (ИУМПС) е отпадък по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО, в т.ч.:

- моторно превозно средство с прекратена регистрация, за което има изрично писмено уведомление от лицензиран застраховател, съгласно чл. 18а, ал. 2, т. 1 от Наредба № I-45 от 2000 г.;
- моторно превозно средство, на което не е заверен знакът за технически преглед съгласно чл. 32д от Наредба № I-45 от 2000 г. или съгласно чл. 38 от Наредба № Н-32 от 2011 г. за повече от две години от определената му дата за следващ преглед за проверка на техническата му изправност, в случай че то се намира върху държавна или общинска собственост;
- изоставено регистрирано МПС.

Като подзаконен нормативен акт към ЗУО е приета *Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства*, която определя изискванията за събирането, транспортирането и третирането на ИУМПС и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях.

Изискванията на Наредбата се определят с цел:

- предотвратяване образуването на отпадъци от МПС;
- постигане на определените в наредбата нива за повторната употреба и рециклиране, повторна употреба и оползотворяване на ИУМПС, както и за ограничаване на обезвреждането им;
- предприемане на мерки от лицата, участващи в проектирането, производството, разпространението и потреблението на МПС, както и от лицата, които извършват дейности с ИУМПС, за ограничаване вредното въздействие на МПС през целия им жизнен цикъл върху човешкото здраве и околната среда;
- случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на ИУМПС по цялата верига от неговото събиране до третирането му, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране;
- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т.ч. лицата, които пускат на пазара МПС.

По данни на НПУО 2021-2028 г. България е постигнала заложените национални цели за повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на ИУМПС.

Година	2013	2014	2015	2016	2017
Количество събрани ИУМПС в страната, т.	62723	82258	88066	92111	104457

Източник: Евростат

Тенденциите за събиране на този тип отпадък са за нарастване. Все по-широката употреба на автомобили предполага продължение на тази тенденция.

За изпълнение на своите задължения, заложи в ЗУО и подзаконовата нормативна база към него, община Сунгурларе е сключила Договор за сътрудничество от 09.09.2013 г. с "АУТОРЕК" ЕАД, гр. Бургас за сътрудничество във връзка с управлението на ИУМПС.

В община Сунгурларе, не е налична информация за количества ИУМПС, образувани в общината.

1.1.6.3.2. Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори

"Негодна за употреба батерия или акумулатор" е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана за целите, за които е произведена, и е отпадък по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

Приета е *Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори*. С наредбата се определят изискванията за пускането на пазара на батерии и акумулатори и за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на НУБА. С нея се регламентират задълженията на икономическите оператори:

- намаляването на съдържанието на тежки метали в батериите и акумулаторите, създаването на системи за разделно събиране,

- предварително третиране, рециклиране и оползотворяване на НУБА с оглед ограничаване на обезвреждането и повишаване дела на рециклираните и оползотворени НУБА
- предприемането на мерки от лицата, които участват в проектирането, производството и пускането на пазара на батерии и акумулатори, с оглед ограничаване вредното въздействие на тези продукти върху околната среда през целия им жизнен цикъл;
- екологосъобразното събиране, транспортиране, съхраняване, предварително третиране, оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА;
- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т. ч. лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори;
- случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на отпадъци от НУБА по цялата верига от тяхното събиране до третирането им, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, които участват във веригата за събиране и третиране;
- изискванията за маркиране на батериите и акумулаторите с оглед информиране на крайните потребители за разделното събиране на НУБА и за съдържанието на тежки метали в тях;
- изискванията за маркиране капацитета на портативните и автомобилните батерии и акумулатори;
- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране и рециклирането на НУБА и за наличните схеми за разделно събиране и рециклиране.

Според НПУО 2021-2028 г. в периода от 2013 г. до 2017 г. в страната са събрани НУПБА, НУАБА и НУИБА, в количества, отговарящи на нормативно заложените коефициенти на събираемост и за последните анализирани години всички събрани НУБА, включително и тези отделени в резултат на предварително третиране на ИУЕЕО и на разкомплектоване на ИУМПС са предадени за предварително третиране, рециклиране и/или оползотворяване. Република България е изпълнила целта за рециклиране на материалите,

съдържащи се в оловно-киселите батерии и акумулатори и е достигната възможно най-висока степен на рециклиране на оловото, което се съдържа в оловно-киселите батерии и акумулатори. Постигната е и степента на рециклиране на материалите, съдържащи се в другите НУБА.

В таблицата са представени данни от ИАОС за образуваниите НУБА в страната:

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Количество образувани НУБА в страната, т.	2171,18	3300,72	2394,51	1631,89	9174,46

Източник: ИАОС

През 2018 година съществено е увеличено количеството на образуваниите НУБА в страната.

Община Сунгурларе е сключила договор с дружеството "Трансинс Батери" ООД, гр. Варна, за събиране на НУБА. На територията на общината в училища, детски градини, кметства, читалища и търговски обекти са поставени съдове за разделно събиране на НУБА.

Веднъж годишно се организира кампанийно предаване на НУБА.

Данните за предадените количества са представени в таблицата:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Количество образувани НУБА в община Сунгурларе, кг	7,00	0	0	21,1	1,00	35,00	15,00	15,00

Източник: Община Сунгурларе

За 2015 и 2016 година няма данни за събирани НУБА в съдовете за разделно събиране в община Сунгурларе. Данните не показват постоянна тенденция за намаляване или увеличаване на количествата образувани НУБА.

Провеждането на регулярни кампании за разделно събиране на НУБА сред населението води увеличаване на количеството разделно събрани НУБА от населението.

1.1.6.3.3. Отпадъци от излезли от употреба гуми

„Излезли от употреба гуми“ са всякакъв вид гуми, които попадат в обхвата на *Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми* и отговарят на определението за „отпадък“ по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми обхваща всички видове пуснати на пазара гуми и всички ИУГ и с нея се определят изискванията за събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване или обезвреждането на ИУГ, включително целите, за регенерирането и/или рециклирането, и/или оползотворяването им. С нея се регламентирант:

- предотвратяването и ограничаването на замърсяването на околната среда в резултат на третирането и транспортирането на ИУГ;
- прилагането на мерки от лицата, които пускат на пазара гуми, за събирането, оползотворяването или обезвреждането на ИУГ без риск за човешкото здраве и околната среда и постигане на целите за регенерирането и/или рециклирането, и/или оползотворяването им;

- въвеждането и функционирането на екологосъобразна система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване или обезвреждане на ИУГ;
- информирането на крайните потребители за ролята им в събирането на ИУГ и за наличните системи за събиране.

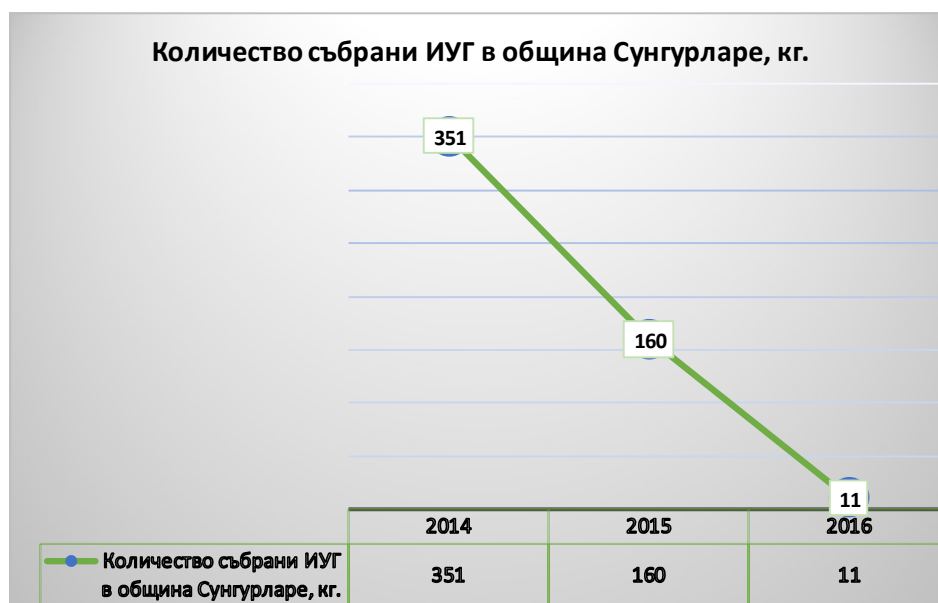
Анализът в НПУО за управлението на отпадъците в страната от ИУГ показва, че е постигнато много добро управление. Представени са данни за пуснатите на пазара количества и процента на изпълнение на целите по оползотворяване и рециклиране на излезлите от употреба гуми.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Количества пуснати на пазара гуми, т.	24 868	26 287	28 817	30 898	37 517	40 309	42 240	41 757
Количество на рециклираните ИУГ, т.			9 138	8 759	11 394	27 808	27 165	25 360
Общо оползотворени ИУГ, т.		16 645	19 431	24 010	32 501	33 940	32 262	33 995
Количество на образувани през годината ИУГ, т.			6 491	14 527	16 919		25 077	28 116

Източник: ИАОС, НПУО

Постигнати са целите за ИУГ по оползотворяване, по рециклиране и/или регенериране на национално ниво, с изключение на 2011г., която е и първата, през която е действала въведената наредба.

Община Сунгурларе не събира информация за количествата ИУГ, образувани в общината. Общината е сключила договор за сътрудничество №162 от 20.08.2020 г. между с "Трансинс авторециклиращ консорциум" АД гр. Варна за организиране на дейностите по събиране, съхранение и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на ИУГ. Данни за количествата генерирани отпадъци от ИУГ са предоставени от ИАОС. Информацията се събира по реда на *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.*

Източник: ИАОС

За периода от 2017 г. до 2019 г. в ИАОС няма данни за образувани отпадъци от ИУГ. Данните показват, че отчетените количества събрани ИУГ са изключително малки или изобщо липсват. Това поставя въпрос доколко законно и екологосъобразно се третират и отчитат образуваните отпадъци от ИУГ на територията на общината и налага извършването на контрол върху потенциалните генератори – автосервизи, пунктове за смяна на гуми. Това ще доведе до ограничаване на нерегламентираното им изхвърляне.

1.1.6.3.4 Отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти

През 2012г. е приета *Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти*.

"Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти" са опасни и масово разпространени отпадъци по смисъла на § 1, т. 7 и 12 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

"Отработено масло" е всяко смазочно или индустриално масло на минерална или синтетична основа, негодно за употреба по първоначалното си

предназначение, като отработени моторни и трансмисионни масла, смазочни масла, турбинни и хидравлични масла

"Отпадъчни нефтопродукти" са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси:

- а) които се отделят при съхраняването на нефт и течни горива;
- б) отпадъци от почистване на транспортни резервоари и резервоари за съхраняване на нефт и течни горива;
- в) отпадъци от маслено-водна сепарация;
- г) отпадъци от течни горива;
- д) отпадъци от преработка на нефт;
- е) утайки и емулсии, получени от различни производства;
- ж) нефтосъдържащи отпадъци - резултат от нормалната експлоатация на кораби.

Наредбата определя изискванията за пускането на пазара на масла и разделното събиране, съхраняването, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти. С наредбата се регламентират:

- предотвратяването и ограничаването на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- предприемането на мерки от лицата, които пускат на пазара масла, за разделното събиране, оползотворяването и/или обезвреждането на образуванията в резултат на тяхната употреба отработени масла без риск за човешкото здраве и околната среда и за постигане на целта за оползотворяване заложи в наредбата;
- въвеждането и функционирането на екологосъобразна система за управление и контрол на дейностите по третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отработени масла и отпадъчни

нефтепродукти и за наличните системи за събиране, оползотворяване и обезвреждане;

- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т.ч. лицата, които пускат на пазара масла;
- случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтепродукти по цялата верига от тяхното събиране до третирането им, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране.

Данните за отработените масла и отпадъчни нефтепродукти, пуснати на пазара, оползотворени и изпълнението на целите, заложи в законодателството в страната са представени в следната таблица:

Година	Пуснати на пазара масла, тон	Оползотворено количество, тон	в т. ч. регенерирано количество, тон	Национална цел за оползотворяване, %	Изпълнение на целта от ОО и лица, които изпълняват задължението си индивидуално, %
2008	30602	5202	3060	25	17
2009	15952	6273	6210	30	39
2010	18334	8306	7948	35	45
2011	28540	11015	9659	40	39
2012	28316	9425	8417	40	33
2013	32182	13569	12310	40	42
2014	30855	11864	11235	40	39
2015	34967	15426	14260	40	44
2016	36570	18204	17532	40	50
2017	35411	16250	15393	40	46
2018	35462	15163	13507	40	43

Източник: ИАОС, НПУО

Като цяло в страната е постигнато добро управление на отработените масла и отпадъчните нефтепродукти.

Община Сунгурларе няма данни за събраните количества отработени масла, образувани на територията на общината. Ежегодно общината организира кампании за предаване на отработени масла, но не са събирани количества. Данните на следващата таблица и диаграма показват количествата на генерираните на територията на община Сунгурларе отработени масла, предоставени от ИАОС. Наблюдава се пик през в образуваните количества през 2018 година, особено на фона на малките количества, отчетени през останалите години.

Източник: ИАОС

Данните показват, че тенденцията не е постоянна и има колебания през годините за образуваните отработени масла. На територията на общината те се събират основно при смяна на масла на моторни превозни средства в пунктове за смяна на масла.

1.1.6.3.5. Отпадъци от обувки и текстил

С изменението на ЗУО през 2021г. е заложен нов вид масово разпространен отпадъчен поток – отпадъци от обувки и текстил.

Все още не е приет подзаконов нормативен документ, с който да бъдат определени изискванията за пускането на пазара на обувки и текстил и

разделното им събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане.

В чл. 84а, ал. 3 ЗУО е вменено задължение на кмета на общината да сключва договор само с една организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил. Все още в страната не е издадено разрешение от МОСВ за дейност на дружество за организация за оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил. Община Сунгурларе вече е предприела действия да осигури разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил, като е сключила договор с фирма „Текстилна организация“ АД, гр. София – за разделно събиране, съхраняване, сортиране и предаване за повторна употреба и/или оползотворяване на битови отпадъци от облекла и текстилни материали, която очаква да получи разрешение от МОСВ като организация по оползотворяване на цитираните отпадъци.

Данни за образуваните отпадъци от текстил в България са представени в следващата таблица:

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Отпадъци от обувки и текстил, образувани в страната, т.	12436.447	8906.927	7827.939	6011.959	8238.467

Източник: ИАОС

Визуализацията на данните в графиката показва намаляване на количествата образувани текстилни отпадъци в страната. За 2018г., последната за която са налични данни от ИАОС, се наблюдава повишаване в количествата.

В община Сунгурларе и в ИАОС не са налични данни за образувани текстилни отпадъци в общината. Тъй като до момента не е имало изискване за разделно събиране на този поток отпадъци, голям процент от реално образуваните отпадъци от обувки и текстил са част от смесените битови отпадъци.

До стартиране на фактическата дейност от „ТЕКСТИЛНО РЕЦИКЛИРАНЕ“ АД община Сунгурларе би могла да постави съдове за разделно събиране на този отпадъчен поток и/или да провежда кампании за тяхното разделно събиране като целта е намаляване количествата смесени битови отпадъци, пренасочване на отпадъците от обувки и текстил за рециклиране и подпомагане изпълнението на общинските цели.

1.1.6.4. Отпадъци от пречиствателни станции за отпадни води

На национално ниво е приета е *Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието*. С нея се определят редът и начинът за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, изискванията, на които трябва да отговарят утайките, за да се гарантира, че няма да имат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда, включително върху почвата и редът за отчитане на оползотворените утайки.

Утайките представляват органичен продукт, който се получава в резултат на процеса на пречистването на отпадъчни води. Утайките съдържат ценни за земеделието вещества, като органична част, азот, фосфор, калий, калций, сяра и магнезий. Те могат да съдържат и замърсители, като тежки метали, органични замърсители или патогенни организми. Качествата на утайките се определят от техния източник, от първоначалната концентрация на замърсители в пречистената вода, както и от техническите характеристики на извършените процеси, свързани с третирането на отпадъчни води и утайки.

Таблица за образуваните количества утайки от ПСОВ в страната за периода от 2014 г. до 2018 г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Образувани утайки от пречиствателната станция за отпадъчни води в страната, т.	55082.945	59302.984	67215.120	69081.684	55084.049

Източник: ИАОС

От 2014 г. до 2017 г. количествата в страната нарастват, но през 2018 г. достигат отново нивото на 2014г.

На територията на община Сунгурларе е изградена една ПСОВ в с. Манолитч, с капацитет 1800 жители. В следствие на нейната експлоатация годишно се генерират около 1500 тона мокри утайки от ПСОВ.

Тяхното изсушаване би довело да значителното намаляване на количеството им и биха могли също да се третират в анаеробни инсталации, като регионалната, която ще бъде построена в гр. Бургас, при рекултивация на нарушени терени или в земеделието, при подходящи параметри.

1.1.6.5. Отпадъци от лечебни и здравни заведения

Като специфичен отпадъчен поток за отпадъците от лечебните и здравните заведения е издадена *Наредба № 1 от 9 февруари 2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения*. Тя е издадена съвместно от министрите на околната среда и водите и на здравеопазването. Задължения по тази наредба към общината не са заложиени.

Общо образувани отпадъци от лечебни и здравни заведения в страната:

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Отпадъци от лечебните и здравни заведения, образувани в страната, т.	4050.648	4586.595	5061.976	7800.620	5632.574

Източник: ИАОС

Данните от таблицата са представени в графиката:

Източник: ИАОС

Както е видно от горната графика през анализирания период се наблюдава нарастване на количествата образувани отпадъци от лечебни и здравни заведения.

През 2017г. е отчетено най-голямото количество генерирани отпадъци. Очаква се през следващите години особено от 2020 г. насам, рязко покачване на този отпадъчен поток, поради възникването на пандемията от COVID-19.

Отпадъците, класифицирани с 18-та група от Приложение 1 към *Наредба № 2 за класификация на отпадъците* - отпадъци от хуманното или ветеринарното здравеопазване и/или свързана с тях изследователска дейност (без кухненски отпадъци и отпадъци от ресторанти, които не са генерирани непосредствено от дейности на здравеопазването), образувани на територията на община Сунгурларе са с произход от действащите лечебни заведения и лекарски и стоматологични практики.

Общо образувани отпадъци от лечебни и здравни заведения образувани в община Сунгурларе за периода от 2014 г. до 2019 г. са представени в таблицата:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Отпадъци от лечебните заведения, образувани в община Сунгурларе, кг.	21	88	63	58	54	98

Източник: ИАОС

Количествените данни за образуваните отпадъци от лечебните и здравни заведения в община Сунгурларе показват пикове през 2015 г. и 2019 г.

- **Анализ относно необходимостта от въвеждане на специфични мерки за ограничаване на вноса на дадени отпадъци на местно ниво в съответствие с Регламент (ЕО) 1013/2006 г. и Регламент (ЕС) № 660/2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1013/2006 относно превози на отпадъци.**

В община Сунгурларе не се събира и съхранява информация за извършени превози на отпадъци, съгласно Регламент 1013/2006 и Регламент (ЕС) № 660/2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1013/2006 относно превози на отпадъци.

ИАОС няма налични данни за извършени транспорт и/или износ на отпадъци извън територията на страната, изпратени от територията на община Сунгурларе.

1.1.7. Основни изводи и препоръки

- Община Сунгурларе прилага йерархията при управлението на отпадъците. Генерираните на територията на общината битови отпадъци се събират, транспортират и третират, с оглед извличане на ценните от тях рециклируеми материали или фракция за компостиране. Общината е

осигурила тяхното предварително третиране, чрез инсталацията, разположена в гр. Бургас и последващото им оползотворяване;

- Общината трябва да потърси възможности, в т.ч. финансиране за предаване на съхраняваните пестициди и препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност;
- Община Сунгурларе е сключила договори за организиране системи за масово разпространени отпадъци.
- Целесъобразно е увеличаване обхвата на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки чрез поставяне на допълнителни съдове за разделно събиране на отпадъци в по-малките населени места в общината или кампанийно събиране на разделно събрани отпадъци от хартия, картон, стъкло, метали и пластмаси в населените места, които не са обхванати от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Задължително е и регулярно провеждане на кампании за информиране на населението за ползите за разделното събиране на отпадъците;

1.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

1.2.1. Принципи на европейското и националното законодателство

Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от екологосъобразно управление на отпадъците като ключов фактор за опазване на околната среда и човешкото здраве, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и включването им в икономическия цикъл, основан на „кръгова икономика“. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве.

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО (РДО), транспонирана в ЗУО, въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и европейската политика относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците, определено в нея, гарантира най-

високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци;
2. Подготовка за повторна употреба;
3. Рециклиране;
4. Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
5. Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

1.2.2. Национални програмни документи, които определят рамката на програмиране на управлението на отпадъците на местно ниво

Националните програми с финансиране от Европейския съюз за периода 2021-2027г. следва да осъществяват процеса на програмиране, като вземат предвид европейските политически и стратегически документи от последните години, по-конкретно относно „кръговата икономика“, както и националните стратегически документи, определящи визията за развитие на Република България.

Разработените национални програмни стратегически документи за управление на отпадъците са:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028г.;
- Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, включваща и национална програма за предотвратяване на хранителните отпадъци, които са част от НПУО 2021-2028г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г.;

- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020г.

В процес на разработване е всеобхватна програма относно политиката в областта на кръговата икономика, а именно *„Стратегията и плана за действие за прехода към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027г.“*, която трябва тясно да кореспондира с НПУО.

Допълнително в процес на разработване на национално ниво е и **Национална стратегия за околна среда (НСОС)** се основава на принципите, определени в чл. 3 от ЗООС, а именно: устойчиво развитие, предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве, предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него, участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда, информираност на гражданите за състоянието на околната среда, замърсителят плаща за причинените вреди, съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие, възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони, предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях, интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения, достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда. Основна визия на НСОС до 2030 г. е България да развива и утвърждава модел на възстановяващ икономически и социален растеж в границите на природния си потенциал, който гарантира здрави и устойчиви общности и екосистеми, необратимост на процеса на постигане на амбициозните цели за нулево замърсяване на околната среда и климатична неутралност, осигурява добър капацитет за адаптация към измененията на климата.

Стратегическата рамка включва 4 приоритета, за всеки от които са дефинирани стратегически цели, области на действие, индикатори за измерване на промяната, необходимите ресурси и очаквани резултати:

- Приоритет 1: Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми;

Специфична цел (СЦ) 1: Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите с особено внимание върху тези с висок потенциал на биологично разнообразие.

Специфична цел 2: Устойчиво управление на защитените зони и информирано участие на заинтересованите страни; споделена отговорност, споделено управление;

Специфична цел 3: Екологизация на градовете - възстановяване на присъствието на природата в урбанизираните територии;

- Приоритет 2: Развитие в границите на природния потенциал. Ресурсна ефективност и нулево замърсяване;

Специфична цел 1: Утвърждаване на модел на икономически растеж, който създава стойност;

Специфична цел 2: Ефективно прилагане на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и на всички нива;

Специфична цел 3: Трансформация на икономиката и модела на поведение към нулево замърсяване;

- Приоритет 3: Ограничаване на изменението на климата и адаптация към климатичните промени;

Специфична цел 1: Ограничаване на емисиите парникови газове - трансформация във всички сектори – от промишленост и енергетика до транспорт и селското;

Специфична цел 2: Постигане на устойчиво към изменението на климата общество, адаптирано към неизбежното въздействие на изменението на климата;

- Приоритет 4: Управление за ускорено постигане на целите за околната среда;

Специфична цел 1: Подобряване нивото на интегриране на политиките по управление на околната среда на всички нива;

Специфична цел 2: Информираност, образование и отговорност за околна среда;

Специфична цел 3: Изграждане на капацитет за управление на околната среда.

1.2.3. Анализ на приетите стратегически/програмни документи на национално ниво

Съгласно данните от НПУО 2021-2028г. анализът на приетото национално законодателството по управление на отпадъците показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС до 2018г. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- за съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- за третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- за постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- за намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове са:

- отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;
- отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират

средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;

- схемите за „разширена отговорност на производителя“ за седем специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните, издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за изпълнението им, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контролът за спазване на условията в тях;
- екологичните такси върху продукти, след чиято употребата се образуват масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, отпадъчни масла и нефтопродукти; ИУГ, НУБА, тънки пластмасови торбички за пазаруване), които се заплащат от всички лица, които пускат на пазара такива продукти и не са включени в схемите за разширена отговорност на производителя;
- поставени количествени цели за рециклиране и оползотворяване на два специфични отпадъчни потока на национално ниво – отпадъчни масла и излезли от употреба гуми;
- подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд, ПУДООС; националните оперативни програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет, Националния доверителен екофонд;
- плановете и извънредните инспекции от компетентните държавни органи на централно и регионално ниво и от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството.
- методическите указания, които МОСВ издава за прилагане на законодателството към общините и лицата, третиращи отпадъци.

1.2.4. Анализ на приетите нормативни документи на национално ниво в контекста на правата и задълженията на общините

В националното законодателство – ЗУО са определени ангажиментите на кметовете на общините, касаещи организирането и управлението на битовите и

строителните отпадъци, образувани на общинска територи. Съгласно ЗУО кметът на общината осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица по чл. 35 от ЗУО, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане. Кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;

5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;

6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;

7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;

8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения и съдействия за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО;

13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Съобразно чл. 20 от ЗУО кметът на общината организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране по чл. 19, ал. 3, т. 6 от ЗУО, като сключва договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, с:

1. организации по оползотворяване, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или

2. други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздел I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

С договорите се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм. С договорите се определят най-малко следните условия:

1. изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;

2. количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;

3. задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на съответната община;

4. задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Съгласно чл. 23 от ЗУО общините, включени във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци. Регионалната система за управление на отпадъците има за цел да постигне тяхното ефективно събиране, транспортиране и третиране съобразно изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗУО и изпълнение на задълженията по чл. 19 от ЗУО чрез участие на общините.

Общините - членове на регионалното сдружение, определят собствеността на регионалното депо и/или друго съоръжение за третиране на отпадъците. Собствеността може да бъде:

1. на общината, която е собственик на терена или има учредено право на строеж върху определения за изграждане терен;

2. съсобственост на общините - членове на сдружението;

3. съсобственост между финансиращия частен партньор и общината - собственик на терена, и/или общините - членове на сдружението;

4. собственост на финансиращия частен партньор за съоръженията за подготовка преди оползотворяване или обезвреждане и оползотворяване на отпадъците.

Цената за третиране на тон отпадък, постъпил в регионалната система за управление на отпадъците, е еднаква за всички членове на регионалното сдружение и в нея не може да бъде калкулирана печалба за сдруженията.

Съобразно чл. 12 от ЗУО собствениците на пътищата по чл. 8 от Закона за пътищата отговарят за:

1. почистването от отпадъци на пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси и опорните пунктове за поддържане по смисъла на § 1, т. 1 - 3, 6, 9 и 10 от допълнителните разпоредби на Закона за пътищата;

2. осигуряването на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.

В т. 1.3. от настоящата програма са описани местните нормативни документи, регламентиращи отговорността на общината, свързани с управлението на отпадъците, както и е представен отчет за изпълнение на ПУО 2013-2017г.

1.2.5. Основни изводи и препоръки

С настоящата ПУО община Сунгурларе ще допълни своята обезпеченост с нормативни и стратегически документи за управление на отпадъците. При бъдеща промяна на ПУО следва да бъдат взети предвид всички приети нови стратегически документи на национално ниво, касаещи управлението на отпадъците.

1.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

1.3.1. Общински наредби, свързани с управлението на отпадъците

Основните задължения и отговорности на гражданите на общината, свързани с образуваните битови, включително биоотпадъците, строителни, опасни битови отпадъци и масово разпространени отпадъци, са регламентирани в *Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе, Приета с решение по Протокол No 30 от 31.01.2014г. на Общински съвет – Сунгурларе, Променена с решение No562/22.03.2018г. на Административен съд Бургас*. Наредбата е разработена на основание на чл. 22 от ЗУО и е в съответствие с неговите разпоредби и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината. С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.

Съгласно *Наредбата за управление на отпадъците на територията на общината* кметът на Община Сунгурларе организира и контролира управлението на битовите и строителните отпадъци, както и третирането на масово разпространени и на опасни отпадъци от бита, образувани на територията на общината. Кметът осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, притежаващи необходимите разрешителни и регистрационни документи, съгласно изискванията на ЗООС и ЗУО, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Кметът отговаря за:

- Осигуряване на съдове за събиране на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.;
- Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други съоръжения и инсталации за оползотворяването и/или обезвреждането им и т.н. съгласно разпоредбите на чл. 19 от ЗУО;
- Почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- Изборът на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации/съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане;
- Организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на община Сунгурларе;
- Разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- Организиране на разделното събиране на опасни битови отпадъци;
- Разделно събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- Поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината;
- Разработване и изпълнение на програма за управление на отпадъците за територията на община Сунгурларе;

- Определянето със заповед границите на районите, включени в системата на организирано поддържане на чистотата, вида на услугите, които ще се извършват в съответния район и честотата на сметоизвозване до 30 октомври на предходната година;
- Организирането съвместно с Дирекция “Бюро по труда” – Сунгурларе и ангажирането на трайно безработни лица в общината, в дейностите по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване;
- Организирането на провеждане на мероприятия за почистване и хигиенизиране на населените места с привличане на широко обществено участие;
- Осигуряването на информация на обществеността за местата и съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци чрез интернет страницата на общината, както и по друг подходящ начин;

Отговорни за събирането, извозването и обезвреждането на битовите отпадъци от районите, включени в системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, за поддържане чистотата на местата, предназначени за обществено ползване, както и снегопочистването и зимното поддържане, на територията на община Сунгурларе са лицата, на които Общината е възложила чрез договор изпълнението на съответните дейности.

Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе съдържа и необходимите изисквания към дейностите по събиране и третиране на всички видове МРО, на отпадъци от черни и цветни метали, на биоотпадъци. Кметът на Община Сунгурларе организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци .

Контролът по изпълнение на изискванията на наредбата се извършва чрез проверки по документи и/или проверки на място от кмета на общината или оправомощени от него със заповед длъжностни лица на дейностите, свързани с

образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци; дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа; условията и реда за извършване на дейности с отпадъци от чернии цветни метали и т.н. Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на община Сунгурларе.

В общинската наредба са разписани и съответните административно-наказателни разпоредби, които определено има възпиращ характер, предвид размера им.

1.3.2. Заплащане за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)

За услугите по събирането, извозването, преработването, обезвреждането на битови отпадъци в депа или други съоръжения и за поддържане на чистотата на местата, предназначени за обществено ползване, данъчно задължените лица на територията на община Сунгурларе заплащат такса за битови отпадъци, определена от Общинския съвет в *НАРЕДБА за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Сунгурларе, приета с решение № 296/ 21.12.2017 г. по протокол №35/21.12.2017 на Общински съвет последно изменена и допълнена по Протокол № 48 от 31.01.2019 г.*

Съгласно чл. 22 от Наредбата, за имоти намиращи се извън районите, в която общината е организираща събиране и извозване на битови отпадъци, се събира такса за проучване, проектиране, поддържане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци пропорционално върху данъчната оценка на имота. Границите на районите и видът на предоставяните услуги в съответния район, както и честотата на сметоизвозване, се определят със заповед на Кмета на общината и се обявяват публично до 30 октомври на предходната година.

1.3.3. Отчет за изпълнение на ПУО 2015-2020 г.

Последната Програма за управление на отпадъците с период 2015г.- 2020 г. е приета с Протокол №24 от 01.03.2017г. на Общински съвет - Сунгурларе и

актуализирана с Решение №401/20.12.2018г. от Общински съвет – Сунгурларе. Ежегодно, кметът на общината изготвя отчет за изпълнение на ПУО и в срок до 31 март информира общински съвет за изпълнението на програмата за предходната календарна година.

Съгласно последния отчет за 2019г. и с оглед изпълнението на стратегическите цели на ПУО 2015-2020г. е постигнато следното:

- Поддържане на системата за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци за всички населени места в общината, в това число разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Въведена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, която включва 9 точки с разположени цветни контейнери тип „Ракла” и „Иглу” сини контейнери – за събиране на хартиени и картонени опаковки; жълти контейнери – за събиране на пластмасови и метални опаковки и зелени контейнери – за събиране на стъклени опаковки;
- Осъществява се текущ контрол върху генераторите на отпадъците, в резултат на което се наблюдава редуциране на количествата на образуваните отпадъци на територията на община Сунгурларе;
- Във всички населени места в общината е въведено организирано сметосъбиране. За оптимизиране на системата по сметосъбиране през отчетната година са закупени 545 броя нови съдове за битови отпадъци на стойност 27 318 лв.;
- През отчетната година от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване от община Сунгурларе са образувани, събрани и извозени 1340,720 т. отпадъци до Регионалното съоръжение за управление на отпадъците за регион Бургас, съгласно сключен договор между Община Сунгурларе и ОП ”Чистота еко”, гр.Бургас;
- Дейностите по битовите отпадъци се осъществява с необходимата техника - два специализирани сметоизвозващи автомобили, обработваща контейнери тип „Бобър” – 1100 л и кофи тип „МЕВА” с обем 120л., и същите извозват отпадъците до Регионално депо Братово;

- В сайта на Община Сунгурларе, в Раздел „Екология“ са описани пунктовете за предаване на ИУГ, ИУЕЕО и НУБА;
- На основание 19, ал. 3, т. 14 от ЗУО е създаден и се поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината;
- Периодично чрез средствата за масово осведомяване са провеждани редица информационни кампании за повишаване на екологичното съзнание на населението;
- Ежегодно участие на Общината в националната кампания “Да изчистим България“;
- Организиране на ежегодни кампании за разделно събиране на отпадъци от домакинствата за ИУЕЕО, НУБА и отработени масла;
- Общината ефективно поддържа зелената система - стадиони, паркове, детски и спортни площадки, чрез периодично окосяване, поливане и почистване;
- Проблем са нерегламентираните сметища, за които Община Сунгурларе търпи санкции от РИОСВ гр. Бургас, като контролиращ орган.

Също така през 2020 г. стартира проект по закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за ТБО на територията на община Сунгурларе, с. Балабанчево. Срокът за изпълнение на целия обект е 36 месеца, от които 3 месеца за техническата рекултивация и 36 месеца за биологична рекултивация. Проектът е финансиран от Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда /ПУДООС/ на стойност 759 493, 35 лв.;

Община Сунгурларе има сключени договори с фирми за събиране на отпадъци, както следва:

- разделното събиране, е възложено чрез сключен договор с „Екопак България“ АД, с подизпълнител „Евро импекс – Бургас“ ЕООД /оползотворяването на потоците отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло/;

- „Електрооползотворяване” ЕАД – за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- ”Трансинс батери” ООД – за негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), фирмата предоставя на Община Сунгурларе съдове за разделно събиране на батерии, които са поставени в кметства, училища, читалища, детски градини и търговски 4 обекти на територията на града;
- ”Трансинс Авторециклиращ Консорциум“ АД – за излезли от употреба гуми;
- „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН” ЕООД - за отработени масла;
- „АУТОРЕК” ЕООД – ИУМПС;
- „РОСТЕР” ООД – за строителни отпадъци (бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия) до съответната площадка за временно съхранение

1.3.4. Основни изводи и препоръки

Община Сунгурларе е обезпечена с нормативни документи за управление на отпадъците, включително и чрез настоящата програма за управление на отпадъците.

От страна на Общината е необходимо непрекъснато усъвършенстване на местната нормативна уредба чрез актуализации на съответните нормативни актове и програми, както и повишаване на екологичната култура на населението.

1.4 Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Бургас

Регионалното сдружението за управление на отпадъците е юридическо лице с нестопанска цел с общественополезна дейност и е учредено с Протокол от 01.02.2006г., регистрирано в Бургаски окръжен съд № 892/2006г. Председател на УС е Димитър Николов - кмет на Община Бургас. Членове - учредители на Сдружението са общините: Айтос, Бургас, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе.

Целите на Сдружението са:

1. Разработва и осъществява съвместни проекти и инициативи, допринасящи за опазване на околната среда в региона;
2. Подпомага за въвеждането и изпълнението на национални и европейски цели за кръгова ресурсна икономика, ефективно използване на ресурсите, опазване на околната среда и подобряване качеството на живот;
3. Подпомага общините, членове на Сдружението в прилагане на общински и регионални програми за управление на отпадъците;
4. Повишава ефективността и прозрачността при осъществяване дейността на общините в областта на управление на отпадъците, чрез разширяване и стимулиране участието на гражданите в местното самоуправление;
5. Осъществява контакти и взаимодействие със сродни организации в страната и чужбина, чиято дейност е свързана с проблемите за опазване на околната среда;
6. Подпомага разработване на стратегия и регионална програма за управление на отпадъците в регион Бургас, които да осигуряват екологични и икономически устойчиви услуги за населението на общините членки, както и определяне на отговорностите на общините, участващи в регионалната система;
7. Подпомага общините при изпълнение на ангажиментите им, произтичащи в сферата на управление на отпадъците, проучване и оценка на възможните алтернативи за подобряване управлението на отпадъците на регионалната система.

1.4.1. Взети решения на общи събрания на РСУО-Бургас през 2020-2021 г.

През 2021 г. е приключило изпълнението на дейностите по проект "Закриване, рекултивация и мониторинг на депо за неопасни отпадъци - Братово", ДБФП BG16M1OP002-2.010-0034-C01, финансиран по Оперативна Програма „Околна среда 2014-2020г.“, съфинансиран от ЕФРР.

Едно от най-важните решения, взети на заседания на РСУО-Бургас са свързани с експлоатацията на регионалното депо. Тъй като капацитета на Клетка 1 на Регионално депо "Братово-запад е изчерпан и тя подлежи на рекултивация, на заседание на РСУО-Бургас през май 2021 година е прието, че изчерпването на капацитета на Клетка № 1 е причина да бъдат разгледани европейските практики за оползотворяване на сметищен газ /биогаз/. Предвижда се биогазът да бъде оползотворен чрез когенерация до електрическа и топлинна енергия. В тази връзка е необходимо прединвестиционно проучване на потенциала и изготвяне на инвестиционно намерение със средства на Сдружението.

Община Бургас през 2020 година е провела процедура за избор на изпълнител на строително-монтажните работи по Фаза 2 от експлоатацията на регионално предприятие за управление на отпадъците "Братово - запад", чрез обществена поръчка. Процедурата включва проектиране и изграждане на Клетка №2 на депото, ретензионен басейн за инфилтратни води РБ 2, довеждаща и обслужваща инфраструктура на Клетка 2, отводнителна площадкова инфраструктура за бъдещата Клетка № 3, реконструкция и разширение на пречиствателна станция за отпадни води. Избрано с Решение № 616/10.03.2020 г. на Зам.кмет на Община Бургас е ДЗЗД „Еко билд -Братово “ на стойност 7 991 940,00 лв.

За финансирането на Фаза 2 са одобрени и средства от общините, натрупани като отчисления по реда на чл.64 от ЗУО.

Съгласно Протокол от общото събрание на сдружение РСУО-Бургас, проведено на 27.05.2021 г., е вето решение за възлагане на проучвания на потенциала от биогаз на Клетка 1 на Регионалното депо с цел оползотворяването му със средства на РСУО- Бургас в размер на 30 000 лв. без ДДС.

Съгласно Протокол от събранието на Сдружението, проведено онлайн на 10.12.2020 г. се дава съгласие община Сунгурларе да ползва собствени средства, натрупани като отчисления по чл. 64 от ЗУО за закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъци, извън задълженията на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци на стойност до 36 000 лева.

Съгласно Протокол от общото събрание на сдружение РСУО- Бургас проведено на 09.06.2020 г., са взети следните решения:

1. По дейност „Управляване на строителен надзор в проектирането и строителството на обект Фаза 2 от експлоатацията на регионалното предприятие за управление на отпадъците „Братово запад“ – Клетка 2, бъдеща Клетка 3, реконструкция и разширение на ПСОВ“, РСУО дава съгласие за финансирането да е със средствата от депозит и членски внос на Сдружението, както и изготвянето на технически инвестиционен проект за рекултивация на Клетка 1;
2. Обсъдени са и текущите състояния на Клетка 1 и Клетка 2, проектантските екипи изготвят инвестиционните проекти в тясно сътрудничество с представители на общинското предприятие и на възложителя – община Бургас;
3. Дадено е съгласие община Сунгурларе да ползва собствени средства, натрупани като отчисления по чл.64 от ЗУО, за закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъци – 550 метални коофи с вместимост 110 л. на стойност до 40 000 лв.

Съгласно Протокол от общото събрание на сдружение РСУО- Бургас, проведено на 25.03.2020 г., са взети следните важни решения:

1. Даване на съгласие община Сунгурларе да ползва собствени средства, натрупани като отчисления по чл. 64 от ЗУО за закупуване на един брой мултифункционална машина за събиране на отпадъци- втора употреба на стойност около 48 хил. лв. с ДДС.
2. Одобряването на собствени средства, натрупани като отчисления по чл.64 от ЗУО за собствен принос на община Бургас, община Поморие и община Несебър по финансиране на общ проект „Изграждане на анаеробна инсталация за разделно събирани биоразградими отпадъци на територията на община Бургас“, финансиран от Оперативна програма „Околна среда „ 2014-2020 г. по Договор за БФП № BG16M1OP002 и Споразумение за партньорство от 11.04.2018 г.

1.4.2. Основни изводи и препоръки

С изграждането и функционирането на Клетка 2 от регионалното депо ще се осигури полезен обем за 518 510 кубически метра отпадъци, за да продължи да приема отпадъците от населените места в региона и през следващите години.

Едновременно с това ще бъде осигурена необходимата инфраструктура за екологосъобразно третиране на цялото количество неопасни отпадъци, генерирани на територията на общините Бургас, Камено, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе. С реализацията на проекта практически се изпълнява предвидената 2-ра фаза на регионалното депо и обезпечаване на капацитет за обезвреждане на битовите отпадъци на деветте общини.

Община Бургас в качеството си на възложител е провела необходимите процедури по ЗОП. в резултат на което за изпълнител на проекта е определен ДЗЗД „Еко билд-Брагово“, и е подписан договор за изпълнение № 93-01119-58(14)/04.05.2020г. на обща стойност 7 991 940.00 лв с вкл. ДДС. В съответствие с договорените, съфинансиране и стойност на проекта Общините-членове на Сдружението се задължават да осигурят следния финансов ресурс:

Община - член на РСУО	Съфинансиране в %	Съфинансиране в лева
Община Камено	2.68	214 183.99
Община Средец	2.74	218 979.16
Община Несебър	30.39	2 428 750.57
Община Поморие	11.56	923 868.26
Община Карнобат	4.23	338 059.06
Община Айтос	5.88	469 926.07
Община Руен	4.00	319 677.60
Община Сунгурларе	0.49	39 160.51

Община Бургас	38.03	3 039 334.78
ОБЩО	100.00	7 991 940.00

Източник: Община Сунгурларе

С мотивирано решение № РД - 81 от 28.05.2020г. от инж. Тонка Атанасова, Директор на РИОСВ Бургас, са освободени средства от натрупаните отчисления на община Сунгурларе, като ползвател на Регионално депо за неопасни отпадъци Братово-запад, в размер на 39 160.51 лв. за осигуряване на дяловото участие за изпълнение на проекта.

Снимка: депо Братово, източник: община Бургас

Към Декември 2021 г. депото за неопасни отпадъци край село Братово вече е рекултивирано, като са спазени необходимите изисквания, а обхванатата площ е от 120 дка.

Препоръка: да продължи активното участие от страна на община Сунгурларе в бъдещите заседания на РСУО-Бургас с цел продължаване на политиката по правилно управление на отпадъците на общинско ниво, както и с оглед

правомерното разпределяне на средствата от отчисления по чл. 64 от ЗУО и тяхното внедряване по предназначение.

1.5. Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

1.5.1. Функции за управление на отпадъците и състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци

С Устройствения правилник (УП) за организацията и дейността на общинската администрация в община Сунгурларе, утвърден със Заповед № 174 от 23.03.2020 г. на кмета на общината, се определят организацията на дейността, наименованието и броя на дирекциите в общата и специализираната администрация, функциите на административните звена и длъжности в общината.

Лицата, отговорни за изпълнението на правомощията на кмета по опазване на околната среда на територията на община ласно Сунгурларе са:

- ✓ Общинския съвет;
- ✓ Кмета на общината;
- ✓ Заместник-кметове;
- ✓ Заместник кмет „Устройство на територия и екология и Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН)“;

Видно от чл. 13, от УП отдел „Устройство на територия и екология“ има следните компетенции:

1. Контролира дейността на отдела;
2. Упражнява ръководство и контрол по цялостната дейност във връзка с устройство на територията на Община Сунгурларе, градоустройството, строителството и архитектурата и планирането на благоустройствените мероприятия;

3. Осъществява самостоятелни правомощия, съгласно ЗУТ и нормативните актове по прилагането му и наредбите на Общински съвет- Сунгурларе;
4. Възлага и прилага проекти за териториалноустройствените и градоустройствени планове на общината;
5. Осъществява контрол при изработване на частични застроителни и регулационни планове за общински терени;
6. Разглежда, приема и извършва експертизи чрез Експертен съвет по устройство на територията;
7. Ръководи и контролира разработването и изпълнението на програми и проекти, необходими за осъществяване на общинската политика в различни области;

Специализираната администрация в отдел „Устройство на територията“, към подотдел „Екология“, съгласно чл.29, ал. 6 от УП:

1. Осъществява контрол по спазване на екологичното равновесие на територията на Община Сунгурларе;
2. Осъществява контрол по извършване на сметопочистването на територията на общината;
3. Осъществява контрол по наредбите на Общински съвет- Сунгурларе, свързани с опазване на околната среда;
4. Системно по определен график извършва сметопочистване и сметоизвозване в града и по населените места, като извозва битовите отпадъци до определеното депо за това;
5. Организира разработването и изпълнението на програми и проекти, отразяващи общинската политика в областта на устойчивото развитие и възпроизвеждането на околната среда;
6. Поддържа връзка със съседните общини по линия на между-общинските задачи по опазване на околната среда;

7. Упражнява контрол по опазване на чистотата и зелените площи в населените места;
8. Осигурява организационно дейностите по опазване на околната среда;
9. Осигурява участие на специалисти в експертни екологични съвети на РИОСВ, гр. Бургас;
10. Приема документи за удостоверения и за заверяване на регистри за търговия с отпадъци, отломки от черни и цветни метали и сплавите им, обработва документите и при издаване ги вписва в регистър.

1.5.2. Изводи и предложения

Устройственият правилник дефинира отговорностите на местно ниво по отношение опазването на околната среда, вкл. извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци съгласно Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе.

Община Сунгурларе има необходимия капацитет в сферата на управление на отпадъците по отношение на нормативната и програмна дейност при осъществяване на контролните се функции по управление на отпадъците. Общинската администрация е в състояние да контролира дейностите по събиране и третиране на отпадъците на своята територия.

Препоръчва се да се обмисли възможността за по-ясно конкретизиране на задълженията на общинските служители, свързани с дейностите по управление на отпадъците, предвид новите нормативни изисквания на национално ниво и по-високите цели за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, които са ангажимент на кмета на всяка една община.

За подобряване на административния капацитет на общинските служители трябва да се провеждат обучителни програми, в т.ч. по отношение на контролните им функции. Например, община Сунгурларе може да бъде бенефициент по различни програми за разработване и осъществяване на обучителни програми. Също така общината следва да се възползва от обученията, провеждани от Института по публична администрация - лидер в обучението на държавната администрация, и да осигурява ежегодно средства

за обучение на нейните служители, свързани с опазване на околната среда и управление на отпадъците и внедряването им в местната икономическа и социална среда.

За повишаване капацитета на общината за изпълнение на функциите с отпадъци и особено за подобряване на контрола, основните мерки са насочени към подобряване на информационната база за управление на отпадъците.

Необходимо е:

- Община Сунгурларе да изготви годишен план и годишен отчет за контролната дейност по отпадъците, които да се одобряват от ръководството на общината, а резултатите от контролната дейност да се публикуват периодично на интернет страницата за осведомяване на обществеността;
- Назначаване на допълнителни квалифицирани служители, вкл. служители, занимаващи се основно с управление на отпадъците в общинската администрация;
- Непрекъснати обучения на общинските служители, включително на новопостъпващи в сектор отпадъци, като за целта общината може да кандидатства с проекти по различни финансиращи програми;
- Подобряване на материално техническата база на персонала за изпълнение на функциите му – разширяване/ремонтиране на помещенията, закупуване на офис оборудване и др.

1.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

До месец август 2015 година се експлоатира общинското депо за отпадъци, което се намира в ПИ с номера 197003 и 197004 в землището на с. Балабанчево, местност „Хараплъка“, община Сунгурларе, Област Бургас. Площта на съоръжението е 25 557 м². Експлоатационният му срок е бил до

въвеждане в експлоатация на въвеждане в експлоатация на регионално депо „Братово-запад“.

От м. август 2015 година обезвреждането на битовите в други неопасни отпадъци, образувани от територията на община Сунгурларе се извършва на регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе - регионално депо „Братово-запад“.

Финансирането на техническата рекултивация на проекта за „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци на територията на община Сунгурларе“, е осигурено от ПУДООС. Отпуснато е финансиране в размер на 686 513,88 лв. Биологичната рекултивация на депото ще се финансира от община Сунгурларе. Общата стойност проекта е в размер на 759 493, 35 лв.

Рекултивацията на съоръжението има за цел максимално да ограничи неблагоприятното въздействие на натрупаните през годините на експлоатацията му отпадъци върху околната среда. С предвидените рекултивационни мероприятия на съществуващото сметище ще се осигури:

- опазване на атмосферния въздух и повърхностните води от замърсяване;
- защита от проникването на повърхностни води в отпадъчното тяло на депото;
- прекратяване на разпрашаването на леките фракции отпадъци;
- вписване в релефа на околния терен на тялото на отпадъците;
- създаване на условия за контрол(мониторинг) на процесите протичащи в тялото на депото и въздействието му върху околната среда.

Операторът трябва да осъществява поддръжката и следексплоатационните грижи за площадката на депото, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда за срок, не по-кратък от 30 години след закриване на депото.

Основните дейности по рекултивацията се извършват в следната последователност:

- освобождаване от слоя отпадъци на зона от около 4.50 м., предвидена за закотвяне на горен изолационен екран, отводнителна канавка и зелен пояс около депото;

- оформяне тялото на депото, посредством предепонирание, уплътняване и подравняване на откосите и платото, с цел постигане на проектни откоси 1: 2.5 за скатове и 1,5 % - за платото;
- изграждане на газоотвеждаща система;
- полагане на техническа рекултивация, рекултивиращ слой и биологична рекултивация в обхват на тяло на отпадъците;
- изграждане на система за повърхностно отводняване;
- изграждане на система за мониторинг.

През 2019 г. е обявена по реда на ЗОП процедура по избор на изпълнител на дейностите по закриване и рекултивация на депото в с. Балабанчево.

На 8 юни 2020 г. е поставено началото на изпълнението на проекта за рекултивация. Срокът за изпълнение на целия обект е 39 месеца, от които 3 месеца за техническата рекултивация и 36 месеца за биологична рекултивация. Очаква се цялостната рекултивация да бъде изпълнена до края на 2023 година.

Съгласно чл. 19, ал. 3, т. 15 от ЗУО кметът на общината отговаря за предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Община Сунгурларе извършва периодичен контрол за образуване на нерегламентирани сметища и регулярни проверки на генератори на отпадъци, с цел предотвратяване изхвърлянето на отпадъците на неразрешени за това места. Общината своевременно предприема мерки за тяхното почистване, но среща огромни затруднения за опазването на почистените терени. Наложени са и административни санкции на установени замърсители.

Целесъобразно е да бъдат предприети мерки за ограничаване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на територията на община Сунгурларе, което може да бъде постигнато чрез увеличаване на контрола от страна на общината, поставяне на видеонаблюдение и др. мерки.

Изводи и препоръки:

- Общината е предприела необходимите действия за рекултивирането на старото общинско депо и е предвидено извършване на мониторинг и следексплоатационни грижи след рекултивиране на депото, съгласно нормативните изисквания с цел своевременно регистриране на промените в състоянието на компонентите на околната среда и обективна оценка на въздействието на обекта върху тях след неговото закриване и рекултивиране.
- Необходимо е засилване на контрола за предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на нерегламентирани за това места;
- Препоръчва се своевременното почистване на нерегламентирани сметища на територията на община Сунгурларе, с оглед недопускане на разширяването им и при възможност предприемане на мерки за недопускане на повторно нерагламентирано натрупване на отпадъци.

1.7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“.

В Република България се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно масово разпространените отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Съгласно ЗУО, разходите за събиране, транспорт, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, се поемат от собствениците и генераторите на отпадъци, в съответствие с принципите "Замърсителят плаща" и "Отговорност на производителя".

1.7.1. Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен още в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл.191). На национално ниво е въведен с чл. 54 и 55 от ЗУО - разходите за управление на отпадъците, в т. ч. за необходимата инфраструктура и за нейното функциониране, са за сметка на първоначалния причинител на отпадъците или настоящия, или предишния

притежател на отпадъците. Когато причинителите на отпадъци са неизвестни, разходите по възстановяването на качествата на околната среда се поемат от лицата, в чието държане се намират отпадъците. Всички разходи за възстановяване на качествата на околната среда и за разкриване на действителния причинител се възстановяват от него. Прилагането на принципа „Замърсителят плаща“ се използва основно при интегрираното управление на отпадъците.

Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО). Създадени са публични регистри на: лицата подлежащи на инспекция и контрол; лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци; търговците и брокерите на отпадъци; депата за отпадъци и инсталациите за преработка на отпадъци; лицата с комплексно разрешително по ЗООС и регистър на лицата с рециклиращи съоръжения по потоци отпадъци. Цените на услугите, свързани със съхранение, транспортиране и третиране на отпадъци се формират изцяло на пазарен принцип при наличната конкуренция на национално ниво, в рамките на ЕС и Световната търговска организация (СТО). Всички лица, получили разрешително/регистрационен документ за дейност с отпадъци или комплексно разрешително за инсталация за третиране на отпадъци подлежат на планови или извънпланови проверки. Процесът на контрол е обезпечен с всички необходими нормативни документи.

1.7.2. Европейският принцип „Отговорност на производителя“ е въведен с чл. 14, ал. 1 от ЗУО и съгласно него „лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, отговарят за разделното им събиране и третиране, както и за постигане на съответните цели за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, определени с наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО. Лицата изпълняват задълженията си:

1. индивидуално,

или

2. чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване.

Схемата за разширена отговорност на производителя (РОП) се прилага успешно на национално ниво по отношение на шест групи масово разпространени отпадъци (МРО): опаковки (от 2004 г.); ИУМПС (от 2005 г.); ИУЕЕО (от 2006 г.); отпадъчни масла и нефтопродукти (от 2006 г.); батерии и акумулатори (от 2006 г.); и гуми (от 2011 г.). През 2021 г. схемата с промените в ЗУО като поток масово разпространен отпадък са въведени и отпадъци от обувки и текстил, като все още няма издадена подзаконова нормативна база за този специфичен поток.

При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени по силата на ЗУО и специфичните наредби за постигане на количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО. Създадени са и се поддържат съответните публични регистри на задължените по схемата лица.

Цените на услугите, свързани с подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО се формират изцяло на пазарен принцип.

Анализът на отпадъците в НПУО показва, че най-добри постижения от гледна точка на йерархията на управление на отпадъците са постигнати за МРО. Това дава основание добрите резултати от прилагане на схемата за 6-те групи МРО, схемата да се разшири и за други продукти.

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включен и този отпадъчен поток.

Община Сунгурларе има сключен договор с организация за разделно събиране на отпадъци от опаковки - хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло с фирма „Екопак България“ АД, гр. София с подизпълнител „Евро импекс – Бургас“ ЕООД, съгласно чл. 33, ал.4 от ЗУО.

На територията на гр. Сунгурларе, има въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки с цветни контейнери тип „Иглу“: сини контейнери – за събиране на хартиени и картонени опаковки; жълти контейнери – за събиране на пластмасови и метални опаковки и зелени контейнери – за събиране на стъклени опаковки.

биоразградими отпадъци, напр. в близост до елементи от градските зелени системи на общината и в квартали, генериращи такива отпадъци.

1.8. Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

Анализът на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците обхваща:

- Инфраструктура за битови отпадъци;
- Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване;
- Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ.

1.8.1. Инфраструктура и технически възможности за третиране на отпадъците

1.8.1.1. Регионална система за управление на отпадъците регион Бургас

Община Сунгурларе е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) регион Бургас, което е учредено по реда на ЗУО с Протокол от 01.02.2006г., регистрирано в Бургаски окръжен съд № 892/2006г. от Общините Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец, Сунгурларе и Руен.

РСУО регион Бургас реализира проект за "Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Бургас", който се финансира по Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г." в изпълнение на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ №DIR-5102118-S001/25.08.2011 г.

Регионалната система за управление на отпадъците в регион Бургас обслужва общо 210 населени места с близо половин милион жители.

Регионалната система е изградена в с. Полски извор, Община Камено, Област Бургас върху площ от 279.265 дка. и е въведена в експлоатация на 24.08.2015 г. и включва:

- Депо за обезвреждане на отпадъци - Клетка 1 с капацитет - 400 000 тона депониране на отпадъци;

- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация;
- Инсталация за третиране на изпусканите от компостирането интензивно миришещи вещества – биофилтър;
- Площадка с трошачка за едрогабаритни отпадъци;
- Площадка с трошачка за строителни отпадъци, разделени на фракции;
- Работилница с автомивка и гаражи;
- Контролно-пропускателен пункт;
- Административно-битова сграда;
- Дизел колонка и резервоар за дизелово гориво;
- Локална пречиствателна станция за отпадъчни води;
- Сграда за временно съхраняване на опасни отпадъци, включително помещения за ИУЕЕО;
- Екопарк с контейнери за разделно събрани от домакинствата отпадъци;
- Площадка за събиране и временно съхранение на гуми;
- Площадкови мрежи и съоръжения.

Бюджетът, на който възлиза проекта е в размер на 43 059 191, 94 лв.

1.8.1.2. Регионално депо за отпадъци

Регионалното депо за неопасни отпадъци „Братово – Запад“ е разположено върху в землището на с. Полски извор, Община Камено, Област Бургас.

Сателитна снимка на Регионалното депо за отпадъци „Братово – Запад“

Източник: Община Сунгурларе

Първоначално на депото е изградена само Клетка 1. Тя е разположена на обща площ от 6 ха. и има с капацитет 400 000 тона и обем 450 000 куб. м.

При преизчисляване на обема на клетката, поради слягане на отпадъците, както и други фактори, капацитетът е увеличен през 2020 година на 600 000 тона.

На база на ежегодно извършваните геодезически заснемания от 2016 до 2020 година, през 2021 година е извършено преизчисление на свободния обем на клетката и е изчислено, че има оставащ капацитет от 135 000 тона.

Община Бургас е в процедура по преразглеждане на Комплексното си разрешително, с което е заявен капацитет на Клетка 1 от 735 000 тона отпадъци и приемане на отпадъци 900 тона/24 часа.

Заявено е и изграждането на Клетка 2, която е проектирана с обем 405 226 тона и приемане на отпадъци 900 тона/ден.

През 2019 година е открита процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет: „Инженеринг (проектиране и изграждане) на фаза 2 от експлоатацията на регионално предприятие за управление на отпадъците „Братово – запад“ – клетка № 2, ретензионен басейн за инфилтратни води. Избран е изпълнител и Клетка 2 е на етап изграждане.

С увеличаването на капацитета за приемане на отпадъци на депо Братово – запад ще бъде осигурен капацитет за депониране за около 4 години и половина, при запазване на нивата на депониране на отпадъци от периода 2018 – 2020 година.

Според чл. 21. от ЗУО кметът на общината самостоятелно, когато не участва в регионално сдружение по чл. 24, ал. 1, или съвместно с другите кметове на общините от регионалното сдружение предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

Нивата на депониране на отпадъците от РСУО са високи и следва да се въведат нови мерки за ограничаване на количества отпадъци, постъпващи на депото.

1.8.1.3. Претоварни станции

1.8.1.3.1 Претоварна станция за отпадъци – Несебър

Претоварната станция е разположена в землището на с. Равда и има претоварващ и транспортен капацитет от 15 000 тона годишно. ПСО - Несебър обслужва общините Несебър и Поморие и е на 55 км. от новото регионално предприятие за третиране на отпадъци "Братово - запад". Станцията разполага със съоръжение за рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци с капацитет от 20 до 6 хил. т/годишно (20 т/час).

На територията на площадката са изградени: покрита претоварна станция (ЗП = 258,8 м²; РЗП=337,1 м²) с бункер, компактор-преса и устройство за зареждане и

товарене на транспортните контейнери; площадка за рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци 2 660 м²; екопарк на площ от 1563 м²; административно-битова сграда с КПП и лаборатория (ЗП=160,4 м²; РЗП=313,4 м²); гараж с автомивка и ремонтна работилница (РЗП=723,8 м²); дизелова колонка с резервоар; площадкова и довеждаща инфраструктура.

1.8.1.3.2. Претоварна станция за отпадъци – Карнобат

Претоварната станция е част от регионалната система за управление на отпадъците и е разположена на площадка от 7,9 дка, на около 4 км. от града. Капацитетът за претоварване и транспорт е от 10 000 тона отпадъци годишно и е предназначена да обслужва населените места от общините Карнобат и Сунгурларе с възможност да поеме и отпадъците от общините Айтос и Руен. Разстоянието между ПСО - Карнобат и новото регионално депо е около 43 км. Станцията разполага със съоръжение за рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци с капацитет от 10 до 18 хил. т/годишно (10 т/час).

На територията на площадката са изградени покрита претоварна станция с бункер, компактор-преса и устройство за зареждане и товарене на транспортните контейнери, площадка за рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, екопарк на площ от 1 272 м², административно - битова сграда с КПП и лаборатория, гараж с автомивка и ремонтна работилница, дизелова колонка с резервоар, площадкова и довеждаща инфраструктура.

Налице е потенциал за увеличаване капацитета на станциите с бъдещо изграждане на инсталации за сепариране и компостиране.

За експлоатацията на трите обекта е доставено необходимото мобилно оборудване.

От 2016 г. община Сунгурларе извозва отпадъците от територията на общината директно към Регионално депо „Братово – Запад“, без да използва претоварната станция в гр. Карнобат, тъй като претоварването на отпадъците оскъпяват разходите на общината.

1.8.1.4. Инсталации за биоразградими отпадъци

Компостираща инсталация е изградена на площадката на регионално депо Братово. Представлява инсталация за аеробно компостиране, включваща мобилен шредер и е с капацитет 13 000 т/г. или 36 т./ден. Компостиращата инсталация е разположена в централната част на стопанския двор, на север от обслужващия път. Предвидено е отклонение в дясно от пътя за достъп до нея, на около 130 m от входа на обекта. На площадката са разположени две сгради - Компостиране - фаза 1 и Склад за готов компост. Оформени са площадки за: Компостиране - фаза 2; приемна зона за зелени отпадъци, подлежащи на компостиране; пресяване и сортиране на готовия компост; обслужване и транспортен достъп до сградите и отделните площадки.

На компостиране се подлагат пресни входящи зелени отпадъци и рециклируеми материали от органичен произход (фракция < 85 mm, получени в процеса на сепариране и съдържаща голям процент органика).

1.8.1.5. Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

На територията на община Сунгурларе няма изградена инсталация за предварително третиране и/или сепариране на битови отпадъци. Като част от Регионалната система за управление на отпадъците – регион Бургас, за обслужване на общините от РСУО е изградена инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци.

Инсталацията е разположена на площадката на регионалното депо Братово-Запад. Нейният капацитет е до 160 000 т/год. смесени битови отпадъци.

Инсталацията за сепариране е предназначена за третиране на неопасни битови отпадъци, с цел осъществяване на предварително третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране чрез рециклиране или оползотворяване.

Смесените битови отпадъци, образувани от населението на община Сунгурларе се транспортират до инсталацията за сепариране на отпадъци, на която се подлагат на предварително третиране.

Там смесените битови отпадъци се подават на сепарираща линия и от общия поток се отделят рециклируемите отпадъци – хартия, картон, стъкло, различни видове пластмаси, черни и цветни метали. След това тези отпадъци се предават на лица, притежаващи разрешителни за рециклиране, издадени по реда на ЗУО.

Сградата на сепариращата инсталация е разпределена на три пространства - приемно, сепариране и балиране. Входовете са определени от технологията - за всяка зона отделен вход-изход, към общия стопански двор към фасада североизток. В частта на приемното сградата е отворена тип навес към фасадата за влизане на машините, доставящи отпадък, от североизток. Бетонена стена с височина 3.0 m от кола готов под за ограждане на отпадъка е предвидена само от югозападната фасада и до половината на северозападната фасада. Отпадъкът се изсипва на пода за последваща подготовка и товарене към машините за сепариране.

В частта на сепарирането сградата е изцяло затворена и се помещава технологичното оборудване. Третото пространство - балирането - се намира към източната част от сградата по нейната дължина, изцяло отворено между колоните.

Целите на подлагането на отпадъците на сепариране са:

- Намаляване на теглото на постъпилите на територията на регионално депо неопасни отпадъци, предназначени за депониране;
- Максимално увеличаване на теглото на постъпилите отпадъци, годни за последващо рециклиране или оползотворяване.

1.8.1.6 Инсталации за оползотворяване на сметищен газ

Инсталацията за изгаряне на сметищен газ съгласно изискванията Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатацията на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци е изградена към регионалното депо в гр. Бургас.

Системата за събиране на газове се състои от тръбопроводи и кладенци, и съответно инсталацията за изгаряне на сметищния газ.

По време на експлоатацията на Клетка 2 на Регионалното депо Братово – север ще се експлоатира Инсталация за събиране и оползотворяване или изгаряне на биогаз. Съоръжението включва газоотвеждаща система която ще включва:

- газов дренаж;
- вертикални газоотвеждащи кладенци;
- контролни шахти;
- газоотвеждащи тръби.

Изгарянето на сметищния газ води не само до превръщането на метана във въглероден диоксид, а и до изгарянето на основната част от съединенията на сярата, с което се оптимизира неприятната миризма около депото, подобрява се вегетацията, избягва се контактът на метана с почвата, намалява генерирните емисии на парникови газове и се предотвратяват евентуални самозапалвания на депото.

1.8.1.7. Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

На територията на община Сунгурларе няма изградена инсталация за третиране на строителни отпадъци.

Община Сунгурларе има сключен договор с „Ростер“ ООД за събиране, транспортиране и депониране на строителни отпадъци. Те се събират от домакинствата, след подадена заявка до община Сунгурларе.

На регионално ниво е изградено съоръжение за третирането на строителни отпадъци на площадката на Регионално депо Братово – запад.

Годишното количество строителни отпадъци, които е разрешено да постъпват на площадката за третиране е 60 000 т/г. Монтирана е инсталация - трошачка с капацитет от 400 т./24 часа, като натрошените материали се разделят по фракции, което дава възможност част от рециклираните строителни материали да се използват отново в строителството.

На претоварните станции Несебър със капацитет 20 т/час и Карнобат с капацитет 10 т/час също са изградени съоръжения за третиране на строителни отпадъци.

При липса на система за разделно събиране на строителни отпадъци от домакинствата, те се смесват с потока на битовите отпадъци.

Община Сунгурларе предвижда обособяване на площадка за третиране на строителни отпадъци и закупуване на мобилен шредер, с който отпадъците да бъдат раздробени.

Нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци се явява проблем в насока управление на отпадъци за община Сунгурларе. Установяват се непрекъснато нерегламентирани сметища, за почистването, на които общината отделя голям ресурс.

Изграждането на площадка за третиране на строителни отпадъци в рамките на общината, ще доведе до:

- намаляване нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци, при наличие на решение за тях на територията на общината;
- намаляване количеството на отпадъци, изпращани за депониране;
- намаляване обема на смесените битови отпадъци, поради възможността да бъдат предавани на регламентирана площадка;
- намаляване разходите на община Сунгурларе за отчисления и транспортни разходи за строителните отпадъци.

1.8.1.8. Други съоръжения, част от Регионалната система за управление на отпадъците – област Бургас

- **Анаеробна инсталация**

През февруари 2021 г. започва изграждането на първата по рода си в страната анаеробна инсталация за преработка на разделно събрани биоразградими отпадъци. Тя се реализира по Проект №BG16M1OP002-2.004-0002 "Изграждане на анаеробна инсталация за разделно събрани биоразградими отпадъци на територията на регион Бургас". Той се осъществява с безвъзмездна финансова помощ и собствено финансиране от три общини, което се разпределя между партньорите, както следва: Община Бургас - 54,61 %; Община Несебър - 33,38 %; Община Поморие - 12,01 %.

*Снимка: Анаеробна инсталация за биоразградими отпадъци
Източник: община Бургас*

Инсталацията ще осигури допълнителен капацитет за процеса по сметосъбиране и сметопреработка, като ще разполага с едни от най-съвременните уреди и системи за извършването на процесите по преработка на отпадъците. Ще работи на принципа на естествен процес, при който разграждането на отпадъците се извършва от специални бактерии при пълна липсата на кислород – суха метанизация. Вследствие на този процес ще се получава компост и метан, от който ще се произвежда електричество и топлинна енергия. Капацитетът на инсталацията за преработка е 30 652 тона биоразградими отпадъци годишно и ще може да произвежда при максимално натоварване 5 300 000 kWh електроенергия. Тя ще разполага с 8 биореактора, биогаз система, система за перколата, газ хранилище, мобилно оборудване. Инсталацията за компостиране ще има 6 тунела. Строителните дейности по реализиране на мащабния проект се извършват от немската компания „Векон“. С пускането в експлоатация на анаеробната система ще се удължи животът на новата клетка на регионалното депо в резултат на намаляването на количествата отпадъци, обезвреждани в него. От друга страна изграждането ѝ

ще допринесе за намаляване на емисиите парникови газове в атмосферата в резултат на гниенето.

Към Декември 2021 г. е изградена основната част от подземните конструкции на анаеробната инсталация и административната сграда. Доставени са съоръженията за преработка на биогаза и производството на електроенергия.

- **Стопански двор**

На територията на стопанския двор се разполагат необходимите сгради и съоръжения, осигуряващи нормалната експлоатация на Регионалното депо Братово – запад.

- **Площадка за третиране на едрогабаритни отпадъци.**

На площадката е разположена дробилка за едрогабаритни отпадъци, която ще може да приема и обработва до 20 000 т/годишно отпадъци и е с капацитет 15 т/час.

- **Локална пречиствателна станция за отпадни води**

Технологията на Локалната пречиствателна станция за отпадъчни води за депото е модулна инсталация, в която са комбинирани процеси на механично пречистване и физико-химично пречистване на отпадъчни води.

- **Екопарк за временно съхранение на опасни отпадъци и рециклируеми отпадъци от населението.**

Екопаркът е разположен на площ от 1150 м². На него се намират контейнери, за разделно събрани отпадъци и са обособени следните участъци:

- площадка с контейнери за хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси, дърво и др. отпадъци от домакинства;
- площадка за събиране на гуми;
- пункт за излезли от употреба домакински електроуреди;
- център за опасни отпадъци от населението.

1.8.1.9. Пунктове за изкупуване на битови отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло

С разделното събиране на отпадъци, целящо рециклиране и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците, както и до получаване на приходи от продажбата на рециклируемите материали.

Общината няма изграден собствен пункт за изкупуване на битови отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.

Община Сунгурларе води регистър на площадките за изкупуване на отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло и публикува информацията на интернет страницата си на следния адрес, с което изпълнява задълженията ѝ, заложи в чл.19, ал.3, т.14 от ЗУО.

<http://sungurlare.org/index.php/2018-03-09-07-40-40/2019-11-27-18-09-49>

На територията на общината функционира една площадка в гр. Сунгурларе за събиране, съхраняване и третиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаси, метали и стъкло и техните опаковки, експлоатирани от ЕТ “НОВА ЗВЕЗДА –АКИФ ЮМЕР – ЛЕВЕНТ ЮМЕР“, притежаваща документ за дейности с отпадъци Решение № 02-ДО-495-00 от 21.11.2016 г., издаден от РИОСВ Бургас.

1.8.1.10. Площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци, които общината е осигурила за населени места над 10 000 жители. Площадки/места за предаване на ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, негодни за употреба акумулатори, оработени масла, включени в системата на организации за оползотворяване на МРО или индивидуално изпълняващи цели за МРО.

Съгласно ЗУО, кметът на общината отговаря за осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци в т.ч. едрогабаритни отпадъци, масово разпространени отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на

територията на общината. В населените места с районно делене площадките следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината.

На територията на община Сунгурларе няма населени мяста с над 10 000 жители.

На територията на общината е налична площадка за безвъзмездно предаване на:

- Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Излезли от употреба гуми;
- Отработени масла;
- Негодни за употреба батерии и акумулатори.

Площадката е разположена в гр. Сунгурларе, ул. „Георги Димитров“ № 46А „БКС“.

Следва да се има предвид, че системите за разделно събиране на МРО се осигуряват на база на схемата „разширена отговорност на производителя“, но въпреки това на общината са вменени задължения в законодателството за организиране на дейности по разделното им събиране.

Община Сунгурларе е сключила договори всички потоци масово разпространени отпадъци:

Вид МРО	Лице, с което е сключен договор	Договор относно
ИУЕЕО	„ЕЛЕКТРООПОЛЗОТВОРЯВАНЕ“ ЕАД	За организиране на дейностите по разделно събиране на масово разпространение отпадъци и в частност на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
НУБА	„ТРАНСИНС БАТЕРИ“ ООД,	За събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори
ИУМПС	"АУТОРЕК" ЕАД	Относно изпълнение на задълженията на община Сунгурларе във връзка с управлението на ИУМПС
ИУГ	„ТРАНСИНС АВТОРЕЦИКЛИРАЩ КОНСОРЦИУМ“ АД	Организиране на дейностите по събиране, съхранение и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми

Отработени масла	„ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН“ ЕООД	Относно изпълнение на задълженията на Община Сунгурларе съгласно разпоредбите на чл. 19. ал.3, т.7 от ЗУО, по отношение събирането на отработените масла.
Отпадъци от обувки и текстил	„ТЕКСТИЛНО РЕЦИКЛИРАНЕ“ АД	Разделно събиране, съхраняване, сортиране и предаване за повторна употреба и/или оползотворяване на битови отпадъци от облекла и текстилни материали.

В публичния регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци, част от Националната информационна система за отпадъци, поддържана от ИАОС, може да бъде намерена актуална информация за действащите на територията на община Сунгурларе площадки, адресите им и кодовете и наименованията на отпадъците, съгласно Наредба № 2 за класификация на отпадъците, които могат да приемат.

Провеждането на кампании и информирането на населението за ползите от разделното събиране на отпадъците водят до увеличаване на количествата разделно събрани битови отпадъци, увеличават процента на изпълнение на целите по чл. 31, ал.1 от ЗУО и водят до оптимизиране на разходите на общината за третиране на отпадъците.

1.8.1.11. Съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци

Не е изградена система за фамилно компостиране на зелени отпадъци.

Силно развитото земеделие и това, че голям дял от населението на община Сунгурларе живее в селата и в жилища с ниско застрояване, с обособени към него площи за отглеждане на селскостопански култури и декоративни растения и храсти води до заключението, че би било целесъобразно предоставяне на съдове за събиране и компостиране на мястото на образуване на зелени

отпадъци. Това би довело до намаляване на количеството смесени битови отпадъци.

1.8.1.12. Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Повишените изисквания за опазване на околната среда изискват оптимизиране на съществуващите или изграждане на нови системи за събиране и транспортиране на битови отпадъци от територията на общината.

На територията на Община Сунгурларе е въведена система за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци, която обхваща всички населени места общо 28 на брой. Населението, което се обслужва и е обхванато от системата за организирано сметопочистване и сметоизвозване през 2020 г. е 11 343 души.

Населението на община Сунгурларе е на 100 % обхванато от системите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Смесените битови отпадъци се събират и транспортират от звено „БКД“ към Община Сунгурларе, посредством 3 броя сметосъбиращи автомобили, които обслужват следните видове съдове за отпадъци - метална кофа тип „Мева“ 110л., метален контейнер тип „Ракла“ 1100 л., пластмасова кофа 110 л., пластмасова кофа 240 л. Съдовете се подменят и допълват по необходимост.

Във връзка със спазване на санитарно-хигиенните норми, както и опазване на човешкото здраве и околната среда, е необходимо общината да обезпечи необходимия брой съдове за събиране на отпадъци и съобразен с необходимостта за сметосъбиране график.

Ежегодно кмета на община Сунгурларе утвърждава график за извършването на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване.

Събраните смесени битови отпадъци се транспортират до сепариращата инсталация на депо Братово.

1.8.1.13. Съдове и транспортни средства за събиране на отпадъци от сгурия и пепел

На територията на общината съдове и транспортни средства за събиране на отпадъци от сгурия и пепел не са осигурени.

Голяма част от домакинствата в община Сунгурларе се отопляват на твърдо гориво. Основно този отпадъчен поток се образува в студените месеци. Следователно система за събиране на сгурия и пепел би била ефективна предимно през зимните месеци, но следва да се проучи дали би било целесъобразно организирането на такава система в община Сунгурларе.

Ползите от въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци от сгурия и пепел, биха били следните:

- ✓ подобряване качеството на битовите отпадъци, подлежащи на предварително третиране;
- ✓ намаляване количествата на смесените битови отпадъци;
- ✓ увеличаване на процента на изпълнение на целите за рециклиране на отпадъците, тъй като сгурията от изгаряне на биомаса е изключително подходяща за добавяне към състава на компоста.

1.8.1.14. Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки и на други битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса стъкло

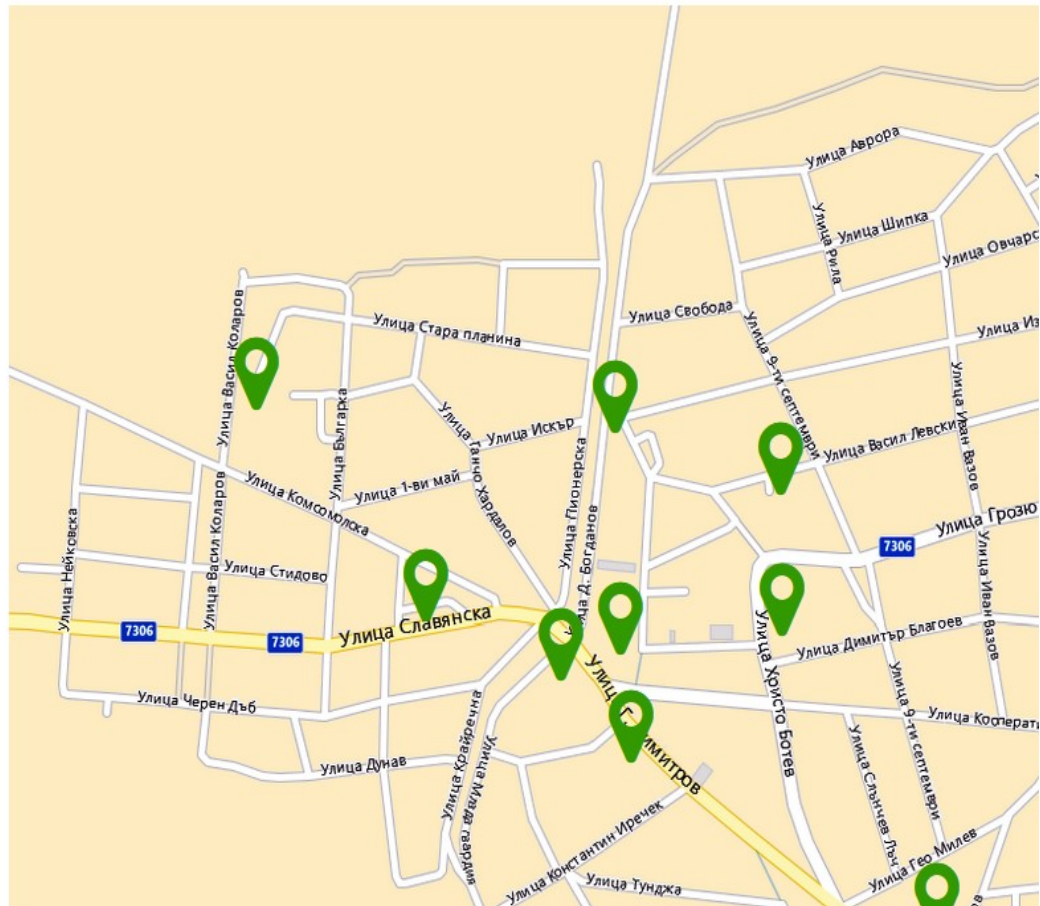
Община Сунгурларе е сключила договор от 01.04.2015 г. с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екопак България" АД за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на й. Фирмата, с която организацията има сключен договор за обслужване на цветните контейнери е „Евро импекс – Бургас“ ЕООД.

Предварителното третиране на разделно събраните отпадъци от опаковки се извършва на специална площадка за събиране, сепариране, балиране и временно съхранение на събраните отпадъци от опаковки, която е изградена на територията на гр. Каблешково, с оператор „Евро импекс – Бургас“ ЕООД.

Съдове за разделно събиране са разположени единствено на територията на гр. Сунгурларе.

Цветни контейнери за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло са разположени в 9 точки на гр. Сунгурларе.

Карта на точки, където има поставени съдове за разделение на отпадъци от опаковки на територията на гр. Сунгурларе

Източник: Община Сунгурларе

Информацията за точките е публикувана на официалната страница на община Сунгурларе на следният интернет адрес:

<http://sungurlare.org/index.php/2018-03-09-07-40-40/2019-11-27-18-09-09/1016-eko-test>

Точките, в които са поставени съдове за разделно събиране са със следните адреси:

Точка	Адрес
1	ул. "Георги Димитров" № 10 (паркинг зад сградата на Община Сунгурларе)
2	ул. "Георги Димитров" № 2 (паркинг пред Ритуална зала)

3	ул. "Славянска" (до сградата на Автогара)
4	ул. "Янтра", бл. 4 и 5 (междублоково пространство)
5	ул. "Кирил и Методий" № 16, бл. 6 (междублоково пространство)
6	ул. "Васил Левски", бл. 2 и 3 (междублоково пространство)
7	ул. "Кирил и Методий" (Читалище Просвета 1882)
8	ул. "Христо Ботев" (пространство срещу парк "Св. Св. Кирил и Методий")
9	ул. "Георги Димитров" (зелена площ към СУ "Христо Ботев")

Обхванатото население в община Сунгурларе от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки към 2020 г. е 2928 души и представлява 26 % от населението на общината по данни на НСИ към 31.12.2020 г.

Разширяването на обхвата на системата за разделно събиране на потоците от отпадъчни хартия и картон, стъкло, черни и цветни метали и различни видове пластмаси ще увеличи постигнатия процент на рециклиране на битовите отпадъци.

Разширяване на системата може да се постигне, чрез поставяне на повече съдове за разделно събиране на тези потоци, провеждане на кампании за събирането им от необхванатите от системата населени места и провеждане на информационни кампании с цел насърчаване на разделното събиране и информиране на населението за ползите му.

1.8.1.15. Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки

На територията на община Сунгурларе не са разположени специализирани контейнери за събиране на текстилни отпадъци.

От 2021 г. общината има сключен договор №267 от 01.07.2021г. с „Текстилно рециклиране“ АД, с цел организирането на дейностите по събиране на разделно събрани отпадъци от обувки и текстил.

До стартиране на фактическата дейност от „ТЕКСТИЛНО РЕЦИКЛИРАНЕ“ АД община Сунгурларе би могла да постави съдове за разделно събиране на този отпадъчен поток и/или да провежда кампании за тяхното разделно събиране като целта е намаляване количествата смесени битови отпадъци, пренасочване на отпадъците от обувки и текстил за рециклиране и подпомагане изпълнението на общинските цели.

1.8.1.16. Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци

Община Сунгурларе не е въвела система за събиране и транспортиране на твърди битови отпадъци и биоотпадъци от населените места на територията ѝ. Съдове за разделно събиране на зелени отпадъци на територията на общината не са разполагани.

При изпълнение на целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депата, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.

Разделното събиране на зелените и хранителни отпадъци би имало следните ползи за община Сунгурларе:

- Намаляване на количеството на смесените битови отпадъци и подобряване на качествата им, което води до по-доброто им сепарирание на специализираната инсталация и съответно увеличаване количеството сепарирани рециклируеми фракции и намаляване на разходите за депониране на отпадъци;
- Намаляване на количеството на депонирани биоразградими отпадъци, което повишава % изпълнението на целите, заложен в чл. 31, ал.1, т. 2 от ЗУО;
- Положителното влияние върху околната среда.

1.8.1.17. Инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита

Основен ангажимент на общината е организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци, извън обхвата на наредбите по чл.13, ал.1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане. Общинската територия не е обезпечена с инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита. Община Сунгурларе не е сключила договор с дружество, притежаващо необходимите разрешителни документи за събиране на опасни отпадъци.

1.8.1.18. Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

На територията на община Сунгурларе е изградена една ПСОВ, разположена в село Манолич.

ПСОВ Манолич се стопанисва от „Вик“ ЕАД гр. Бургас съгласно сключен договор за стопанисване, поддържане и експлоатация на съоръжения и предоставяне на водоснабдителни и канализационни услуги между Община Сунгурларе и Вик асоциация на обособена територия Бургас. Дата на сключване 25.02.2016 г.

Изградената ПСОВ в с. Манолич е предназначена за 1800 жители и е модулна пречиствателна станция. Средноденонощното отпадно количество е 251.10 м³/д, а максимално часовото отп. водно количество - 31.17 м³/ч. Пречистените отпадъчни води се заустват в опашката на яз. Камчия.

Пречиствателната станция се състои от 3 еднакви модула, работещи паралелно.

Всеки един от модулите включва необходимите етапи на пречистване на отпадните води:

- Механично пречистване - напълно автоматизирана фина решетка за задържане на грубите, влачени и плаващи примеси от водата, първично/предварително утаяване на неразтворените, грубо суспендирани примеси от отпадъчната вода посредством първичен утаител;
- Биологично стъпало - биореактор с фиксирана биомаса, работеща в режим на нитрификация и денитрификация, вторичен утаител;

- Обеззаразяване - с цел ликвидиране на останалите патогенни бактерии и предпазване приемника от заразяване-предвидено е да се извършва на изход на ПСОВ;
- Физико-химично третиране на отпадъчната вода - поради високите изисквания към показателите на изход ПСОВ и с цел постигането им през студените зимни месеци, респективно редуцирането на фосфата до изисканите емисионни норми, е предвидено дозиране на алуминиев сулфат (или др. реагенти) на вход ПСОВ и/или във вторичните утайтели.

Образуваните утайки от ПСОВ Манолит се подлагат на предварително третиране – изсушаване на изсушителни полета с цел минимизиране на влагата.

При наличие на финансиране община Сунгурларе предвижда изграждане на ПСОВ за гр. Сунгурларе.

С цел оптимизиране на количествата образувани утайки от ПСОВ е целесъобразно третирането им на място, чрез осушаване. Последващото им третиране би могло да се осъществява в анаеробна инсталация, при рекултивация на нарушени терени или в земеделието, при подходящи параметри.

1.8.2. Основни изводи и препоръки

- Община Сунгурларе е постигнала напредък за последните 5 години в управлението на отпадъците, образувани на територията ѝ. Общината е част от Регионална система за управление на отпадъците с изградени инсталации за сепариране и компостиране на отпадъци и регионално депо, изградени съгласно изискванията на законодателството.
- Постигнатият напредък обаче е недостатъчен, тъй като законодателството поставя все по-високи изисквания и цели при управлението на отпадъците.
- Не е налична система за фамилно компостиране на зелени отпадъци и се препоръчва доставяне на съдове за домашно компостиране.
- Община Сунгурларе е организираща система за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, обхващаща 100 % от населението ѝ.

- Налице са ниски количества разделно събрани отпадъци от бита;
- Препоръчва се провеждането на регулярни кампании за събиране на потоците масово разпространени отпадъци, кампании за информиране на населението за ползите от разделното събиране на отпадъците с цел повишаване процента изпълнение на целите на общината, намаляване на количествата на смесените битови отпадъци, намаляване на количествата депонирани отпадъци и съответно намаляване разходите на общината за третирането им.

1.9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

1.9.1. Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци

В НПУО 2021-2028г. е направен преглед на добрите практики за предотвратяване на образуването на битови отпадъци на територията на страната, за подготовка за повторна употреба и/или за разделно събиране на битови отпадъци и за последващото им рециклиране, като например:

- Добра практика, въведена в детски градини в други общини за подмяна използването на пластмасови чаши за еднократна употреба за вода и други напитки за децата с метални чаши за многократна употреба.
- На територията на една морска община, в един хотелски комплекс са предприети сериозни действия за намаляване използването на пластмасови изделия за еднократна употреба до 95% през годината. Амбицията на комплекса е в следващите две години да се премахне напълно използването на такива изделия, което е в унисон и със забраната, приета от Европейския парламент;
- Друга община разработва „План за ограничаване употребата на пластмасови продукти за еднократна употреба“. Целта е да се направи обстойно обследване за използваните в

общинската администрация, общинския съвет, общинските предприятия и общинските търговски дружества пластмасови продукти за еднократна употреба, да се направят технически и финансово-икономически анализи за ограничаване и премахване използването на пластмасови продукти за еднократна употреба и да се изготви план с мерки, които да се приложат в организации под контрола на общината за предотвратяване образуването на пластмасови отпадъци и др.

1.9.2. Основни изводи и препоръки

Община Сунгурларе следва да провежда периодично информационни и образователни компании за популяризиране ползите от предотвратяване образуването на отпадъците и намаляване на дела рециклируеми отпадъци в битовите отпадъчни потоци. Тези дейности се извършат и ежегодно съобразно клаузите в договорите с организациите по оползотворяване на отпадъците и техните годишни планове.

Ще се препоръча в подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъците, общинска администрация Сунгурларе да вземе добър пример и да въведе някои от добрите практики в другите общини, с цел да се въведат мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци.

1.10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.

При извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо е длъжен да осигури пълния размер на средствата за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото съобразно инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация на депото чрез обезпечение по чл. 60 от ЗУО. В инвестиционния проект и/или проекта за

рекултивация на депото се определят финансови средства в размер, който гарантира обезпечаване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Размерът на обезпечението се определя от собственика на депото в левове на тон отпадък въз основа на инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация съгласно определените формули в *Наредба № 7 от 9 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.*

Конкретно за община Сунгурларе размерът на обезпеченията по чл. 60 от ЗУО се запазва постоянен през годините от 2015 до 2021г.- 8,60лв/тон.

За обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци и на депа за строителни отпадъци се правят и отчисления в размер и по ред, определени с *Наредба № 7 от 9 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.* Отчисленията по чл. 64 от ЗУО имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Отчисленията се определят в левове за един тон депонирани отпадъци и се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. За осигуряване на отчисленията е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежемесечно превежда на собственика на депото дължимите средства на база на количествата отпадъци, които е депонирал. Натрупаните средства се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

Анализът на данните за постъпленията от отчисленията на национално ниво показва доказаната ефективност на този инструмент.

Информация относно размера на дължимите и заплатени отчисления за депониране, съгласно чл. 60 и чл. 64 от ЗУО за последните шест години на община Сунгурларе, може да бъде намерена в следващата таблица:

Година	Количество депонирани отпадъци , /тона/	Следва да постъпят в сметката на РИОСВ отчисление по чл.60 от ЗУО /лв/	Следва да постъпят в сметката на РИОСВ отчисления по чл.64 от ЗУО/лв./	Обща сума на отчисленията, които следва да постъпят /лв./	Постъпил и в сметката на РИОСВ отчисление по чл.60 от ЗУО /лв./	Постъпил и в сметката на РИОСВ отчисление по чл.64 от ЗУО /лв./	Обща сума на отчисленията, които са постъпили /лв./	Непостъп или в сметката на РИОСВ отчисление по чл.60 от ЗУО/лв./	Непостъпил и в сметката на РИОСВ отчисления по чл.64 от ЗУО/лв./	Обща сума на отчисленията, които остава да постъпят
2016	502,60	4 322,36	18 093,60	22 415,96	3 978,15	16 652,70	20 630,85	344,21	1 440,90	1 785,11
2017	863,45	7 425,67	32 527,60	39 953,27	7 200,39	31 469,74	38 670,13	225,28	1 057,86	1 283,14
2018	1930,78	16 604,71	80 557,45	97 162,16	15 811,08	76 394,57	92 205,65	793,63	4 162,88	4 956,51
2019	3275,00	28 165,00	157 178,16	185 343,16	25 762,24	141 232,85	166 995,09	2 402,76	15 945,31	18 348,07
2020	5188,37	30 394,15	181 802,16	212 196,31	36 710,08	291 208,41	327 918,49	-6 315,93	-109 406,25	-115 722,18
Iтр.2021	5674,12	34 571,60	221 633,66	256 205,26	37 619,59	298 505,64	336 125,23	-3 047,99	-76 871,98	-79 919,97
IIтр.2021	6207,71	39 169,07	265 470,04	304 639,11	37 619,59	298 505,64	336 125,23	1 549,48	-33 035,60	-31 486,12
IIIтр.2021	6683,24	43 250,03	304 381,50	347 631,53	43 366,06	353 298,28	396 664,34	-116,03	-48 916,78	-49 032,81
IVтр.2021	7147,31	47 241,03	342 435,24	389 676,27	43 366,06	353 298,28	396 664,34	3 874,97	-10 863,04	-6 988,07

Източник: РИОСВ Бургас

Таксата за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. През 2017г. със ЗИД на ЗМДТ влязоха в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в ЗМДТ, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

В Община Сунгурларе е създадено общинско предприятие „БКД“ за осъществяване на дейности, свързани с организирането и контролирането на сметосъбирането и сметоизвозването, както и чистота на териториите за обществено ползване. Обезвреждането и депонирането на битовите отпадъци се осъществява в Регионално депо –Братово, след сключен договор.

Съгласно чл. 66, ал.1 от ЗМДТ таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други;
- -събиране, включително, разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Съгласно чл. 67 от ЗМДТ количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Когато съществуват

обективни обстоятелства, които възпрепятстват този принцип, Общинският съвет може да приеме други основи, на база на които да се определя размера на таксата.

Към момента, използваната от община Сунгурларе основа за определяне размера на такса битови отпадъци е данъчната оценка/отчетната стойност на недвижимите имоти. При действащата на територията на община Сунгурларе система за събиране на отпадъци, точното отчитане на генерирания обем отпадък от всяко домакинство или лице е невъзможно. Сметосъбирането на значителен процент от населението на общината е организирано чрез съдове за групово ползване.

Съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗМДТ, Общинският съвет определя размера на таксите при спазване на следните принципи:

- възстановяване на пълните разходи на общината по предоставяне на услугата;
- създаване на условия за разширяване на предлаганите услуги и повишаване на тяхното качество;
- постигане на по-голяма справедливост при определяне и заплащане на местните такси.

Размерът на такса битови отпадъци в община Сунгурларе не е актуализиран от 2014г.

Приходите от такса битови отпадъци през последните шест години са, както следва:

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
План приходи (лв.)	345 000	355 000	354 000	352 000	396 000	375 000
Отчет приходи (лв.)	335 000	322 846	372 989	354 203	402 136	385 724
Изпълнение (%)	97,1	91,0	105,4	100,7	101,6	102,9

*Източник: Община
Сунгурларе*

1.10.1. Основни изводи и препоръки

Данните за планирани и отчетени приходи от такса битови отпадъци показва много добро планиране и много добра събираемост на приходите.

Във връзка с промените в Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. в ЗМДТ, община Сунгурларе трябва да пристъпи към нормативно прилагане на разпоредбата на чл. 67 от ЗМДТ, а именно, че размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице да се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците и количеството битови отпадъци да е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, като съответно общината следва да извърши съответните нормативни промени.

Също така, предвид непрекъснато нарастващия размер на сумите за отчисления, Община Сунгурларе следва да предприеме наложителни мерки за увеличаване на количествата разделно събрани и предадени за рециклиране и оползотворяване отпадъци, с цел да се подобри финансовата поносимост на такса битови отпадъци от населението.

1.11. Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в Република България като този дял непрекъснато нараства и изпреварва всички останали сектори на околната среда.

- Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините).
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса за битови отпадъци, реализирани от общините.

- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване.

Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от Държавния бюджет).

ОПОС е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

През програмен период 2007-2013г. по програмата са финансирани инвестиционни проекти в 20 РСУО в т.ч.: клетки на депа за битови отпадъци с общ капацитет 6 408 887 тона; инсталации за предварително третиране на смесени битови отпадъци с общ капацитет 387 065 тона/год.; инсталации за компостиране на зелени отпадъци с общ капацитет 200 667 тона/год.; инсталации за анаеробно разграждане с общ капацитет 20 000 тона/год. и др.

През програмен период 2014-2020г. са финансирани инвестиционни проекти в 24 РСУО в т.ч.: за изграждане на инсталации за предварително третиране на отпадъци; инсталации за компостиране на зелени отпадъци и инсталации за анаеробно разграждане.

Събирането и управлението на битовите отпадъци ще бъде едно от основните предизвикателства и през следващите години. Това е видно и от проекта на новата оперативна програма "Околна среда" 2021-2027г., който беше публикуван за обществено обсъждане преди да бъде изпратен до Европейската комисия за одобрение.

Съгласно него, изградената инфраструктура няма достатъчен капацитет за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на прогнозните количества битови отпадъци. Затова през следващия програмен период 2021-2027 г. приоритет се дава на финансирането за развитие и подобряване на общинските системи за управление на отпадъци на регионално ниво, по-специално инфраструктура, която цели повторна употреба, рециклиране и разделно събиране за постигане целите към 2030 година.

Оперативна програма "Околна среда" 2021-2027 предвижда 204 млн. евро в тази насока. В сектора на отпадъците за следващия програмен период

са предвидени инвестиции от над 200 млн. евро. Средствата ще бъдат за развитие на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци на регионално ниво. Ще се финансират мерки за предотвратяване на повторна употреба, разделно събиране на отпадъците, задължително за биоразградими отпадъци, изграждане на инсталации за рециклиране и предварително третиране и др.

И в новия програмен период мерките за развитие на инфраструктурата за управление на битовия отпадък са с безвъзмездно финансиране. Разходите за тези инвестиции би трябвало да се поемат от общините, които са отговорни за управление на отпадъците чрез такса битови отпадъци и бюджета на общината. Но за постигане на целите до 2030 г. са необходими допълнителни значителни средства, защото няма да са достатъчни. Поради липсата на финансиране ще бъдат отпуснати още безвъзмездни средства, които да допълват общинския бюджет, за да се предотврати увеличение на таксата за битови отпадъци за гражданите. Това поставя под въпрос и какви промени може да се очакват занапред по отношение на ключовия за общините данък такса битови отпадъци.

Предвижда се също техническата рекултивация на депата да бъде подкрепена с безвъзмездни средства. Предоставяната подкрепа е само за техническа рекултивация на депа/клетки от депа за битови отпадъци. Биологичната рекултивация би трябвало да се извършва от натрупаните средства от общините, собственици на депото, от отчисленията за всеки тон депониран отпадък. Но, за да няма промяна в такса битови отпадъци, тези разходи ще се поемат отново от програмата.

Следва да се има предвид, че по Приоритетна ос 2 - Отпадъци *„Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“* е изградена и *„Регионалната система за управление на отпадъците в регион Бургас“*. Сумата на предоставената безвъзмездна финансова помощ е 43 059 191,94 лв.

Като основа за определяне на такса битови отпадъци се приема данъчната оценка на недвижимите имоти, определена по смисъла на чл. 20 и чл. 21 от ЗМДТ. В ЗМДТ законодателят е постановил *“Таксата за битови отпадъци”* да бъде определена в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато

не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет /чл. 67 ЗМДТ/. Ползването на основа, която е различна от данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена, с изменението на ЗМДТ, обнародвано в ДВ, бр. 14 от 17.02.2021 г., ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Поради обстоятелството, че различните субекти – физически лица и предприятията за жилищните имоти, имат различни потребителски нужди и ползват общи съдове, справедливо е да се определи размера на таксата битови отпадъци пропорционално върху данъчната основа. Това е в съответствие с чл. 67, ал. 2 от ЗМДТ, съобразявайки се с нормите на чл. 7 и чл. 8, ал. 1, т. 3 от закона и не противоречи на разпоредбата на чл. 67, ал. 1 от ЗМДТ. Залегналият основен принцип за справедливост и съразмерност при определяне на таксите е продиктуван и от факта, че битовите отпадъци се изхвърлят в общи съдове от живущите. Друг мотив за избора и начина за определяне на таксата за битови отпадъци, е невъзможността да се определи, според документите за собственост и адресната регистрация на собствениците или ползвателите на имота, дали те действително са ползватели на същия, колко членове на семейството го обитават, за да е налице принципа на справедливо разпределение според количеството битови отпадъци, които се генерират. Мотивите за избора на основа, върху която да се определя таксата за битови отпадъци са следните: цели се по – голяма справедливост при определяне и заплащане на таксата за битови отпадъци, като размера в случая е пропорционално върху данъчната основа. Размерът на таксата не може да се определи на ползвател, поради невъзможността да се установи обективното количество на битовите отпадъци на всеки потребител. Освен това различните субекти имат различни потребителски нужди.

Предвид на изложеното Общинският съвет счита, че следва да определи данъчната оценка на недвижимите имоти за основа за определяне на размера

на таксата за всеки конкретен имот. Този начин е справедлив, тъй като данъчната оценка е един обективен критерий.

Общо изразходваните суми за 2015-2020г. от обезпеченията по ЗУО са следните:.

- 1200 лв. за актуализация на ПУО;
- 39 160,51 лв. за финансиране на проект на Регионално депо Братово-Запад: *„Инженеринг (проектиране и изграждане) на Фаза 2 от експлоатацията на регионално предприятие за управление на отпадъците „Братово –Запад“ – Клетка № 2, ретензионен басейн за инфилтратни води РБ2, довеждаща и обслужваща инфраструктура на Клетка 2, отводнителна площадкова инфраструктура за бъдещата Клетка №3 и реконструкция и разширение на ПСОВ. Изготвяне на технически инвестиционен проект за рекултивация на клетка 1“;*
- 137 464,80 лв. за един брой употребяван сметосъбиращ автомобил и един брой многофункционална машина за събиране на зелени отпадъци – втора употреба;
- 10 413,53лв. за изграждане на 3 броя пиезометри като част от дейностите по закриване на общинско депо Балабанчево;
- 17 040 лв. за закупуване на съдове за събиране на отпадъци;
- 139 998 лв за закупуване на комбиниран багер товарач.

Кратък отчет за изпълнението на ПЛАН-СМЕТКИТЕ за дейностите по управление на битовите отпадъци по чл.66 от ЗМДТ за периода 2015-2021г., е представен по-долу, въз основа на информация от Община Сунгурларе:

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от ЗМДТ за 2015 г.

№ ПО РЕД	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	СУМА / в лева /
I.	ОБЩО ПРИХОДИ , в т.ч.	345 000
1	Приходи за 2015 г. от такса „Битови отпадъци”, в т.ч.	345 000
	- Приходи от облог на жилищни имоти на физически и юридически лица	163 000
	- Приходи от облог на нежилищни имоти на физически и юридически лица	182 000
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в.т.ч.	345 000
1.	Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им	102 000
2.	Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително разходи за обезвреждане чрез депониране на регионално или общинско депо по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците	155 600
3.	Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	87 400

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от
ЗМДТ за 2016 г.

№ ПО РЕД	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	СУМА /в лева/
I.	ОБЩО ПРИХОДИ , в т.ч.	355 000
1	Приходи за 2016 г. от такса „Битови отпадъци”, в т.ч.	355 000
	- Приходи от облог на жилищни имоти на физически и юридически лица	173 000
	- Приходи от облог на нежилищни имоти на физически и юридически лица	182 000
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в.т.ч.	355 000
1.	Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им	102 400
2.	Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително разходи за обезвреждане чрез депониране на регионално или общинско депо по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците	162 000
3.	Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	90 600

ПЛАН-СМЕТКА

**За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от
ЗМДТ за 2017 г.**

№ ПО РЕД	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	СУМА / в лева /
I.	ОБЩО ПРИХОДИ, в т.ч.:	354 000
1.	Приходи за 2017 г. от такса „Битови отпадъци”, в т.ч.:	354 000
	- приходи от облог на жилищни имоти на физически и юридически лица;	168 200
	-приходи от облог на нежилищни имоти на физически и юридически лица	185 800
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в т.ч.:	354 000
1.	Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждаването им.	90 300
2.	Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително разходи за обезвреждане чрез депониране на регионално или общинско депо по чл.60 и чл.64 от Закона за управление на отпадъците.	168 700
3.	Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.	95 000

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от
ЗМДТ за 2018 г.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	Сума /в лева/
I.	ПРИХОДИ	
1.	Такса битови отпадъци от физически и юридически лица	352 000
2.	Прогнозен преходен остатък от 2017 г.	23 000
3.	Дофинансиране с общински приходи	300 386
	ОБЩО ПРИХОДИ:	675 386
II.	РАЗХОДИ	
1.	За осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци	10 000
2.	За сметосъбиране и сметоизвозване до регионално депо в Братово	108 500
3.	За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч.:	465 886
3.1	- За отчисления по чл.60 и чл.64 от ЗУО (за 2018 г. – 26 800 лв. и 373 586 лв. стари задължения от 2013, 2014 и 2015 г.).	400 386
4.	За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	91 000
	ОБЩО РАЗХОДИ:	675 386

2. Размерът на таксата за битовите отпадъци за физически и юридически лица за 2018 г., остава непроменен и е както следва:

N по ред	Наименование на услугата	Промил/ размер
1.	Размер на годишната такса за битови отпадъци за жилищни и вилни имоти на граждани, както и за жилищни	

	имоти на предприятия.	
1.1.	За жилищни и вилни имоти на граждани, както и за жилищни имоти на предприятия, намиращи се в строителните граници и застроени територии на гр. Сунгурларе и останалите населени места, в промил върху данъчната оценка на имота.	5
	- За услугата по сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци	1,5
	- За услугата по обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения	2,5
	- За услугата по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване	1
1.2.	За празни дворни места – собственост на физически лица и за неизползваеми имоти през цялата година, за които има подадена декларация в сроковете по Наредбата на общината, намиращи се в строителните граници на гр. Сунгурларе и останалите населени места - в промил върху данъчната оценка на имота:	3,5
	- За услугата по обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения	2,5
	- За услугата по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване	1
2.	Размер на годишната такса за битови отпадъци за нежилищни имоти	
2.1.	За нежилищни имоти, когато таксата се определя според вида и броя на използваните съдове, т.е. според количеството – изчислената стойност по Приложение по чл.19, ал.1 от Наредбата + промил върху данъчната оценка на имота по Приложение №2 от ЗМДТ	изчислената стойност по Приложение по чл.19, ал.1 + промил върху данъчната оценка на имота по

		Приложение №2 от ЗМДТ
	- За услугата по сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения	изчислената стойност по Приложение по чл.19, ал.1
	- За услугата по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване	контейнери - 3 пром. кофа - 2 пром.
2.2	За нежилищни имоти на юридически лица , намиращи се в строителните граници на гр.Сунгурларе и населените места от общината, когато не може да се определи количеството на битовите отпадъци, таксата се определя пропорционално, в промил върху данъчната оценка на имота по Приложение №2 от ЗМДТ	8
	- За услугата по сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци.	2
	- За услугата по обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения.	3,5
	- За услугата по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.	2,5
2.3	За нежилищни имоти на ПК, регистрирани по надлежния ред в търговския регистър, намиращи се в строителните граници на гр. Сунгурларе и населените места на общината, когато не може да се определи количество на битовите отпадъци, таксата се определя пропорционално, в промил върху отчетната стойност на имота по Приложение № 2 от ЗМДТ	5
	-за услугата по сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци	2
	-за услугата по обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения	1,5

	- за услугата поддържане на териториите за обществено ползване	1,5
--	--	-----

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от
ЗМДТ за 2019 г.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	Сума в лева
I.	ОБЩО ПРИХОДИ, в т.ч.	490 300
1.	Приходи за 2019 год. от такса „Битови отпадъци”	380 500
2.	Дофинансиране с общински приходи	109 800
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в т.ч.	490 300
1.	За осигуряване на съдове за битовите отпадъци	50 000
2.	За събиране на битовите отпадъци и транспортирането им съоръжения и инсталации за тяхното третиране	134 300
3.	За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч и разходите за обезвреждане чрез депониране на регионалното депо и както и тези по чл.60 и чл.64 от ЗУО, в т.ч.: -съфинансиране на проект „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци в имот №197003 и №197004, землище-Балабанчево, Община Сунгурларе” - 80 145.64 лв. -отчисления по чл.60 и отч. по чл.64 от ЗУО – 39 360 лв. / по чл. 60 прогнозно количество отпадъци – 600 т. по 8.60 лв.= 5160лв. и по чл.64 прогнозно количество отпадъци - 600 т. по 57 лв. = 34200лв./.	195 200

4.	За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване	110 800
5.	Наличност към 31.12.2019 година	0
6.	ОБЩО РАЗХОДИ плюс наличност към 31.12.2019 г.	490 300

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от
ЗМДТ за 2020 г.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	Сума в лева
I.	ОБЩО ПРИХОДИ, в т.ч.	923 052
1.	Приходи за 2020 год. от такса „Битови отпадъци”	375 000
2.	Дофинансиране с общински приходи	548 052
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в т.ч.	923 052
1.	За осигуряване на съдове за битовите отпадъци	10 000
2.	За събиране на битовите отпадъци и транспортирането им съоръжения и инсталации за тяхното третиране	95 200
3.	За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч и разходите за обезвреждане чрез депониране на регионалното депо и както и тези по чл.60 и чл.64 от ЗУО, в т.ч.: съфинансиране на проект „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци в имот №197003 и №197004, землище-Балабанчево, Община Сунгурларе” - 80 145.64 лв. -отчисления по чл.60 и отч. по чл.64 от ЗУО за 2020 г. – 124 320 лв. /по чл. 60 прогнозно количество отпадъци – 1 200 т. по 8.60 лв.=	715 652

	10 320 лв. и по чл.64 прогнозно количество отпадъци – 1 200 т. по 95 лв. = 114 000 лв./. -отчисления по чл.60 и отч. по чл.64 от ЗУО за периода 2013 -2015 г. – 373 586 лв.	
4.	За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване	102 200
5.	Наличност към 31.12.2020 година	0
6.	ОБЩО РАЗХОДИ плюс наличност към 31.12.2020 г.	923 052

ПЛАН-СМЕТКА

За приходите и необходимите разходи за дейностите по чл.66, ал.1 от ЗМДТ за 2021 г.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА УСЛУГАТА/ДЕЙНОСТТА	Сума в лева
I.	ОБЩО ПРИХОДИ, в т.ч.	685 800
1.	Приходи за 2021 год. от такса „Битови отпадъци”	380 000
2.	Дофинансиране с общински приходи	183 055
3.	Възстановени средства от РИОСВ от 2020 г. съгласно ЗИД на ДОПК/ДВ, бр. 105/11.12.2020 г.	122 745
II.	ОБЩО РАЗХОДИ, в т.ч.	685 800
1.	За осигуряване на съдове за битовите отпадъци	10 000
2.	За събиране на битовите отпадъци и транспортирането им съоръжения и инсталации за тяхното третиране	164 400
3.	За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч и разходите за обезвреждане чрез депониране на регионалното депо и както и тези по чл.60 и чл.64 от ЗУО, в т.ч.: -отчисления по чл.60 и по чл.64 от ЗУО за 2021 г. – 181 200 лв. /по чл. 60 прогнозно количество отпадъци – 2 000 т. по 8.60 лв.= 17 200	402 500

	лв. и по чл.64 прогнозно количество отпадъци – 2 000 т. по 82 лв. = 164 000 лв./	
4.	За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване	108 900
5.	Наличност към 31.12.2021 година	0
6.	ОБЩО РАЗХОДИ плюс наличност към 31.12.2021 г.	685 800

1.11.1. Основни изводи и препоръки

Община Сунгурларе следва да предприеме действия за използване на европейски и други публични източници на финансиране, чрез които да предприеме мерки за увеличаване на количествата разделно събрани и предадени за рециклиране и оползотворяване отпадъци, вкл. чрез провеждане на редовни информационни кампании за гражданите.

Задължително е бързо и компетентно подготвяне на документи от страна на РСУО-Бургас, с цел усвояване на средствата от ОПОС 2021-2027, предвидени за регионална система Бургас, за финансиране на конкретни мерки за предотвратяване на повторна употреба, разделно събиране на отпадъците, задължително за биоразградими отпадъци, изграждане на инсталации за рециклиране и предварително третиране и т.н.

Също така община Сунгурларе следва да продължи да се възползва от възможността, посочена в чл. 24 от Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, натрупаните средства от отчисленията да се разходват за:

1. проектиране, включително прединвестиционни проучвания, финансови и икономически анализи, морфологични анализи на отпадъците, и изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, в т.ч. инсталации за сепариране, инсталации за компостиране, инсталации за анаеробно разграждане, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, както и дейностите, свързани с авторски, строителен надзор и инвеститорски контрол на същите;

2. закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъците (извън задълженията на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци), транспортни средства и транспортно-подемна техника, обезпечаваци функционирането на общинските системи за управление на отпадъците;

3. осигуряване на други съоръжения и инсталации, необходими за изпълнение на изискванията на ЗУО и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване, в т.ч. рециклиране на битови отпадъци;

4. осигуряване на собствен принос при финансиране на проекти за управление на отпадъците със средства от Оперативна програма "Околна среда", Предприятието по управление на дейностите по опазване на околната среда и други публични източници;

5. осигуряване на информация на обществеността за дейности по управление на отпадъците на територията на региона/общината, свързани с предотвратяване образуването на отпадъците, подготовка за повторна употреба и постигане на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО съгласно мерките, заложи в програмата за управление на отпадъците; разходите за осигуряване на информация не трябва да надвишават 7 % от годишно натрупаните отчисления за съответната година;

6. предварително третиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч. рециклиране;

7. програми за управление на отпадъците.

Натрупаните средства могат да се разходват за финансиране на описаните дейности като се прилага приоритетният ред (йерархия) за управление на отпадъците съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗУО.

Всички тези мерки ще подпомогнат общината за изпълнение на нормативно определените задължения за събиране и третиране на битовите отпадъци, образувани на нейна територия.

2. Прогнози

2.1. Прогноза за населението на община Сунгурларе

По данни от НСИ е предоставена следната прогноза за населението на община Сунгурларе за периода на действие на ПУО на община Сунгурларе 2021 – 2028 година.

Прогноза за населението в община Сунгурларе през перспективния период 2021-2028 година е изразена в таблицата:

Прогноза за населението в община Сунгурларе през перспективния период 2021 -2028 година							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
11 193	11 089	10 992	10 893	10 805	10 715	10 631	10 547

Източник: НСИ

В бъдеще се очаква освен общата тенденция към намаляване на броя на населението в резултат от отрицателен естествен и механичен прираст и продължаване процеса на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на децата и увеличаване на дела на населението на 65 и повече навършени години.

2.2. Прогноза относно количествените данни за отпадъците

Надеждните данни и прогнози за образуваните, събраните, предадените за оползотворяване, рециклиране и обезвреждане отпадъци са най-важната основа в изграждане на политика за правилно третиране на отпадъците в общината.

Прогноза за образуваните битови отпадъци на територията на община Сунгурларе са показани в таблицата:

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Количество образувани битови отпадъци, тон	2009,190	2123,590	2236,918	2347,487	2458,183	2566,287	2673,741	2779,179

На територията на община Сунгурларе се генерират основно битови и строителни отпадъци. Значителен е делът на отпадъците от селскостопанска дейност – животинска тор, растителни отпадъци и др. Процедурите по събирането и извозването на отпадъците се извършват от общината, като е осигурено сметосъбиране и сметоизвозване от новосъздадено общинско предприятие. Общината не разполага със собствено депо за отпадъците.

Генерирането на битови отпадъци е в зависимост от мястото на образуване на отпадъците и стандарта на живот на населението и варира по сезони.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя на жителите и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът норма на натрупване, отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадена общност.

- **Прогноза за нормата на натрупване за периода на действие на ПУО**

Нормата на натрупване на жител за община Сунгурларе се определя вземайки предвид данните за нормата на натрупване за периода от 3 години, заложено е средно аритметичното повишаване в количествата образувани отпадъци и вземайки предвид и следното:

- прогнозата на НСИ за намаляване на броя на населението в община Сунгурларе за периода 2021 - 2028 г. Очаква се за период от 7 години населението да намалее с 646 души или 6 % от населението за 2020 година;

- тенденцията за повишаване на количествата образувани битови отпадъци;
- мерките, които община Сунгурларе ще предприеме за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, както и въведените законодателни промени за ограничаването на образуване, като например забрана за ползването на пластмаса за еднократна употреба;

В следващата таблица е представена нормата на натрупване на битови отпадъци за община Сунгурларе. За определянето ѝ са използвани данните от общинската администрация на общината и данните от НСИ за прогнозния брой на населението в общинаа.

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Прогнозна норма на натрупване в община Сунгурларе, кг/жител/год.	180	192	204	216	228	240	252	264

Съгласно утвърдената през 2019 г. от министъра на околната среда и водите Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, в таблица 12, в която са посочени типични данни за образуване на различни фракции отпадъци при определените типове генератори за периода 2012 - 2015 г. за общини с население между 3000 и 25 000 жители, типичната норма на натрупване е 295,5 кг/жител/година.

В община Сунгурларе към последните години нормата на натрупване е сравнително ниска, но прогнозата е да се увеличи, но към 2028 година да бъде под средната за общини със сходен брой население.

- **Прогноза за количествата на образуваните битови отпадъци в община Сунгурларе за периода 2021 – 2028 г. по фракции съгласно морфологичния състав на отпадъците**

Прогнозните количества на съответните отпадъци по категории за периода 2021 - 2028 г. са определени въз основа на резултатите от извършен морфологичен анализ на смесените битови отпадъци и прогнозните

определени количества образувани битови отпадъци. Резултатите са представени в следващата таблица.

Вид отпадък година/тон	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Хранителни	96,184	101,661	107,086	112,379	117,678	122,854	127,998	133,045
Хартия	56,390	59,601	62,782	65,885	68,992	72,026	75,042	78,001
Картон	103,929	109,846	115,708	121,428	127,154	132,746	138,304	143,758
Пластмаса	287,855	304,245	320,481	336,322	352,181	367,669	383,064	398,170
Текстил	159,214	168,279	177,259	186,021	194,793	203,359	211,874	220,229
Гума	48,292	51,041	53,765	56,423	59,084	61,682	64,265	66,799
Кожа	51,856	54,808	57,733	60,587	63,444	66,234	69,007	71,729
Градински	344,031	363,620	383,025	401,957	420,912	439,422	457,821	475,875
Дървесни	5,391	5,698	6,002	6,299	6,596	6,886	7,174	7,457
Стъкло	67,678	71,531	75,349	79,073	82,802	86,443	90,063	93,614
Метали	13,523	14,293	15,055	15,800	16,545	17,272	17,995	18,705
Инертни > 4 см	214,435	226,645	238,740	250,541	262,355	273,892	285,361	296,614
Опасни	28,505	30,128	31,736	33,736	34,875	36,409	37,933	39,429
Други	70,004	73,990	77,938	81,790	85,647	89,414	93,158	96,831
Ситна фракция < 4 см	461,904	488,204	514,258	539,677	565,126	589,979	614,682	638,921

- **Прогнозиране на количествата рециклируеми отпадъци и фракция за компостиране**

Вид отпадък година/тон	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Хартия	96	102	107	112	118	123	128	133
Картон	56	60	63	66	69	72	75	78
Пластмаса	104	110	116	121	127	133	138	144
Текстил	288	304	320	336	352	368	383	398
Стъкло	68	72	75	79	83	86	90	94
Метали	14	14	15	16	17	17	18	19
Общо рециклируеми	626	661	696	731	765	799	832	665
Градински	344	364	383	402	421	439	458	476
Хранителни	96	102	107	112	118	123	128	133
Дървесни	5	6	6	6	7	7	7	7
Общо за компостиране	446	471	496	521	545	569	593	616

Изчисляването се извършва на база процента, определен в последния извършен морфологичен анализ, количествата рециклируеми и компостируеми отпадъци, които се образуват и прогнозните количества битови отпадъци, които ще се образуват за програмния период.

На база на прогнозата, може да се заключи, че количествата на разделно събраната фракция за рециклиране, както и на фракциите, годни за компостиране, които до 2020 година са изключително малки, биха могли да бъдат повишени при подобряване на системите за разделно събиране на различните фракции отпадъци

- **Домашно компостиране**

Компостирането на градински отпадъци на мястото на образуване предотвратява смесването им с потока на битовите отпадъци и съответно разходите за тяхното третиране.

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Градински отпадъци, т./год.	0.000	35.700	71.400	107.100	142.800	178.500	214.200	249.900
Компостери, бр.	0	100	200	300	400	500	600	700

Прогнозните данни са изчислени при прието средно количество 357кг., компостираны градински отпадъци в един компостер за година.

- **Разделно събрани зелени и биоотпадъци за компостиране и анаеробно разграждане (тона)**

Отпадък/Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Хранителни	96	102	107	112	118	123	128	133
Градински	344	364	383	402	421	439	458	476
Общо	440	465	490	514	539	562	586	609
В резултат								
Компост	242	256	270	283	296	309	322	335
Загуба на влага	154	163	172	180	189	197	205	213
Остатъци за депониране	44	47	49	51	54	56	59	61

Прогнозните количества са изчислени на база на морфологичния състав. При добро сепариране на отпадъците би могло да бъдат достигнати процентните количества.

Остатъкът след компостиране, предназначен за депониране, е изчислен на 10 % от общо подложения за компостиране. Загубата на влага е приета средно за 35 %.

- **Отпадъци, предназначени за оползотворяване (извън рециклиране и повторна употреба) чрез оползотворяване на енергията или по друг начин**

Община Сунгурларе не е планирала отделяне на висококалорична неретикулируема фракция за оползотворяване. В РСУО към предходния период не е извършвано отделяне и предаване за изгаряне на неретикулируемата

фракция от смесения поток, която има енергийна стойност и е подходяща за изгаряне с оползотворяване на енергията.

Предвиждането на подобна мярка и приспособяването на сепариращата линия за производството на висококалорична фракция ще доведе до намаляване на количествата на депонираните отпадъци, разходите за тяхното депониране и ще бъде удължен живота на депото за неопасни отпадъци, както и ще намали емисиите, генерирани от него.

- **Отпадъци, предназначени за депониране**

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Остатъци за депониране, тон	1428	1440	1585	1727	1870	2011	2152	2291

Прогнозните данни са изчислени на база на прогнозите за разделно събрани рециклируеми отпадъци, количествата разделно събрани и сепарирани градински и хранителни отпадъци и отклонените количества от системата за домашно компостиране.

- **Прогноза за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО**

- ✓ Целите за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл. 31, ал.1, т. 3 и 4 от ЗУО:
 - най-късно до 31 декември 2025г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
 - най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

Целите се изпълняват поетапно, като се повишават с 1 % всяка следваща година.

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Прогнозирани образувани битови отпадъци	2009	2124	2237	2347	2458	2566	2674	2779
Цели за рециклиране, %	51	52	52	54	55	56	57	58
Прогнозирани количества, битови отпадъци за изпълнение на целите за рециклиране	1025	1104	1163	1268	1352	1437	1524	1612

- Цели за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО - най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995г.:

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Прогнозирани образувани битови отпадъци	2009	2124	2237	2347	2458	2566	2674	2779
Цели за рециклиране, %	65	60	55	50	45	40	35	30
Прогнозирани количества, битови отпадъци, които могат да бъдат депонирани за изпълнение на целите за намаляване на депонирането на биоразградимите отпадъци	1306	1274	1230	1174	1106	1027	936	834

- **Прогнози за образуваните строителни отпадъци**

В Националния стратегически план за управление на строителни отпадъци 2011- 2020 г., одобрен от Министерския съвет са определени петте области (София, Варна, Бургас, Благоевград и Пловдив), в които се очаква количествата отпадъци от строителство и разрушаване на сгради да са най-големи. Основната причина за това е, че според данни на НСИ в тези области се извършва най-мощно строителство на жилищни, административни и други сгради. Също така тези области са индустриални центрове, което допринася за генериране на строителни отпадъци от индустрията. Тези пет области са с развита пътна инфраструктура, което налага извършването на мащабни

строително-ремонтни дейности, което води до образуване на строителни отпадъци.

Община Сунгурларе е част от тези области. През последните години се наблюдава увеличение на строителната дейност в общината. По експертна оценка количествата на образуваните строителни отпадъци не се очаква да се променят значително, тъй като не се предвижда по-голямо развитие на строителния бранш от сегашното му състояние.

2.3. Изводи и препоръки

- Изградената Регионална система за управление на отпадъците, в която община Сунгурларе участва притежава почти всички необходими елементи за достигане изпълнението на законодателните цели;
- Въпреки това са постигнати ниски резултати и целите не се изпълняват.
- Резонно е да се предвиди изграждане на съоръжения за третиране на строителни отпадъци на територията общината, с оглед да се осигури решение за управлението им и да се спестят разходите за тяхното транспортиране и депониране.
- Предоставянето на компостери на домакинствата за домашно компостиране води до минимизиране на количествата образувани смесени битови отпадъци.
- Големият % на образувани градински и други компостируеми отпадъци предполага внедряване на системи за разделно събиране на биоразградими отпадъци на територията на общината.

Описаните по-горе съоръжения са включени в подпрограмите за изпълнение на целите за управление на отпадъците в община Сунгурларе.

III. SWOT анализ на Сектор "Отпадъци" в община Сунгурларе

SWOT анализът е един от най-често практикуваните методи за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика.

SWOT анализът е разработен за целите на стратегическото планиране на бизнес организациите. След известно адаптиране, той активно и успешно се прилага за разработване на стратегически документи в административното планиране.

Методът цели да установи:

- Кой са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура.
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда.
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна.
- Кой са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостиг на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Вътрешни фактори		Външни фактори
<p align="center">Силни страни</p> <ul style="list-style-type: none"> Изградена система за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци и обхванато 100 % от населението на общината; Сключени договори с фирми за разделно събиране на отпадъците от ИУГ, ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, отработени масла, текстилни материали; Членство в Регионално сдружение по управление на отпадъците и изградена необходимата инфраструктура на регионално ниво; Квалифициран административен местен и регионален капацитет на различните нива на управление на отпадъците; Стартирал проект за изграждане на анаеробна инсталация на областно ниво; Генерираните отпадъци като съотношение кг/жител/годишно са сравнимо малки с други общини със сходен брой население. 		<p align="center">Възможности</p> <ul style="list-style-type: none"> Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците; Провеждане на чести информационни кампании в полза на предотвратяването на образуването и разделното събиране на отпадъци; Въвеждане на принципа за заплащане на такса битови отпадъци според количеството на образуваните отпадъци; Предоставянето на компостери на домакинствата за домашно компостиране; Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци; Обособяване на площадки за разделно събиране на зелени отпадъци и изграждане на площадка за компостиране на зелени отпадъци на територията на община Сунгурларе; Закупуване на мобилна инсталация за рециклиране на строителни отпадъци на територията на общината или сключване на договор с фирма, притежаваща съответното разрешение По-строгите контролни механизми ще доведат до повече екологични ползи
<p align="center">Слаби страни</p> <ul style="list-style-type: none"> Недостатъчен финансов ресурс по управление на отпадъците; Проява на слаб интерес от населението към екологичните проблеми. Липса на система за разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци; Липса на изградена общинска площадка/сключен договор с фирма - за разделно събиране на опасни отпадъци и едрогабаритни отпадъци от бита; Липса на изградена система за разделно събиране на зелени и дървесни биоразградими отпадъци Изчерпан капацитет на клетка 1 на регионалното депо; 		<p align="center">Заплахи</p> <ul style="list-style-type: none"> Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и повишаване на такса битови отпадъци за населението поради нефункциониращо разделно събиране на отпадъци; Непостигане на целите по събиране и рециклиране на битови отпадъци на общинско ниво; Налагане на санкции от РИОСВ за неспазване на нормативните изисквания; Липса на собствени финансови ресурси за реализация на екологични проекти; Неусвояване на средства от структурни фондове на ЕС, затрудняващо реализацията на проекти.

При извършения SWOT анализ е анализирана взаимовръзката в четирите квадранта характеристики, а именно:

- ←→ Как да се използват силните страни, за да не се пропуснат наличните възможности;
- ↔ Как да се използват силните страни за намаляване на заплахите;
- ↔ Как да се използват възможностите за неутрализиране на слабите страни;
- ↔ Кои слаби страни трябва да се премахнат, за да се намалят заплахите.

IV.Цели на ПУО 2022-2028 г.

1. Стратегически и оперативни цели

Стратегическите цели отразяват крайния ефект за обществото, резултат от провежданата политика. Целите трябва да дават отговора на въпроса: „Какво искаме да постигнем“. Стратегическите цели следва да бъдат разглеждани като основата или изходната точка за идентифициране на оперативните цели. Стратегическите цели се поставят в дългосрочен план.

Изготвеният SWOT анализ на НПУО 2021-2028 и на настоящата програма са основа за формулирането на стратегическите цели при управлението на отпадъците в страната, съответно на община Сунгурларе.

Генералната стратегическа цел на община Сунгурларе в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са:

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци (ППОО) с Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци;
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци; Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради; Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки;
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други;

За всяка от стратегическите цели се разработват оперативни цели, които следва да са пряко съотнесими към съответната стратегическа цел, т.е. да допринасят за нейното постигане. Както и стратегическите цели, оперативните цели също са кратки и ясни. За разлика от стратегическите цели, те могат да бъдат краткосрочни и средносрочни. И при формулиране на оперативните цели

трябва да се приложат общите правила за определяне на цели, а именно целите трябва да са:

- Специфични – да са възможно най-точни и конкретни;
- Измерими – да са формулирани по начин, който да дава възможност за оценка дали са постигнати;
- Реалистични – да е възможно да бъдат изпълнени;
- Времево обвързани – да е определен срок за изпълнение.

Някои от оперативните цели са предварително определени в националното законодателство и в националните програмни документи, например целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло; целите за биоразградимите отпадъци и т.н. За онези потоци отпадъци или компоненти на системата за управление на отпадъците, за които няма определени национални цели, общината също може да определи оперативни цели. Те следва да отразяват избраните от общината подходи за съблюдаване на йерархията за управление на отпадъците. Резултатите от анализа на настоящата ситуация и изводите в SWOT анализа са базата за дефиниране на такива цели.

В рамките на ПУО 2021-2028 г. на община Сунгурларе са разработени пет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.

Изборът на конкретни мерки и тяхната комбинация във времето представляват различни алтернативи за достигане на набеязаните цели.

V. Подпрограми за постигане на целите с Планове за действие към всяка подпрограма

1. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

1.1. Въведение и основно положение

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като

по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет *Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците* отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците.

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасния начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.

В тази връзка е важно съответните компетентни органи във всяка ДЧ да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Част от тези мерки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.

Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО). В конкретния случай общините и по-конкретно община Сунгурларе следва да предприемат мерки, за да осведомят потребителите за този принос и да ги насърчават да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност. Като част от мерките за намаляване на образуването на отпадъци, следва да включат постоянни комуникационни и образователни инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на предотвратяването на образуването на отпадъци и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, поставянето на количествени цели и по целесъобразност, предоставянето на подходящи икономически стимули за производителите.

1.2. Определение на мястото на предотвратяването на образуването на отпадъците в йерархията за управление на отпадъците

Съгласно §1, т. 17 от ДР от ЗУО "отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи".

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО, транспонирана в ЗУО, въвежда йерархия на управлението на отпадъците, т.е. определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци
- б) Подготовка за повторна употреба
- в) Рециклиране
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия
- д) Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Предотвратяването на образуване на отпадъци е дефинирано в §1, т. 28 от ДР на ЗУО: "Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява: количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл; вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".

Предотвратяването на образуването на отпадъци е с най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Предотвратяване на образуването на отпадъци означава да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество чрез депонирането, изгарянето, рециклирането. Най-адекватното противодействие на проблемите с

отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на тяхното образуване.

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението за предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, *мотото* на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците на община Сунгурларе, в синхрон с НПУО 2021-2028, е: *„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“*.

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е "повторна употреба" на продуктите: „Всяка дейност, чрез която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени" - §1, т. 23 от ДР на ЗУО. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието "подготовка за повторна употреба". Основната разлика между "повторна употреба" и "подготовка за повторна употреба" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на "подготовка за повторна употреба", въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претрапицира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистят и претрапицират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъците, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред общините.

1.3. Цели на програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

В тази връзка както стратегическата, така и оперативните цели за предотвратяване на образуването на отпадъци са формулирани ясно в РДО и в ЗУО. Съгласно „Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците“ стратегическите цели в общинските програми е целесъобразно да са същите като тези в НПУО. В тази връзка целите на настоящата програма са следните:

► Стратегическа цел

- Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци.

► Оперативни цели

- Намаляване на количеството на отпадъци;
- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците;
- Намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите.

1.4. Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

От отчета на ПУО 2015-2020 на община Сунгруларе се вижда, че до настоящия момент не се вижда изпълнение на мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците.

Европейското и българското законодателство позволяват залагането на екологични критерии при обществените поръчки. Република България е с най-малък дял на зелените обществени поръчки сред ДЧ. Като причините за това са чисто икономически и при възлагането на обществени поръчки най-често се прилага критерият „най-ниска цена“ или „икономически най-изгодна оферта“. Следователно в повечето поръчки екологичните критерии не се вземат предвид. Но дори и да се използва само критерият най-ниска цена, има възможности за прилагане на мярката, напр. при поръчки на стоки и услуги,

които попадат в групата на стоките и услугите, за които има разработени критерии от ЕК например рециклирана хартия, офис и компютърни оборудване, осветление, почистващи продукти и услуги и др.

В някои ДЧ на ЕС е предвидено, че при възлагане на обществени поръчки трябва

да се предвиди използване на такива продукти, които се характеризират с дълъг жизнен цикъл и са удобни за ремонт и за повторна употреба. Чрез „повишаване на капацитета на общината за възлагане на зелени обществени поръчки“ или „разширяване на обхвата на зелени обществени поръчки“, или чрез прилагане на екологични критерии при избор на изпълнители, общината може да въздейства косвено върху образуването на отпадъци.

Принципно, мерките за ПОО условно могат да се разделят в две групи - такива, които влияят непосредствено на възникването на отпадъци, и такива, които не влияят непосредствено на възникването на отпадъци.

1.4.1. Мерки, които влияят непосредствено на възникването на отпадъци:

- повторна употреба: електроуреди; опаковки по видове; домакински и лични предмети и др.;
- забрана на определени вещества: продукти, за които е приложена забрана на определени вещества;
- разрешителни: за съоръжения, които съгласно разрешението целят количествено или качествено предотвратяване и намаляване на отпадъците;
- системи за управление по околна среда, целящи количествено или качествено предотвратяване или намаляване на отпадъците и чието постигане на целите се контролира (ISO 14000, EMAS).

1.4.2. Мерки, които не влияят непосредствено на възникването на отпадъци:

В плана за предотвратяване на образуване на отпадъци на община Сунгурларе попадат мерки, които най-общо могат да се обединят в три обширни категории – информационни, насърчаващи и регулиращи.

- Информационните мерки - имат за цел да променят поведението на населението и на бизнеса и да подпомогнат информирания избор, напр.:
 - образователни кампании;
 - разяснителна информация, насоки и съвети за прилагане на инструменти за ПОО, основно чрез уеб-сайтове;
 - обучителни програми за компетентните органи;
 - еко-етикетиране.
- Насърчителните мерки - предоставят стимули и финансова и логистична подкрепа за промени в поведението, напр.:
 - подкрепа за доброволни споразумения;
 - подкрепа за въвеждане на системи за управление на околната среда;
 - инициативи за екологично потребление - за ограничаване на ненужната употреба на продукти (продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите;
 - подкрепа за изследвания и проучвания;
- Регулиращите мерки – насочени са към прилагане на нормативни изисквания за генериране на отпадъци, разширяващи екологичните отговорности и включващи екологични критерии, напр.:
 - зелени обществени поръчки;
 - такси и стимули - като заплащане на мястото на изхвърляне, намалена такса за прилагащите домашно компостиране, намален размер на патентен данък и др.;
 - политика за разширена отговорност на производителя.

Съгласно „Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците“, мерките в ПОО могат да бъдат по-обща или да са много подробни, като включват и съвсем конкретни мерки за ПОО, като например домашно компостиране, ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия и т.н. В настоящата програма са включени и двата вида мерки, които следва да подпомогнат намаляването на образуваните отпадъци и съответни индикатори за измерване на напредъка по тяхното изпълнение.

В Приложение № 1 към настоящата програма е представен *План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци на община Сунгурларе.*

2. Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

2.1. Въведение

Загубата и разхищението на храни представляват не само огромен икономически разход, но имат и висока социална цена. Съгласно оценката на Организацията за прехрана и земеделие на Организацията на обединените нации (ООН), годишно в света почти една трета от произведените храни (около 1,3 млрд. тона) се губят или разхищават по пътя от стопанството до трапезата. Това представлява сериозен проблем в световен мащаб и решаването му се превърна във въпрос с неотложен характер. През 2015 г. Общото събрание на ООН прие Цели за устойчиво развитие до 2030 г. Една от тях, Цел 12.3, изисква: *"До 2030 г. в глобален мащаб да се намали наполовина разхищението на храни на глава от населението на ниво търговия на дребно и домакинства и да се намалят загубите на храни по веригите на производство и доставка на храни, включително загубите след прибиране на реколтата"*.

Проучване на ЕК на данни от държавите членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 милиона тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 килограма хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в *Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г.*, се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се

вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

2.2. Ситуацията в Република България

Политиката на страната по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

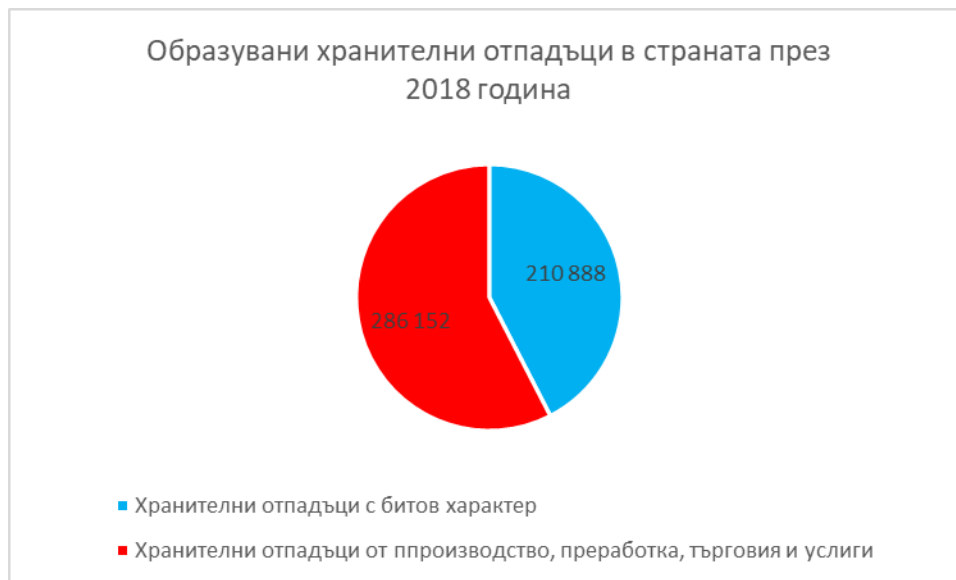
- *Национален план за управление на отпадъците 2021-2028г.*, който включва мерки, както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци).
- *Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни 2021 – 2026 г.*, приета на 06.10.2021г. от Министерския съвет. С приемането на програмата се слага началото на дългосрочна национална политика по въпросите, свързани с осведомеността и ангажираността по проблема с разхищението на храни. Също така се изпълнява ангажимента на страната ни, като член на Европейския съюз, за постигане на цел 12.3 за устойчиво развитие на Организацията на обединените нации за „намаляване наполовина разхищението на храни на ниво търговия на дребно и домакинства, и намаляване на загубите на храни по хранителните

вериги до 2030г.“. Изпълнението на дейностите по програмата следва да обедини усилията както на компетентните държавни структури в страната, така и на участниците по хранителната верига.

- *Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г.*, който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране.
- Закон за храните. Глава четвърта - “Хранително банкиране“ от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

Съгласно разпоредбите на ЗУО, § 1, т. 51 от ДР „хранителни отпадъци“ са всички храни съгласно чл. 2 от *Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните*, които са се превърнали в отпадъци, както следва:

- „Храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора.
- Понятието „храни“ включва и напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка.

Източник: данни на ИАОС и НПУО 2021-2028

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер. Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи, че се съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

На диаграмите по-долу са обобщени данните за образуване на хранителните отпадъци по сектори в България.

Източник: данни на ИАОС и НПУО 2021-2028

Както се вижда от съпоставката, домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци в страната, следвани от сектора на преработка и производство на храни. По тази причина намаляването на количествата хранителни отпадъци е необходимо да се предвидят по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

Сравнителни данни, относно образуването на хранителни отпадъци са представени в доклада на Обединения център за изследвания на ЕК- „Предотвратяване на отпадъци в кръговата икономика: Анализ на стратегии и устойчиви цели. Пример хранителни отпадъци“ 2016 г. В таблицата по-долу е представена нормата на образуване на хранителни отпадъци на човек в ЕС и в България.

Количества образувани хранителни отпадъци

Проучване	Година	Образувани хранителни отпадъци на човек (кг)
14 ДЧ на ЕС	2012	127
Република България	2016	94

Съгласно НПУО 2021-2028 през 2017 г. са предоставени като дарение по-малко храни като количество, но с по-висока стойност, като основна причина за това е разпоредбата за маркирането на дарените храни, което предполага сериозен ангажимент от страна на бизнеса, свързан с влагане на допълнително ресурси – пари, време, човешки труд и съответно – с настъпването на нови разходи, произтичащи от допълнителната маркировка. В допълнение, когато става дума за храни с много кратък срок на годност, времето е критичен фактор и е важно храната бързо да достигне до нуждаещите се, безрисково и безопасно.

Фондация “Българска хранителна банка” е регистрирана на 06.04.2017г. в Българската агенция по безопасност на храните като оператор, извършващ хранително банкиране. От 26.03.2019 г. в България като оператор на хранителна банка е регистрирано и Сдружение с нестопанска цел “ВЕРНИЯТ НАСТОЙНИК”. С помощта на мрежа от партньорски организации и доброволци в цялата страна храната се разпределя до хиляди нуждаещи се, но може да стане още по-ефективна ако се преодолеят някои институционални и нормативни пречки.

В изпълнение на изискванията на чл. 103, ал. 1 от Закона за храните, на интернет страницата на Българската агенция по безопасност на храните е достъпен публичен регистър на издадените разрешения за оператори на хранителна банка.

Приета от МС в края на 2021г. *Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.* включва следните области на действие:

- предотвратяване (превенция) загуби (нереализиран излишък) на храни;

- преразпределение на нереализирани годни храни за консумация от нуждаещи се лица;
- осведоменост и информиране на обществото за проблема със загубата и разхищението на храни.

За изпълнение на Националната програма е изготвен План за действие, съдържащ конкретни мерки за намаляване на загубите и разхищението на храни, срокове за изпълнение и отговорни институции.

В допълнение на *Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.* е предвидено „Разработване и разпространение на ръководство за предотвратяване образуването на битови хранителни биоотпадъци“ от МЗХГ.

2.3. Цели и мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци за периода 2021-2028 г.

Йерархия на използване на (излишъка от) храни

На ниво ЕС се води дебат относно приоритетния ред (йерархията) на мерките, които следва да се вземат по отношение на формирания излишък от храни и съответствието на този приоритетен ред с йерархията на отпадъците, установена с Рамковата директива за отпадъците. Това е така поради факта, че при генерирането на излишък от храни съществуват различни възможности за неговото оползотворяване от гледна точка на кръговата икономика.

Понастоящем, липсва законодателство на ЕС относно начина за прилагане на йерархията на отпадъците на ЕС към излишъка от храни. Съществуват различни препоръки за адаптиране на тази йерархия, изготвени от правителства и организации. Общото между тях е, че на първо място се поставя превенцията (предотвратяването) на натрупването на излишък от храни при източника (т.е. там, където може да възникне). Това се постига чрез оптимизиране на производствените операции, включително планирането на производството, както и чрез преработка на нереализираните храни в нови хранителни продукти.

На второ място се препоръчва преразпределението на храните за предоставяне на хора в нужда, чрез даряване на излишъка на хранителни банки и благотворителни организации.

През м. декември 2019 г. Платформата на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработва Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни. Основната цел на предотвратяването на разхищението на храни следва да бъде да се действа при източника, като се ограничи генерирането на излишък от храни на всеки етап от хранителната верига (производство, преработка, дистрибуция и потребление). Ако възникне такъв излишък, да се оползотвори и да се осигури най-висока степен на използване на хранителните ресурси в съответствие с йерархията на предотвратяването на разхищението на храни.

Предотвратяването на разхищението на излишъците от храни и социалното им преразпределяне са форми на превенция, при които храните остават в хранителната верига с предназначение за консумация от хора.

Следващ етап в йерархията е пренасочване на *храните, които вече не се използват за храна* (former foodstuffs) за влагане в производството на храни за животни. След това, по реда на дейностите (йерархията), вече става въпрос за *третиране и обезвреждане на хранителни отпадъци*. Това може да стане чрез рециклиране като компост или в анаеробно разлагане, изгаряне с оползотворяване на енергия и накрая обезвреждане чрез изгаряне без оползотворяване на енергия или депониране в депа за отпадъци.

В *Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.* е предложена йерархия за използване на храните, която показва, че *много от мерките могат да се приложат преди храната да се превърне в хранителен отпадък*. Подчертава се необходимостта храните да се задържат в хранителната верига, колкото е възможно по-дълго и да се използват ефективно за влагане в други производства преди да се третират като отпадък.

Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни обхваща първите два етапа на йерархията – превенция при източника и даряване на храни за нуждаещи се лица.

Фигура: Йерархия за използване на храни

Източник: Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.

Произведени хранителни продукти, които не могат да бъдат продадени или реализирани, но са безопасни и могат да се използват за производство на други храни или да се преразпределят за консумация от хора и така остават в хранителната верига, не се считат за хранителни отпадъци (например, преработка на непродадени, но безопасни за консумация хлебни изделия в галета или даряването им за консумация от хора в нужда).

Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативни цели съгласно целите на *Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.*:

Стратегическа цел

Поетапно намаляване на загубите и разхищението на храни за постигане на цел 12.3 на ООН чрез формиране и провеждане на национална политика:

- до 2026 г. - намаляване на загубите с 25%;
- до 2030 г. – редуциране на загубите до постигане на заложените цели.

Оперативни цели

Оперативна цел 1: Получаване на адекватна, измерима и съпоставима информация за резултатите от всички измервания, свързани с нивата на загубите на храни.

Оперативна цел 2: Подкрепа на участниците в отделните етапи на хранителната верига за предприемане на ефективни мерки за предотвратяване и намаляване на загубите на храни.

Оперативна цел 3: Промяна в поведението и отношението на потребителите към храната.

Оперативна цел 4: Прилагане на мерки за предотвратяване на загубите и разхищението на храни на всички етапи от хранителната верига.

Оперативна цел 5: Подобряване на преразпределянето на излишъка от годни храни за консумация от нуждаещи се лица.

Действия/мерки

Основните мерки са формулирани в резултат на прегледа на посочените *Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.* и в НПУО препоръки, насоки, законодателни актове на европейско ниво, на основата на преглед на добри практики в разглежданата област, а така също и на ситуацията в страната.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

В Плана за действие са предложени и сключването на доброволни споразумения - между общината и представители на бизнеса, както и доброволни споразумения между представители на бизнеса помежду им. Предимството на доброволните споразумения, както при всеки договор са, че резултатът е желан и от двете страни. Споразуменията са подходящи за дейности, за които е трудно или нецелесъобразно да се регулират със закон. Такова споразумение може да бъде между общината и браншова организация на бизнеса, напр. браншови организации на хотелиерите и ресторантьорите и да касае количеството изхвърляни хранителни отпадъци. Подобно споразумение може да се сключи и с представителите на търговските вериги на хранителни стоки относно третирането на храни с почти изтекъл срок на годност или за продажба на стоки в насипно състояние с цел избягване на отпадъци от опаковки. Сключването на доброволни споразумения с представители на бизнеса изглежда по-лесно за организиране, особено ако публичните власти подкрепят инициативата чрез предоставяне на подходяща информация. Става въпрос за това, че в редица предприятия като резултат от производствения процес се получават странични продукти, които ако не се реализират могат да станат отпадък, а същевременно са ценни за други цели. По-добрата информираност за параметрите на тези странични продукти може значително да подпомогне тяхната продажба. По този начин печели и

продавачът, защото спестява разходи за депониране или преработване на своя страничен продукт, който той смята за отпадък, печели и купувачът, защото придобива суровина.

Вследствие на биоразградимостта си хранителните отпадъци оказват силно въздействие върху околната среда, тъй като в процеса на биологично разграждане в депата за отпадъци отделят топлина, биогаз и замърсители в инфилтрата. Изследване, проведено за Европейската комисия, показва, че храната представлява 20-30% от емисиите на парникови газове, свързани с потреблението. Месото и птиците сами по себе си съставляват 12% от тези емисии, в сравнение с 5% от млечните продукти и 2% за плодове и зеленчуци. В този контекст, мерките за ограничаване на количеството на образуваните хранителни отпадъци са от съществено значение, което се потвърждава от следните факти: проведено проучване показва, че само по отношение на въздействието върху парниковия ефект разхищаването на един хляб се равнява на изгарянето на 60W крушка за 30 часа. С количеството на водата, необходима за производството на 1 кг говеждо месо, един човек може да взима душ всеки ден в продължение на една година. Производството на един килограм говеждо месо също изисква около седем литра гориво, което се равнява на 60 км пътуване с автомобил. Резултатите от реализираните в гр. Брюксел пилотни проекти за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци показват, че е възможно да се намалят тези количества до почти 80%, чрез информиране и въздействие върху навиците на потребителите при закупуването и съхраняването на храни.

В Приложение № 2 към настоящата програма е представен *План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци на община Сунгурларе.*

3. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Съгласно чл. 31, ал. 1 от ЗУО системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;
3. най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
4. най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
5. най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
6. най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 3 – 6 от ЗУО се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО.

Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 целите по ал. 1 от ЗУО се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 от ЗУО за разпределение на задълженията между отделните общини за

изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО. В конкретния случай това е Регионалното сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас.

За изчисляване на целите по чл. 31, ал. 1, т. 3, 4 и 5 от ЗУО се взема предвид теглото на образуваните битови отпадъци, които са подготвени за повторна употреба или са рециклирани през съответната календарна година, като:

1. теглото на подготвените за повторна употреба битови отпадъци е теглото на продуктите или компонентите на продукти, които са се превърнали в битови отпадъци и са били подложени на всички необходими дейности по проверка, почистване или ремонт, така че повторната им употреба да е възможна без допълнително сортиране или предварително третиране;

2. теглото на рециклираните битови отпадъци е теглото на отпадъците, които, след като са били подложени на всички необходими дейности по проверка, сортиране и други предварителни дейности по отстраняване на отпадъчни материали, които не са обект на по-нататъшно третиране, и за да се гарантира висококачествено рециклиране, се включват в процес на рециклиране, при което отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества.

3. количеството на отпадъчните материали, които са престанали да бъдат отпадъци в резултат на подготвителни дейности, преди да бъдат преработени, може да се отчита като рециклирано, когато тези материали са предназначени за последваща преработка в продукти, материали или вещества, които се използват за първоначалната им цел или за други цели. Престаналите да бъдат отпадъци материали, предназначени за използване като гориво или други средства за получаване на енергия или за изгаряне, насипване или депониране, не се отчитат за постигане на целите на рециклирането.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране;
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на фирми и организации, притежаващи съответните разрешения;
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;
- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-частно партньорство между организацията по

оползотворяване за отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС, на някои от тях;

- проведени са обучителни програми за общините за запознаването им с нормативната уредба относно изискванията за рециклиране на битовите отпадъци и представяне на добри общински практики и препоръки в тази област.

В Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

„Меките” мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

Приемането и прилагането на *Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.*, изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци – основно хартия и картон, като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

В Приложение № 3 от настоящата програма е представен *План за действие към Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци.*

4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. По тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за „Кръгова икономика“ на ЕС. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата *Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.* В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

В *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали* са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.

- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане. Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влягане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.

- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради на община Сунгурларе съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Община Сунгурларе има сключен договор с „РОСТЕР“ ООД за събиране, транспортиране и депониране на строителни отпадъци, като отпадъците се събират след постъпила заявка. Планира се да се закупи трошачка за строителни отпадъци и да се обособи площадка, на която да се съхраняват строителните отпадъци, които след това да се трошат и да се отделят фракциите, които могат да се рециклират и оползотворяват.

В Приложение № 4 от настоящата програма е представен *План за действие към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.*

5. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

С настоящата програма също се цели изпълнението на Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.

Както беше посочено в „Анализ на състоянието и прогноза за вида, количествата и източниците на отпадъците, образувани на територията на общината, "масово разпространени отпадъци" са отпадъците, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общеевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно на национално ниво чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели по рециклиране на МРО на национално ниво са следните:

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	<p>До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75%</p> <p>До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в.т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%</p>
ИУМПС	<p>Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС</p> <p>Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС</p>
ИУЕЕО	<p>Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години</p>
Отработени масла	<p>Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година</p>
ИУГ	<p>Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират</p>
Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)	<p>Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната</p>
Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори	<p>Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори</p>
Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори	<p>Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори</p>

Съгласно чл. 19, ал. 3, т. 7 от ЗУО, кметът на общината отговаря за организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.

Както вече беше споменато, Община Сунгурларе има сключени договори със следните фирми за събиране на МРО:

- Договор № 50/01.04.2015г. с "Екопак България" АД за изграждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като точките за събиране са 9 бр., разположени на територията на гр. Сунгурларе. Обслужването на цветните контейнери се извършва от фирма „Евро импекс – Бургас“ ЕООД, като дейностите по предварителното третиране на разделно събраните отпадъци от опаковки се извършва от цитираното дружество на специална площадка за събиране, сепариране, балиране и временно съхранение на събраните отпадъци от опаковки, която е изградена на територията на гр. Каблешково.
- Договор за сътрудничество от 04.09.2014г. с „Електрооползотворяване“ ЕАД, гр. Бургас по отношение организиране на дейностите по разделно събиране на ИУЕЕО.
- Договор №163/20.08.2020г. с "ТРАНСИНС БАТЕРИ" ООД, гр. Варна, за събиране на НУБА – поставени са съдове в училища, детски градини, кметства, читалища и търговски обекти.
- Договор за сътрудничество от 09.09.2013г. с "АУТОРЕК"ЕАД, гр. Бургас по отношение управлението на ИУМПС.
- Договор за сътрудничество №162 от 20.08.2020г. с "Трансинс авторециклиращ консорциум“ АД гр. Варна, по отношение организиране на дейностите по събиране на ИУГ.
- Договор №175/09.09.2020г. с "ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН“ЕООД по отношение задълженията за събирането на отработените масла.
- Договор №267 от 01.07.2021г. с „ТЕКСТИЛНО РЕЦИКЛИРАНЕ“АД, но все още не са поставени съдове, тъй като организацията е в процедура по получаване на разрешение за извършване на дейност като организация по оползотворяване.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

В Приложение № 5 към настоящата програма е представен *План за действие към Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.*

6. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

6.1. Въведение

Необходимостта от разработването на настоящата подпрограма към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО произтича от следните основни причини:

1. Нормативно изискване - съгласно чл. 49, ал. 4, т. 13 от ЗУО, Националният план за управление на отпадъците трябва да съдържа отделна глава за управлението на опаковките и отпадъците от опаковки, включваща и мерки за предотвратяване и повторна употреба, а ПУО на общините се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на НПУО 2021-2028г.

2. За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка. Както вече беше описано община Сунгурларе има сключен договор с „Екопак България“ АД, гр. София.

3. Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение, при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са посочени в Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените

пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

6.2. Основни тенденции и изводи на национално ниво

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на ЗУО през 2003 г. С приемането на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки през 2004 г. и измененията ѝ впоследствие в националното законодателство се регламентира цялостната схема за управление на този поток отпадъци, която непрекъснато се разширява и подобрява ефективността си в годините.

Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50.3% през 2008г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност на показателя за държавите от ЕС.

През десетгодишния период 2008-2018г. България изпълнява целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки. Ежегодно ИАОС подготвят и публикуват на интернет страницата си доклад за степента на достигане на целите и за управлението на отпадъците от опаковки с богати информация и илюстрации, и на напълно достъпен за обществеността език.

Друг специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е количеството рециклиран отпадък на жител за година. За 2017 г. този показател за България е 42 кг/жител, като с всяка изминала година за последните десет години се увеличава процентът на рециклираните отпадъци от опаковки от общо образуваните. Средно за ЕС за същата година стойността на показателя е приблизително 120 кг/жител рециклирани отпадъци от опаковки, което е три пъти повече от стойността в България.

През десетгодишния период 2008-2018 г. непрекъснато нарастват количествата на опаковките на опакованите стоки, пускани на пазара в страната, както е представено в следващата таблица:

Количества опаковки (т.)		
	2008г.	2018г.
Пластмаси	77 682	131 359
Хартия/картон (вкл. композит.)	87 077	168 840
Метал	18 127	37 625
Дърво	6 964	65 011
Съкло	109 362	90 950
Други	2 997	3 708
Общо	302 208	497 493

Източник: НПУО 2021-2028

През 2012 г. с приемането на новия ЗУО се въведе изискването ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 ж. и курортните места да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, съкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 от ЗУО – общинските наредби за управление на отпадъците. Изключение от посоченото изискване се допуска за населени места, в които няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата.

От представените информация и данни на национално ниво могат да се формулират следните основни изводи:

- В годините нараства както абсолютното количество на отпадъците от опаковки, така и относителният дял на отпадъците от опаковки в общото количество на образуваните битови отпадъци.
- В резултат на създадената схема за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, България е на средното ниво на рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, и изпълнява заложените в европейското и националното законодателство цели.
- България е с много по-благоприятна стойност на показателя генерирани отпадъци на жител в сравнение със средноевропейското ниво.
- Няма въведени механизми и липсва информация доколко се изпълняват изискванията от ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки, а в това има голям потенциал за нарастване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки с високо качество.

6.3. Препоръки за ключови действия

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надградят и развият в следващите години.

Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти,

производствени, стопански и административни сгради да събират отделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества отделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

В Приложение № 6 към настоящата програма е представен *План за действие към Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.*

7. Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Депонирането на отпадъци е на последно място в йерархията по управление на отпадъците. Усилията на местно ниво следва да бъдат насочени към по-добро управление на образуваните отпадъци на територията на общината и намаляване на количеството депонирани отпадъци. Това може да се осъществи с:

- използване на регионалното депо, което отговаря на всички нормативни изисквания;
- намаляване на количеството депонирани отпадъци чрез увеличаване на количеството предварително третирани отпадъци и увеличаване на количеството отпадъци, които могат да бъдат рециклирани и оползотворени;
- предотвратяване на депонирането на опасни битови отпадъци чрез създаване на система за разделното им събиране;

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията по управление на битови отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните програми, също имат голям принос за намаляване на количеството депонирани отпадъци.

В Приложение № 9 към НПУО 2021-2028 е представен Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят депа за битови отпадъци, допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура, като в него е включено и РУСО Бургас.

Община Бургас е провела тръжна процедура и сключила договор за изпълнение на Фаза 2 от експлоатацията на регионално предприятие за управление на отпадъците „Братово-запад“. Процедурата включва проектиране и изграждане на Клетка № 2 на регионалното депо, ретензионен басейн за инфилтратни води, довеждаща и обслужваща инфраструктура на Клетка 2, отводнителна площадкова инфраструктура за бъдеща Клетка 3, реконструкция и разширение на пречиствателна станция за отпадни води. Финансирането на обекта се извършва от деветте общини, пропорционално на база депонираните

отпадъци в Клетка 1 за предходен период. Строителството ще се извърши за срок от 360 дни.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци, както и на всички мерки в останалите програми № 1-6, се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци.

В Приложение № 7 към настоящата програма е представен *План за действие към Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.*

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VI.1. Координация с национални планове и програми

Програмата за управление на отпадъците на община Сунгурларе за периода 2021 – 2028 г. е в синхрон с националните цели, приоритети и мерки в областта на управление на отпадъците. При разработване на Програмата са взети предвид основните постановки на националните програмни документи, които определят националната политика в сектор отпадъци, в т.ч.:

Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028г.

НПУО има ключова роля за ефективното управление на отпадъците в Република България. С Плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от Плана е създаването на максимално добри условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Заложените цели на НПУО 2021-2028г. се основават на анализите и предвижданията, както на хоризонтални, така и на секторни планови документи. По този начин изпълнението на НПУО ще допринесе за постигането на целите на други национални планови документи, както е посочено в настоящия раздел.

Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 (НПР БЪЛГАРИЯ 2030)

Националната програма за развитие България 2030 е приета с Протокол № 67 на Министерския съвет от 02.12.2020г. Тъй като Националната програма за развитие България 2030 е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, разработването на НПУО 2021-2028 г. и на всички програми към него, както и ПУО на община Сунгурларе, адресира в най-висока степен съотносимите към него стратегически цели, водещите области (оси) на развитие и поставените национални приоритети.

Отчетена е визията на НПР БЪЛГАРИЯ 2030, в която е посочено, че през 2030 г. България е държава с висок жизнен стандарт и конкурентноспособна, нисковъглеродна икономика. Намаляването на депонирането на отпадъци е пряко свързано с намаляването на емисиите на парникови газове, а

конкурентоспособността на икономиката е обусловена от ресурсната производителност – един от трите индикатора на Стратегическата цел „Ускорено икономическо развитие“ в НПР БЪЛГАРИЯ 2030.

Поставените цели и предложените програми в ПУО 2021-2028 г. на община Сунгурларе водят пряко до постигане на целевата стойност на НПР БЪЛГАРИЯ 2030 за подобряване на показателя ресурсна ефективност чрез мерките за предотвратяване образуването на отпадъците, повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъците вместо използването на първични суровини.

Една от петте оси на развитие, заложи в НПР БЪЛГАРИЯ 2030 е *„Зелена и устойчива България“*, в рамките на която са определени три национални приоритета, първият от които е: *„Кръгова и нисковъглеродна икономика“*. В НПР БЪЛГАРИЯ 2030 специално се подчертава, че фокус ще бъде поставен върху преминаването от депониране към предотвратяване, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на голямата част от формираните отпадъци в индустриалните процеси и бита. Тяхното рационално и отговорно използване ще бъде основна предпоставка за подобряването на околната среда и за постигането на устойчив ръст на икономиката. Поради това, че икономиката на България е най-ресурсоемката в рамките на общността, фокусът ще бъде поставен върху трансформирането на икономиката на страната в кръгова. Ще бъдат предприети действия за повишаване на нормата на кръговото (вторично) използване на материалите в икономиката. С цел постигането на по-добри резултати ще бъде осъществено въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни технологии. Внедряването на екоиновационни дейности, включително нови екологични продукти и технологии, ще заема важно място при подкрепата за предприятията от различни програми.

В НПР БЪЛГАРИЯ 2030 се предвидени и ключови действия:

- при управлението на отпадъците да бъде увеличен дялът на компостираните био отпадъци и рециклираните битови, производствени и строителни отпадъци.
- Да бъдат предприети мерки за подобряване на достъпа на гражданите и бизнеса до системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъци, като се надграждат и разширяват съществуващите изисквания.

Според НПР България 2030 ще бъде осигурено предоставянето на финансови стимули за подпомагане на разделното събиране на отпадъци, както и за употребата на рециклирани суровини. За постигане на по-добра ефективност на рециклирането и повишаване на количествата рециклирани битови отпадъци ще бъде въведено допълнително задължително разделно събиране на биоотпадъците и отпадъците от текстил. Ограничаването на депонирането ще продължи да бъде стимулирано и чрез задължителните и до момента отговорност на производителите по отношение на масово разпространените отпадъци, с фокус върху повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на многократната употреба. Същевременно ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, като ще се предприемат мерки за предотвратяване на незаконното изхвърляне на отпадъци и произтичащото замърсяване. Посочените приоритети и ключови действия са конкретизирани като мерки в Плановите за действие към програмите на НПУО 2021-2028 г., а пряко свързаните с дейността на община Сунгурларе са залегнали в настоящата ПУО.

Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.

Изготвянето на Стратегията и плана на действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. е в изпълнение на мярка 589 „Изготвяне на Национална стратегия във връзка с пакета за кръгова икономика“ от Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., като една от поставените цели (Цел 147) за постигане на ресурсна ефективност чрез прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Разработването на стратегията и план за действие за периода 2021-2027 г. е част от мерките от пакета за преход към кръгова икономика на национално ниво. Планът за действие обхваща действия в следните области:

- Производство, в т.ч. пакетиране на продуктите и производствени процеси;

- Потребление;
- Управление на отпадъците, което заема централно място в кръговата икономика, чрез прилагане на практика на йерархията на ЕС за отпадъците.;
- Преход от отпадъци към ресурси – насърчаване на пазара на вторични суровини, в т.ч. суровини от изключителна важност Действия в областта на приоритетни области като рециклиране на пластмаси, управление на хранителните отпадъци, основни суровини, отпадъци от строителство и събаряне, биомаса и продукти на биологична основа, иновации, инвестиции и други хоризонтални мерки.

Целта е да се изготви стратегически документ и конкретен план за действие, чрез които да се формулират националните цели в областта на кръговата икономика. На базата на задълбочен анализ на ситуацията, следва да се очертаят приоритетните области на стратегията и плана за действие, да се предложат подходящи механизми за партньорство между публичния и частния сектор и механизми за мониторинг на изпълнението.

Специфичните цели са свързани с:

- Предпоставки за постигане на устойчива, нисковъглеродна и конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите;
- Насърчаване на бизнес инициативи, иновации и трансфер на технологии за постигане на целите на кръговата икономика на национално и европейско ниво;
- Формулиране на необходимите политически действия на национално и местно ниво, както и изменения на регулаторната рамка;
- Създаване на партньорски механизъм за изпълнение на плана за действие, с участие на публичния сектор на национално и местно ниво, бизнеса и неправителствения сектор;
- Постигане на възможно най-добро управление на отпадъците, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, като вземат предвид осъществимостта от икономическа и технологична гледна точка и ползите за околната среда и здравето. Включване на целесъобразни мерки на национално ниво относно събирането, разделянето и оползотворяването на отпадъци, съдържащи значително количество от суровини от изключителна важност.

Поради естеството си, Стратегията за действия за преход към кръговата икономика се явява междусекторна стратегия. Тя стъпва върху и надгражда

мерките, заложи в проектите на нови секторни стратегии и програми, основни сред които са в областта на икономиката, опазване на околната среда и регионалното развитие. Стратегията и планът за действие за прехода към кръгова икономика не попадат в йерархична зависимост с други планове и програми на национално и местно ниво, но съобразяват и не противоречат на действащи планове, програми и други стратегически документи на европейско и национално ниво, като например: Европейската зелена сделка, Новия план за действие към кръговата икономика от 2020 г. на Европейската комисия, Стратегията за пластмасите в кръговата икономика от 2018 г., Национална програма за развитие България 2030.

План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.) за Черноморски район и за План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.) за Източнoбеломорски район

Планoвете за управление на речните басейни (ПУРБ) се изготвят за всеки от районите за басейново управление в страната от директора на Басейновата дирекция. Територията на община Сунгурларе попада в териториалния обхват на две басейнови дирекции - Черноморски район и Източнoбеломорски район.

ПУРБ са стратегически документи, които регулират управлението на водите в РБУ и са разработени успоредно с ПУРН за същия период, с цел осигуряване на съгласуваност между двата стратегически документа като елементи на интегрираното управление на речните басейни.

Основната цел на ПУРБ е постигане на добро състояние на водите и свързани с тях екосистеми и зони за защита на водите.

В двата ПУРБ са извършени оценки на състоянието на повърхностните и подземните води, с оглед предприемане на мерки за запазване на добро състояние на водите, а за тези които не са – анализ на причините поставяне на цели и предприемане на мерки за постигане на доброто състояние.

При разработването на ПУО е взето предвид, че Басейнова дирекция “Черноморски район” съгласно чл. 168б-в и чл. 146о-с от Закона за водите на интернет страниците на Басейнова дирекция „Черноморски район“ и МОСВ за консултации с обществеността са публикувани график и работна програма за актуализацията на Плана за управление на речните басейни и Плана за

управление на риска от наводнения в Черноморски район и предвидените обществени обсъждания.

План за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016 - 2021 г.), съгласно Директива 2007/60/ЕС за Черноморски район за басейново управление

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) се изготвя съгласно чл.7 от Директива 2007/60/ЕС (Европейска Директива за наводненията) и на основание чл. 146и от Закона за водите.

Планът разглежда всички аспекти на управлението на риска, като се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение и отчита характеристиките на Черноморския район за басейново управление на водите за период от шест години – от 2016 до 2021 година включително. Той включва Програма от конкретни мерки или комбинация от мерки за решаване на установените проблеми и постигане на поставените цели за всеки един от определените 45 района със значителен потенциален риск от наводнения.

Планът е приет с Решение №1103/29.12.2016 г. на Министерски съвет, съгласно чл.151, ал.2, т.1, буква „к“ на Закона за водите.

При разработване на ПУО е взет предвид и Проектът на **Актуализация на Предварителната оценка на риска от наводнения, част от втори План за управление на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите за периода 2021-2027 г.**

План за управление на риска от наводнения на Източнобеломорски район за басейново управление 2016 - 2021 г.

Планът за управление на риска от наводнения на Източнобеломорски район за басейново управление е разработен в съответствие с изискванията на чл.7 от Директива 2007/60/ЕС (Директива за наводненията) и на основание чл. 146и от Закона за водите.

Целта на плана е да създаде условия за намаляване неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност за определените райони със значителен потенциален риск от наводнения за територията на Източнобеломорски район. Той разглежда всички аспекти на управлението на риска от наводнения, отчитайки

характеристиките на конкретния речен басейн и интегрира аспектите на опазване на околната среда, като осигурява високо ниво на опазването ѝ. В него е включена Програма от мерки, която се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения и системите за ранно предупреждение.

Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.

Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 – 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.

Двете национални програми в сектор „Въздух“ предвиждат мерки в сектор битово отопление – преминаване от традиционни към алтернативни отоплителни решения (природен газ и топлофикационни мрежи), както и алтернативни уреди (печки на твърдо гориво, отговарящи на стандартите за екодизайн). Изпълнението на мерките от двете програми води пряко до предотвратяване и намаляване на образуването на битови отпадъци от пепел и сгурия, които се депонират. Изпълнението на мерките подпомага и постигането на европейските политики, заложили и в НПУО 2021-2028 г. за предотвратяване образуването на отпадъци, които нямат потенциал за рециклиране, каквито отпадъци са сгурията и пепелта от битовото отопление с твърди горива.

Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г., одобрен с Решение № 439 от 1 юни 2012 г. на Министерски съвет

С Третия план за действие по изменение на климата се залагат основите на преход към нисковъглеродно и ресурсно-ефективно развитие на страната ни. Въпреки, че в абсолютни стойности емисиите на парникови газове от сектор отпадъци са намалели с почти 28% спрямо базовата 1988 година, Сектор „Отпадъци“ генерира емисии на парникови газове в страната с дял около 6-8% през последните години. Емисиите на парникови газове от депонираните битови отпадъци представляват около 77% от общото количество емитирани парникови газове от Сектор „Отпадъци“, а от третирането на отпадъчни води - около 22%.

Анализите показват, че добив и оползотворяване на газ от депата не се практикува у нас и целият метан от депата се емитира в атмосферата или (в редки случаи) се изгаря. Също така, Планът констатира, че при третирането на отпадъчните води в големи ПСОВ (обслужващи над 50 000 ж.) е технологично възможно и икономически целесъобразно произвеждането на топлинна и електроенергия от отделения при стабилизирането на утайките в метан танкове биогаз за покриване на основната част от енергийните нужди на станциите. До момента, обаче, това се извършва само в 4 станции в страната.

Ето защо основните мерки за сектор „Отпадъци“ в Третия национален план по изменение на климата са насочени към ограничаване на депонирането на битови отпадъци, преустановяване на експлоатацията на депа, неотговарящи на изискванията и закриване на депата с преустановена експлоатация, улавяне и изгаряне на биогаза от утайките от ПСОВ.

НПУО 2021-2028г. допринася за постигане целите на Националния план по изменение на климата, тъй като намаляването на депонирането на отпадъците чрез тяхното предотвратяване, повторна употреба и рециклиране са част от мерките за нисковъглеродно развитие не само на национално, но и на международно ниво.

Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020-2030 г.

Към момента на разработване на НПУО 2021-2028 г. и съответно на ПУО на община Сунгурларе се изготвя Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020 г. - 2030 г. (НПДУУОЗ, България, 2020-2030г.). По своята същност той е продължение и актуализация на първите два национални плана за управление на устойчивите органични замърсители в България, като освен 22-те УОЗ вещества, са обхванати и новите 6 УОЗ вещества, включени в Стокхолмската конвенция в периода 2013-2017г.

Инвентаризацията на УОЗ, различни от пестицидите, показва, че на територията на България се спазват забраните за производство, внос, износ на УОЗ, съгласно разпоредбите на Стокхолмската конвенция и Регламента за УОЗ.

В новия НПДУУОЗ ще бъдат включени и мерки, които да намалят и предотвратят вредното влияние на опасни отпадъци върху околната среда и човешкото здраве чрез редица мерки, като например предотвратяването на пускането на пазара, употребата и износа на УОЗ чрез упражняването на контрол, което предотвратява образуването на отпадъци, съдържащи УОЗ, укрепване на лабораторната мрежа чрез създаването и акредитирането на аналитична лаборатория за определяне съдържанието на УОЗ в изделия и отпадъци, което е предвидено в разработвания нов план за УОЗ; укрепване административния капацитет относно УОЗ и др. мерки. По този начин синергията между двата плана ще подобри управлението на опасни отпадъци, съдържащи УОЗ, както и предотвратяването на образуването на отпадъци, съдържащи УО.

Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.

В Националната програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г. е предложена йерархия за използване на храните, която показва, че много от мерките могат да се приложат преди храната да се превърне в хранителен отпадък. Подчертава се необходимостта храните да се задържат в хранителната верига, колкото е възможно по-дълго и да се използват ефективно за влагане в други производства преди да се третират като отпадък. Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни обхваща първите два етапа на йерархията – превенция при източника и даряване на храни за нуждаещи се лица.

Национални програми, финансирани от Европейски фондове за периода 2021-2027 г.

Постигането на целите на НПУО 2021-2028 г., което ще подпомогне постигането на целите и индикаторите на НПР БЪЛГАРИЯ 2030, както по - горе е представено, се предвижда да се осъществи чрез конкретни мерки, част от които се предлага да се подкрепят от национални програми за периода 2021-2027г., финансирани от европейски фондове, в т.ч. програмата за околна среда, програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията, програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна

трансформация, програма храни и основно материално подпомагане, програма за развитие на човешките ресурси, програма за развитие на селските райони. Програмите са в начален етап на разработване и се очаква да адресират по подходящ начин мерките, включени в НПУО 2021-2028 г., в съответните приоритети на посочените програми.

VI.2. Координация с регионални и общински планове и програми

Програмата за управление на отпадъците на община Сунгурларе 2021 – 2028 г. не е изолиран документ. Нейното разработване е координирано, както с националните, така и с общинските програмни документи, като разбира се са отразени спецификите, приоритетите и потребностите на общината в сферата на управление на отпадъците.

За правилното и ефективно стратегическо планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, има значение връзката между отделните стратегически документи. Това допринася да бъде проследена съвместимостта на целите в отделните програмни документи и да не се допусне противоречие.

В съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват и националните и европейските политики. Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната, поради което при разработване на ПУО е направена взаимовръзка с други програмни документи и необходимостта от координация с изпълнението им.

В случая са взети предвид предвижданията на свързани пряко или косвено програмни документи на регионално и общинско ниво, като:

- **Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.**

Съобразявайки се с Националната стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022 г.), Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), Национална програма за развитие „България 2030“ и насоките на политиката на ЕС за сближаване и регионално развитие за периода 2021-2027 г., в ИТСП на Югоизточен регион от ниво 2 са определени следните три приоритета за развитие на региона:

Приоритет 1: Подкрепа за интелигентна и динамична икономика на Югоизточен регион – Постигането на устойчив икономически растеж чрез подкрепа за развитие на конкурентоспособна икономика има ключова роля при създаването на условия за подобряване качеството и стандарта на живот на населението в региона. Изграждането, поддържането и достъпът до съвременни научни инфраструктури, внедряването на нови технологии и прилагането на иновации е най-сигурният път за повишаване на конкурентоспособността на региона. Планирано е да се работи и в посока на създаване на нови индустриални зони с фокус към инвеститори в логистични бази и екологично чисти, високо технологични производства, които създават устойчива заетост и гарантират високо заплащане и са важен фактор за развитие на региона. Сериозен акцент е поставен върху развитието на икономика, свързана с морето.

Приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в Югоизточен регион – Приоритетен фактор за интегрираното развитие на региона е постигането на подобро качество на човешкия капитал чрез подобряване на образованието, здравеопазването и социалните услуги и чрез повишаване на общото културното ниво, водещо до формиране на активно, предприемчиво и добре образовано гражданско общество с ясна визия и осъзнатата мисия за развитието на региона.

Приоритет 3: Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните региони

- **План за интегрирано развитие на община Сунгурларе 2021 – 2027г.;**

Общинският план за развитие определя рамката за развитие в посочения програмен период, като интегрира икономическите, екологичните, социалните и инфраструктурните аспекти на желания устойчив и балансиран растеж на територията на общината и дефинира стратегически и специфични цели, приоритети и мерки.

- **Програма за опазване на околната среда на община Сунгурларе 2021– 2028 г.**

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Сунгурларе за периода 2021-2028г. поставя основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. ПООС е ключов инструмент за подобряване състоянието на околната среда, чрез който целенасочено са планирани и подробно разписани конкретните дейности, които Общината ще предприеме за посочения времеви диапазон.

Координацията на подпрограмите и мерките, предвидени в ПУО с горесцитираните планове и програми допринасят за постигане на националните и регионални цели за развитие на Р.България.

- **Актуализирана Общинска програма за управление на отпадъците на Община Сунгурларе – 2015 – 2020 г.**

След анализ на съдържанието и отчетите на Актуализирана Общинска програма за управление на отпадъците на Община Сунгурларе – 2015 – 2020 г., настоящата Програма за управление на отпадъците на община Сунгурларе 2021 - 2028 г. надгражда и допълва целите и мерките за тяхното постигане.

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнение на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците на община Сунгурларе 2021-2028 година

Общинските програми за управление на отпадъците следва да са в съответствие с НПУО 2021- 2028г.

VII.1. Система за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на НПУО 2021-2028г.

В национален план всеки стратегически документ, освен да бъде разработен като се спазва методологията на стратегическото планиране, следва да бъде реализиран съобразно предварително поставените цели, срокове и ресурси. Поради това за държавната политика в областта на управление на отпадъците, наблюдението и оценката на НПУО са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация.

Необходимостта от прилагане на система за мониторинг и оценка на НПУО е предвидена като изискване в ЗУО. Съгласно чл.49, ал.4, т. 20 от закона, НПУО следва да съдържа: *система за отчет и контрол на изпълнението*, а съгласно т.21 - *система за оценка на резултатите и за актуализация на плана*. Националната програма за предотвратяването на образуването на отпадъци е част от НПУО, поради което отчетът и контролът, оценката на резултатите от изпълнението на програмата и актуализацията при необходимост на програмните мерки, се извършват едновременно с аналогичните системи за другите програми от НПУО.

Системата за отчет и контрол представлява процес на наблюдение /мониторинг/ и събиране и анализиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от дадена програма. От съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Осъществяването на контрол за изпълнение на програмните мерки и достигане целите на програмата означава да има определени органи, пред които се отчита това изпълнение и които имат компетенциите да одобряват коригиращи действия при необходимост от актуализация на програмата.

Системата за оценка на резултатите от изпълнението на дадена програма, включва действия, които да осигурят, необходимата информация за изготвянето на междинни оценки, както и за окончателната оценка на степента

на изпълнение на целите на дадена програма. Тези оценки следва да съдържат анализ на причините за проблеми при изпълнението им.

Системата за отчет и контрол на изпълнението на НПУО представлява система на текущо наблюдение (мониторинг) чрез събиране на информация за изпълнението на отделните мерки, заложи в програмите на НПУО 2021-2028 г. и отчет за степента на тяхното изпълнение. За всяка една от мерките в отделните програми са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо и изпълнение и целеви индикатори за мярката. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори следва да се събира необходимата информация в рамките на системата за отчет и контрол на НПУО. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на НПУО за периода 2021-2028 г. ще се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

Мерки и индикатори за наблюдение и контрол/ мерна единица	Отговорен орган
Брой изпълнени проекти за предотвратяване образуването на отпадъци, вкл.: <ul style="list-style-type: none"> • Количество депонирани отпадъци – по видове, тона/год. 	Общини РИОСВ ИАОС
Брой изпълнени проекти за изграждане инсталации за рециклиране на разделно събрани битови отпадъци (различни от биоотпадъци, опасни и производствени), вкл.: <ul style="list-style-type: none"> • Количество рециклиран отпадък, тона/год. 	Общини РИОСВ ИАОС
Брой изпълнени проекти за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради, вкл.: <ul style="list-style-type: none"> • Количество рециклиран отпадък, тона/год. • Количество получени продукти, тона/год. 	Общини РИОСВ ИАОС
Брой изпълнени проекти за рециклиране и оползотворяване	Общини

Мерки и индикатори за наблюдение и контрол/ мерна единица	Отговорен орган
на МРО, вкл.: <ul style="list-style-type: none"> • Количество рециклирани МРО, тона/год. • Количество получени продукти, тона/год. 	РИОСВ ИАОС
Брой изпълнени проекти за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци, вкл.: <ul style="list-style-type: none"> • Брой изградени депа за битови отпадъци/допълнителни клетки и друга площадкова инфраструктура • Брой закрити и рекултивирани общински депа за битови отпадъци 	Общини РИОСВ ИАОС

Информация за напредъка за изпълнение на мерките от програмите на НПУО ще се събира от съответните институции и организации, които са посочени като водещи, отговорни, за изпълнението на съответната мярка. Всяка от тези институции ще определи отговорно координационно звено от структурата си, което да събира информация от останалите звена на тази институция за напредъка на изпълнение на мерките от тяхна компетентност, причините за неизпълнение или за изоставането в изпълнението на мерките, включително дължащи се на партньорите, както и предложения за корективни действия при необходимост. Координационното звено, по вътрешни за съответната институция или организация правила, ще събира и систематизира информация от всички звена, които имат отношение към изпълнението на конкретните програмни мерки.

Координационното звено на водещата институция или организация ще изготвя доклад до МОСВ, който ще бъде изпращан най-късно до края на месец февруари на годината, следваща отчетната година.

Информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на всички мерки от НПУО ще се събира и обобщава на годишна база от Дирекция "Управление на отпадъците и опазване на почвите" на МОСВ. За целите на системата за отчет и контрол на изпълнението на мерките от програмите на НПУО, Дирекцията ежегодно ще систематизира и обобщава в доклад

напредъка по изпълнение на мерките до края на месец март на годината, следваща отчетната година.

МОСВ ежегодно ще изпраща писмо до водещите за изпълнение на отделните мерки институции и организации, в което да им се съобщават сроковете и формата за предоставяне на необходимата отчетна информация.

За да се улесни събирането и обобщаването на ежегодната информацията от РСУО и общините за изпълнението на мерките от НПУО, ежегодно МОСВ ще изпраща в началото на всяка година въпросник, по който РСУО и общините да събират и да отчитат пред МОСВ необходимата информация за изпълнението на мерките, за които не се събира информация чрез интегрираната национална информационна система за управление на отпадъците.

Ежегодният доклад за изпълнението на програмните мерки от НПУО се одобрява от министъра на околната среда и водите, след разглеждането му от Колегиум на МОСВ.

Съгласно изискванията на чл.49 ал. 11 от ЗУО министърът на околната среда и водите ще внася в Министерски съвет отчет за изпълнението на НПУО на всеки три години след първоначалното му одобрение от Правителството.

VII.2. Система за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на ПУО на община Сунгурларе

Съгласно чл. 52, ал.1 и ал.2 от ЗУО кметът на община разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, като програмата е неразделна част от Общинската програма за околна среда.

В съответствие с НПУО и „Методическите указания за разработване на общински/ регионални програми за управление на отпадъците“, одобрени м. септември 2021 г., процесът на наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинските ПУО, следва да включват:

- Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците;
- Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на

отпадъците;

- Процедура за актуализация на програмата.

За всеки стратегически документ е важно наблюдението и оценката на изпълнението, които са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл.49, ал.4, т. 20 от Закона, НПУО следва да съдържа *система за отчет и контрол на изпълнението*, а съгласно т.21 - *система за оценка на резултатите и за актуализация на плана*. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините.

Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Предвид горното, програмата за управление на отпадъците на общината трябва да включва раздел, който да описва:

- Как ще се извършва текущото наблюдение на изпълнението на програмата.
- Каква е процедурата за отчитане и контрол по изпълнение на програмата.
- При какви обстоятелства ще се актуализира програмата, в какъв времеви интервал и кой отговаря за актуализацията.

За да се включи тази информация, общината трябва да определи каква ще е системата за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението ѝ.

VII.2.1. Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки.

За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към ПУО са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол.

В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на ПУО включва няколко важни аспекта:

- На първо място, при изграждане на системата за наблюдение, отчет и контрол е необходимо да се извърши ясно *разпределение на отговорностите*.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската ПУО. Той следва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Такива функции обикновено са възложени на отдела в специализираната общинска администрация, който изпълнява основните функции за управление на отпадъците.

Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхвата на данните и периодичността, с която това ще се извършва.

- Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели.

Необходимо е да се определят обхватът на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графикът за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни се определят от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели.

В етапа на избор на мерки и индикатори за тяхното изпълнение е необходимо внимателно да се подберат индикатори, защото добрата формулировка на целите и резултатите не винаги гарантира, че те могат да бъдат правилно измерени. Индикаторите следва да са релевантни към целите в програмата, приемливи, надеждни, лесни за измерване (т.е. да не изискват много ресурси и да използват достъпни информационни източници) и сравними (особено важен критерий с оглед нормативното изискване за докладване на целите за някои видове отпадъци на регионално ниво).

Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките.

За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. В този смисъл е целесъобразно общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците.

С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да обмисли възможността за събиране на качествени данни за нивото на разбиране и участие на различни групи от населението в изпълнение на включените в програмата мерки. Това може да стане чрез социологически проучвания или анкетни допитвания.

По отношение на график за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на ПУО, минималното изискване е тя да се събира, систематизира и обобщава на годишна база.

Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел

постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година **до 31 март на текущата година**, а РСУО да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО **до 10 март на следващата година**. Поради това е подходящо събирането и систематизирането на информацията за предходната година да се извърши до края на месец февруари.

- На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата трябва да включва действия, които да осигурят необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост.

Като административен подход е възможно в програмата да се предвиди кметът на общината да издаде заповед за утвърждаване на вътрешни правила, които подробно да описват отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването и подготовката на годишен отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската ПУО.

VII.2.2. Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* за предходната година. **Отчетът се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ, а самият отчет се публикува на интернет страницата на общината.**

Община Сунгурларе публикува информацията на официалната интернет страницата на общината в раздел „Екология и БКС“ подраздел „Програми“.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и се препоръчва да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост. Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

1. Въведение

2. Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината

3. Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението:

- ✓ създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни;
- ✓ преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им;
- ✓ резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година.

4. Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата

5. Заключение

Приложения

Въведението включва уводни бележки, в които се обяснява основанието за изготвяне на отчета, за кого е предназначен отчетът, какви са целите на отчета и пояснение как е структуриран. Може да се включат и други важни съображения във връзка с изпълнение на програмата за управление на отпадъците в отчетния период.

Основната част от документа е отчетът за изпълнение и в нея се представят:

- ✓ промени в средата за изпълнение през отчетната година;

- ✓ описание на предприетите от общината действия за мониторинг и контрол по изпълнение на програмата, вкл. проведени оценки и/или допитвания до населението;
- ✓ постигнатия напредък по изпълнение на целите и мерките въз основа на включените в програмата индикатори за изпълнение и анализ на тяхното изпълнение, както и причините за неизпълнение. Описанието на напредъка по изпълнението на целите и мерките се структурира в съответствие с целите, включени в общинската/регионалната програма за управление на отпадъците. Всяка подпрограма с мерки се отнася към определена цел в програмата, така че изпълнението на мерките в отделните подпрограми се докладва към съответната цел в програмата.

В заключителната част се представят изводи от анализа на изпълнението и предложения за промени или адаптиране на програмата за текущата година в случай на необходимост.

В приложение в табличен формат се докладва напредъкът по изпълнение на индикаторите, разработени за постигане на специфичните цели в програмата за управление на отпадъците, който е основата за текстовата част на отчета за напредъка по изпълнение на програмата. За целта общината може да ползва табличния формат, използван в Плана за действие за всяка подпрограма на приетата програма, или друг подходящ формат.

VII.2.3. Процедура за актуализация на програмата

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- **в резултат от въздействието на "външни" фактори** - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- **в резултат на фактори, свързани с изпълнението** - значително

изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Целесъобразно е, с оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва пред ЕК, **общините да предвидят междинна оценка на програмите си след тригодишен срок на изпълнение**, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели.

За разработените общински програми за периода до 2028 г., какъвто е случаят на ПУО на община Сунгурларе, е подходящо това да стане след края на 2024 г.

В съответствие с изводите от междинната оценка може да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата.

Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

VII. Приложения

1. Приложение № 1 - План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци;
2. Приложение № 2 - План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци;
3. Приложение № 3 - План за действие към Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
4. Приложение № 4 - План за действие към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
5. Приложение № 5 - План за действие към Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО;
6. Приложение № 6 - План за действие към Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки;
7. Приложение № 7 - План за действие към Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

Използвана литература

1. Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците, издадени със заповед № РД-883/23.09.2021г. на министъра на околната среда и водата;
2. Национален план за управление на отпадъците 2021-2028г.;
3. Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020-2030 г.;
4. Национални програми, финансирани от Европейски фондове за периода 2021-2027г.;
5. Национална програма за превенция и намаляване на загубите на храни 2021-2026г.;
6. Национална програма за развитие на България 2030;
7. Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, включваща и национална програма за предотвратяване на хранителните отпадъци, които са част от НПУО 2021-2028г.;
8. Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г.;
9. Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г.;
10. Програма за управление на отпадъци на община Сунгурларе 2016-2020г.;
11. Официален сайт на община Сунгурларе: <http://www.sungurlare.org/>
12. Общ устройствен план на Община Сунгурларе;
13. План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.) за Черноморски район;
14. План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.) за Източнобеломорски район;

15. План за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016 - 2021 г.), съгласно Директива 2007/60/ЕС за Черноморски район за басейново управление;
16. Официален сайт на община Бургас;
17. Технически проект за Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за ТБО на територията на Община Сунгурларе” обл.Бургас.